

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

190 (06) / 2026

ON AIR
BULGARIA

Fiscal Illusion

ФИСКАЛНИ ИЛЮЗИИ

The Chess-board Curse

ПРОКЛЯТИЕТО НА ДЪСКАТА

5 Summer Ideas

ПЕТ ЛЕТНИ ИДЕИ

THE SMILE BUSINESS

Petar Ducheв MD, founder of Dental Clinic Petar Ducheв
Д-р Петър Дучев, основател на "Дентална Клиника Петър Дучев"

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

KINGS VALLEY
MEDICAL & SPA HOTEL

ЛЯТНО
БЛАЖЕНСТВО
с нощувка от нас
3=4

АДРЕС:
Ул.Извора 22, Казанлък
Казанлъшки минерални бани

SALES:
+359 883 253 638
sales@kingsvalleyhotel.bg
www.kingsvalleyhotel.bg

ЗАЩИТЕНИ В САМОЛЕТА: UV ДЕЗИНФЕКЦИЯ НА БОРДА НА „БЪЛГАРИЯ ЕЪР“

Грижата за здравето, комфорта и спокойствието на пътниците винаги е била сред основните приоритети на „България Еър“. Затова националният авиопревозвач продължава да прилага една от най-модерните технологии за дезинфекция в авиацията – системата Honeywell UV Cabin System II, която е част от мерките за поддържане на високи стандарти за хигиена на борда.

Въведена като част от засилените мерки за безопасност в условията на глобалната здравна криза, UV технологията доказва своята ефективност през годините и до днес остава важен елемент от процесите по подготовка на самолетите за полет. Наред с редовната дезинфекция със сертифицирани препарати, системата допринася за поддържането на чиста и сигурна среда за пътниците и екипажите на авиокомпанията.

Honeywell UV Cabin System II е специално разработена за нуждите на авиацията и използва ултравиолетова светлина

за обработка на повърхностите в самолетната кабина. Технологията позволява ефективна дезинфекция на седалките, облегалките, масичките, кухненските помещения и санитарните зони на борда, включително на труднодостъпни места и унищожава до 99.9% от всички вируси и бактерии, попаднали на борда.

Поддържането на най-високо ниво на защита, сигурност и хигиена е дългосрочен ангажимент на „България Еър“. Компанията продължава да инвестира в доказани технологични решения и добри практики, които гарантират спокойствието на пътниците и качеството на обслужването по време на всеки полет.

Безопасността никога не е временна мярка, а постоянен ангажимент. Затова „България Еър“ продължава да използва технологии с доказана ефективност. Основната цел на авиокомпанията е да предоставя спокойни, удобни и сигурни полети до над 20 дестинации в страната, Европа и света. ■

PROTECTED ON THE PLANE – BULGARIA AIR USES UV DISINFECTION ON BOARD

Caring for the health, comfort, and peace of mind of its passengers has always been among Bulgaria Air's top priorities. For this reason, the national carrier continues to use one of the most advanced disinfection technologies in aviation – the Honeywell UV Cabin System II, which is part of the airline's measures to maintain high hygiene standards on board.

Introduced as part of enhanced safety measures during the global health crisis, UV technology has proven its effectiveness over the years and remains an important element of the aircraft preparation process before every flight. Alongside regular disinfection with certified cleaning products, the system helps maintain a clean and safe environment for both passengers and crew members.

The Honeywell UV Cabin System II has been specifically developed for the aviation industry and uses ultraviolet light to treat surfaces throughout the aircraft cabin. The technology enables effective disinfection of seats, headrests, tray tables, galleys, and lavatories, including hard-to-reach areas, eliminating up to 99.9% of viruses and bacteria that may be present on board.

Maintaining the highest levels of protection, safety, and hygiene is a long-term commitment for Bulgaria Air. The company continues to invest in proven technological solutions and best practices that ensure passengers' peace of mind and the quality of service on every flight.

Safety is never a temporary measure – it is a continuous commitment. That is why Bulgaria Air continues to rely on technologies with proven effectiveness. The airline's primary goal is to provide comfortable, convenient, and secure flights to more than 20 destinations across Bulgaria, Europe, and the world. ■

СЕЗОНЪТ Е ОТКРИТ

ЛЯТОТО ЗАПОЧВА С УДОБЕН
ПОЛЕТ ДО ХЕРАКЛИОН ОТ €124

Билетът в икономична
класа включва:

- 1 бр. ръчен багаж до 10 kg
- 1 бр. дамска/лаптоп чанта
- безплатен онлайн check-in
- безплатен кетъринг на борда

България Еър
Национален Превозвач www.air.bg

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За информация, резервации и опции за UPGRADE, посетете www.air.bg

**9 | BUSINESS
ECONOMY**

- 10 | Пленници на фискалната илюзия**
 Българските граждани са особено склонни да подценяват колко плащат на гържавата

- 13 | Captives of the Fiscal Illusion**

- 16 | Кризата във Volkswagen... в София**
 The Volkswagen Crisis... in Sofia

- 22 | Когато България изпревари Китай**

- 24 | When Bulgaria Overtook China**

- 26 | Как безопасно да купите имот в Гърция**

- 28 | How to Safely Buy Property in Greece**

Фотография на корицата: ИВАЙЛО ПЕТРОВ
 Cover photography IVAYLO PETROV

**31 | ANALYSIS
POLITICS**

- 32 | Приказка за гвата Виетнама**
 Останалите арени на глобални конфликти си останаха развалини. Защо Ханой преуспя?

- 34 | A Tale of Two Vietnams**

- 36 | Корейското проклетие**

- 38 | The Korean Curse**

- 44 | Само си представи**
 Picture This

**53 | SCIENCE
TECHNOLOGY**

- 56 | За зъболекарите вече е задължително да специализират навън**
 Д-р Петър Дучев, основател на "Дентална клиника Петър Дучев", прег Bulgaria ON AIR

- 60 | Dentists Are Now Required to Specialise Abroad**

- 54 | Плажни нашественици**
 Beach Invaders

- 64 | Красота от чинията**
 Beauty on Your Plate

- 66 | Направи си сам марка**

- 68 | How to Build a Premium Brand**

- 72 | 24 часа от вечността**

- 75 | 24 Hours of Eternity**

- 79 | Правото да избираш**

- 82 | The Right to Choose**

**85 | TRAVEL
LIFESTYLE**

- 98 | Пет летни идеи**
 От 30-метровите вълни до срещите с носорози: няколко начина да направите тази ваканция незабравима

- 98 | 5 Summer Ideas**

- 86 | Афиш**
 Poster

- 88 | Суеверен го доказване на противното**

- 92 | Presumed Superstitious**

- 112 | Храната на щастието**

- 114 | The Food of Happiness**

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ **НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ** ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR **OVER A MILLION READERS** PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев

ДИЗАЙН
BRAND NEW DESIGN
ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBVBGSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозирание на печатни и сродни произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он еър" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хайделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Децата на бащите", за който получи Голямата награда "Роберт Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ИВАЙЛО НИКОЛОВ е независим икономист с професионален опит и интереси, свързани с политиките на икономическия преход, развитието на финансовата система, институционалните промени и европейската интеграция на България. Доктор по икономика, обучавал се в Bank of England, Европейската централна банка и Федералния резерв.

IVAYLO NIKOLOV is an independent economist with professional experience and interests related to economic transition policies, financial system development, institutional changes and Bulgaria's European integration. He holds a PhD in Economics and has trained at the Bank of England, the European Central Bank and the Federal Reserve.

ЯПОНСКОТО МАЙСТОРСТВО СРЕЩА ЕЛЕКТРИЧЕСКОТО БЪДЕЩЕ

НОВАТА, ИЗЦЯЛО ЕЛЕКТРИЧЕСКА MAZDA 6e

Вдъхновена от изчистената японска естетика, новата Mazda 6e впечатлява с изваяни линии и просторен, внимателно изпипан интериор. Качество, което се усеща с всяко докосване и във всяка детайлно преценена повърхност. Изберете между компактна батерия с ултрабързо зареждане – до 235 км само за 15 минути – или по-голяма батерия с пробег до 552 км. И двата варианта предлагат плавно, тихо и уверено пътуване, независимо накъде сте тръгнали.

6
YEAR
MAZDA
WARRANTY

DRIVE TOGETHER

ЕДНОПОСОЧНИ БИЛЕТИ С ДО 35% ОТСТЪПКА ОТ "БЪЛГАРИЯ ЕЪР"

Националният авиопревозвач обявява атрактивна лятна кампания за еднопосочни билети в икономична класа. За ограничен период от време през юли пътниците на „България Еър“ ще могат да закупят билети до ключови европейски и международни дестинации със специални отстъпки, достигащи до 35% спрямо стандартните тарифи.

Промоцията „ЛЯТОТО ЛЕТИ“ обхваща широка мрежа от дестинации и осигурява гъвкавост при планирането на бизнес пътувания, уикенд пътешествия или семейни ваканции през следващите шест месеца.

Кампанията е активна до 19 юли 2026., а закупените в този период самолетни билети ще могат да се използват за пътувания до 31 декември 2026. Пътуващите от София до чужбина могат да се възползват от атрактивни еднопосочни цени, започващи от едва 79 евро за любими дестинации като Рим, Милано, Прага

и Атина. Билетите до Берлин, Магрид, Лондон и Цюрих също са на специални цени от 89 евро и 99 евро. За търсещите по-далечни преживявания, полетите до Тел Авиџ и Париж стартират на цени от 109 евро, а до Амстердам и Лисабон – от 129 евро.

Намаленията важат и за полетите в посока към България, като цените са съобразени с местните валути на съответните пазари: полетите от Лондон започват от 99 GBP, от Цюрих – от 109 CHF, а от Тел Авиџ – от 129 USD.

Местата на промоционални цени до популярните европейски градове може да се изчерпат преди края на кампанията, затова съветваме пътниците да планират отрано своето пътуване. Резервации и закупуване на билети може да се направят през официалния сайт – www.air.bg, в офисите на авиокомпанията в страната и чужбина или чрез агентската мрежа.

ONE-WAY TICKETS WITH UP TO 35% DISCOUNT FROM BULGARIA AIR

The national airline has announced the launch of a new, enticing promotion for one-way economy-class tickets. For a limited time in July, Bulgaria Air passengers will be able to purchase tickets to key European and international destinations with special discounts of up to 35% off standard fares.

The “SUMMER IS FLYING” promotion covers a wide network of destinations and offers flexibility when planning business trips, weekend getaways, or family vacations over the next six months. The campaign is running from July 6 to July 19, 2026, and airline tickets purchased during this period can be used for travel up to December 31, 2026. Travelers flying from Sofia to international destinations can take advantage of attractive one-way fares starting at just €79 to popular destinations such as Rome, Milan, Prague, and Athens. Tickets to Berlin, Madrid, London, and Zurich are also available at special prices of €89 and €99. For those seeking more distant adventures, flights to Tel Aviv and Paris start at €109, and flights to Amsterdam and Lisbon start at €129.

The discounts also apply to flights to Bulgaria, with prices set in the local currencies of the respective markets: flights from London start at 99 GBP, from Zurich at 109 CHF, and from Tel Aviv at 129 USD.

Seats at promotional prices to popular European cities may sell out before the end of the promotion, so we advise travelers to plan their trips in advance. Reservations and ticket purchases can be made through the official website — www.air.bg — at the airline’s offices in Bulgaria and abroad, or through its agency network. ■

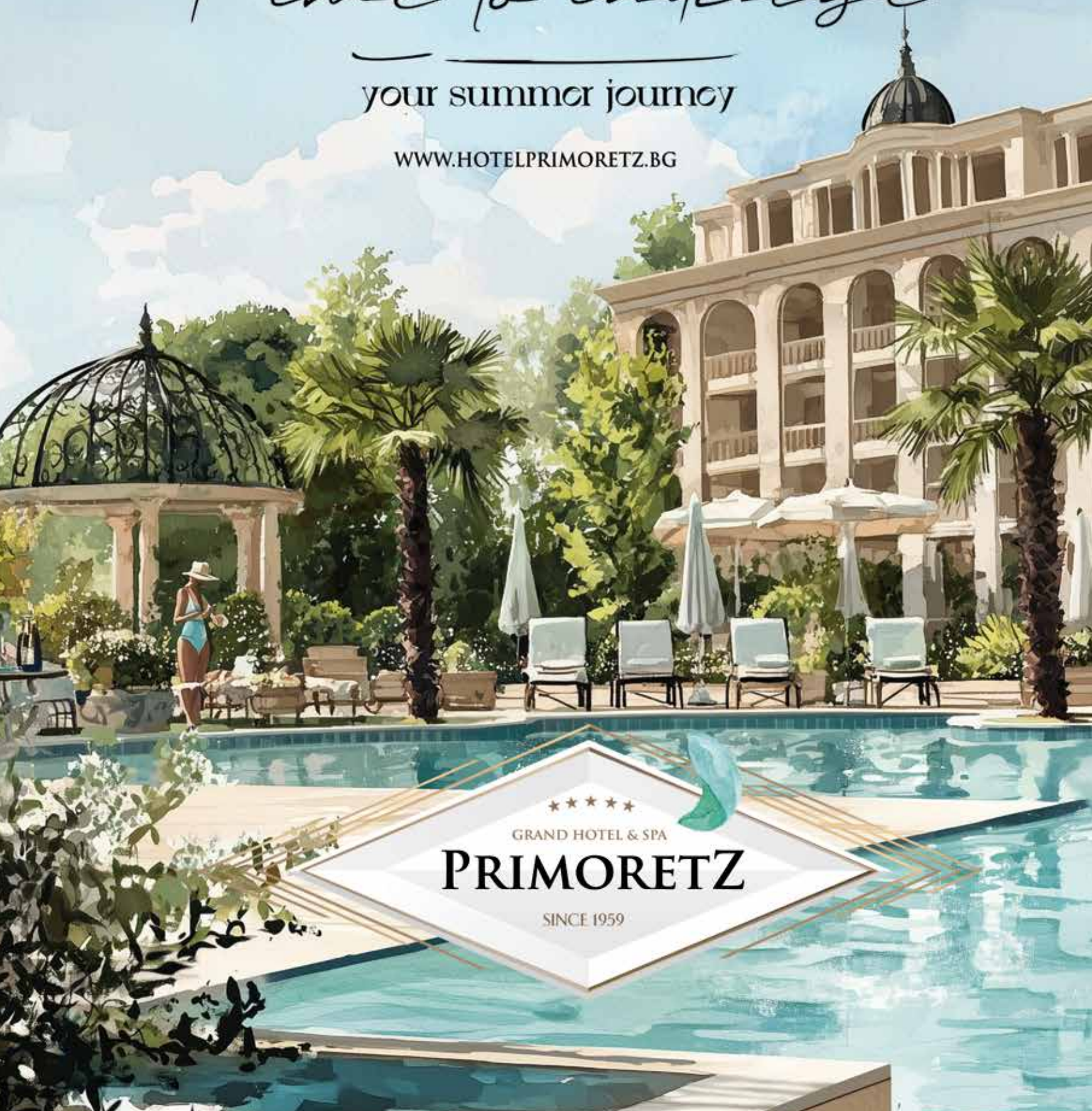
2, Al. Batenberg Str., 8000 Burgas, Bulgaria
info@hotelprimoretz.bg
+359 56 8 12345

Time to indulge

your summer journey

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

A diamond-shaped graphic with a white background and gold borders, containing the hotel's name and details.

★★★★★
GRAND HOTEL & SPA
PRIMORETZ
SINCE 1959

BANG &

Beautiful sound

Experience your summer with Bang & Olufsen.

Bang & Olufsen Bulgaria 53 Cherni Vrah, Sofia 1407 +359 2 807 37 57 sofia@beostores.com

OLUFSSEN

22 | **КОГАТО БЪЛГАРИЯ
ИЗПРЕВАРИ КИТАЙ**

WHEN BULGARIA OVERTOOK CHINA

10 | **ПЛЕННИЦИ НА ФИСКАЛНАТА ИЛЮЗИЯ**
CAPTIVES OF THE FISCAL ILLUSION

26 | **ПОКУПКА НА ИМОТ В ГЪРЦИЯ**
BUYING PROPERTY IN GREECE

ПЛЕННИЦИ НА ФИСКАЛНАТА ИЛЮЗИЯ

Българските граждани са особено склонни да подценяват колко плащат на държавата - и какво получават в замяна

Текст ИВАЙЛО НИКОЛОВ / Фотография ISTOCK

Лошо започна това лято за публичните финанси на България. Новината, че Европейската комисия е видяла сериозни проблеми в бюджета и иска откриване на „процедура по свръхдефицит“ срещу страната, предизвика взрив от коментари. Докато политиците предлагаха сложни обяснения как се е стигнало дотук, обикновените граждани и фирми си задаваха два прости въпроса – ще бъдат ли засегнати от предстоящи бюджетни съкращения и ще бъдат ли повишени данъците?

ИМАШЕ И ИЗНЕНАДАНИ. Години наред България беше пример за фискална стабилност и управляващите изтъкваха това при всеки разговор за готовността на българската икономика за еврозоната. Само преди месеци страната най-накрая премина през ситото на критериите за приемане на единната валута. Нима наистина всевиждащите очи на Европейската комисия, Евростат и ЕЦБ бяха пропуснали нещо?

Не че в последните години нямаше тревожни сигнали за разпускане на фискалната дисциплина в България. И не от вчера витаеха подозрения, че нещо се е криело зад официалните данни, според които досега изпълнявахме всички европейски и

национални правила.

В телевизионни студия и социални мрежи многобройни експерти, развили внезапна компетентност по темата за държавния бюджет, още спорят дали настоящата ситуация е резултат от „тежко наследство“ от минали години. Възникват и въпроси доколко може да се има доверие в коректността на публикуваните данни за бюджета досега. В зависимост от гледната точка се предлагат различни рецепти за връщане на бюджетната дисциплина.

Някои препоръчват първо да бъдат разкрити евентуални досегашни действия за прикриване на реалното положение с бюджета. Още с първите си изказвания по темата, новото правителство на България постави акцент върху нуждата от такъв предварителен анализ. Еднократно показване на „цялата истина“ и признанието, че държавата е изправена пред висок бюджетен дефицит, теоретично би оправдало мерки за по-сериозни бюджетни съкращения или за събиране на по-високи приходи в бъдеще. Представеният в края на юни проект на нов бюджет се доближава до този подход, залагайки дефицит в размер 5.7% от БВП за 2026. ▶

▶ Членове на правителството неколкратно обявяваха, че преди е имало случаи на укриване и отлагане на бюджетни разходи с цел задържане на дефицита в ниски граници. Така и не бяха съобщени конкретни примери обаче. Вече публикуваните отчетни данни за предишни години също не бяха ревизирани.

Така, макар и не съвсем радикална, новата бюджетна стратегия представлява крачка напред в управлението на публичните финанси в България.

В ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ НЕВЕДНЪЖ БЪЛГАРСКИ ФИНАНСОВИ МИНИСТРИ отначало са оповестявали стряскащо пессимистична картина на завареното от тях състояние на хазната, след което са съставяли и изпълнявали бюджети без „свръхдефицити“. Например в началото на миналата година новосформираното тогава правителство обясняваше какви тежки фискални проблеми е наследило, и че се очаква дефицит от 9% от БВП. Бронени дни по-късно обаче финансовото министерство изпрати на Европейската комисия разчети, според които очакваният за предната година дефицит беше равен на завешните (за въвеждането на евро) 3%, а планираният за 2025 беше изчислен на 2.9% от БВП. След време историците може да изучават това като една от загадките на българската икономическа политика в периода непосредствено преди присъединяването към еврозоната.

ДНЕС ТЕЗИ ПРАКТИКИ, ИЗГЛЕЖДА, ОСТАВАТ В МИНАЛОТО и България има амбицията в следващите години не „на хартия“, а реално да постигне онова, което на своя жаргон икономистите наричат „фискална консолидация“. Основният проблем за управляващите ще бъде дали по пътя няма да има неприятни изненади и да се наложи да бъдат предприети непопулярни мерки, например вдигане на данъци. Последното е кошмар за всяка власт, имайки предвид естествената неприязън на хората към данъците и всякакви други плащания към хазната. През XVII век Жан-Батист Колбер, финансов министър на крал Луи XIV, е обобщил това с една цветиста сентенция – „изкуството на данъчното облагане се състои в това да скубеш гъската така, че да получиш максимално количество перушина при минимално съскане.“

КАК ОБАЧЕ ДА СЕ ПОСТИГА ТОВА НА ПРАКТИКА?

В началото на XX век италианският икономист Амилкаре Пувиани развива теория, която предлага отговор – политиките се възползват от така наречената „фискал-

Основният проблем за управляващите ще бъде дали по пътя няма да има неприятни изненади и да се наложи да бъдат предприети непопулярни мерки, например вдигане на данъци

на илюзия“ на данъкоплатците. Хората системно поценяват колко плащат на гържавата и нямат добра представа колко им струват публичните разходи. Освен това са склонни да надценяват полезността на услугите, получавани от гържавата.

Списъкът със средства за „приспиване на вниманието“ на данъкоплатците е дълъг. Например непреките данъци са любим източник на бюджетни приходи. С тяхна помощ дори такъв бич за гражданите, какъвто е инфлацията, помага на бюджета. Нима невидимите отчисления за ДДС и при най-малките ежедневни покупки могат да се сравнят с болката при попълване на една данъчна декларация и вида на дължимия данък върху личния доход? Колко от нас изчисляват размера на акциза, който плащат при всяко сипване на гориво в резервоара?

ВЕРОЯТНО МИЛИОНИ ПЕНСИОНЕРИ, БЕЗРАБОТНИ и заети в сивата икономика живеят в плен на илюзията, че не внасят нищо в бюджета, понеже не плащат преки данъци. А работещите на трудов договор едва ли страдат от това, че част от осигурителните и здравните им вноски са за сметка на работодателите. Още по-рядко граждани губят съня си като се сетят, че фирмите плащат данък върху печалбите си и това може да има връзка с цените на техните стоки и услуги.

Прехвърлянето на бюджетни средства между централната и местната власт също обърква мнозина. Например когато една община получава средства от гържавата за някакъв впечатляващ местен проект, това на местните жители може да изглежда като безплатна „помощ“,

понеже не се е наложило да им вдигнат местните данъци. Те обаче не знаят с каква точно част от средствата, внесени от тях в централния бюджет, е финансирана общината им.

Безспорен фаворит за всяка власт, възползваща се от „фискална илюзия“, е тегленето на дълг.

ИСТИНА Е, ЧЕ ВСЕКИ НОВ ДЪРЖАВЕН ЗАЕМ повишава вероятността за бъдещи бюджетни съкращения или по-високи данъци. На практика обаче това често се възприема като абстрактна и далечна перспектива. Досега не е имало случай в ген, в който гържавата е изтегляла голям заем, пред Министерството на финансите да са се събирали протестиращи.

Силата на фискалните илюзии ги прави изключително удобни за политиките. Би било полезно да се отчита и този фактор, когато се правят прогнози какви промени във фискалната политика (не) се очакват в България в близко бъдеще.

Преди всичко заблудите на данъкоплатците относно собствения им принос към финансирането на гържавния бюджет ще бъдат експлоатирани максимално, за да се опазва по-дълго „свещената крава“ на българската данъчна система – ниските и плоски данъци върху доходите и фирмените печалби. Въпреки някои препоръки от Европейската комисия и Международния валутен фонд.

СЛЕДОВАТЕЛНО БЮДЖЕТЪТ ЩЕ ПРОДЪЛЖАВА ДА РАЗЧИТА на събираемостта от непреките данъци. Също повишението на личната осигурителна тежест за работещите ще бъдат въвеждани бавно и частично. Мъчително ще се реализира и идеята гържавните служители да започнат да плащат за собствена сметка осигуровките си. Както се вижда и в проекта на новия бюджет, това ще става предпазливо, без да засяга всички групи служители в публичния сектор и без ясни положителни ефекти за бюджета.

Тегленето на гържавен дълг ще продължава, разбира се. Въпреки припомнянията, че не е твърде демократично част от дълговото бреме да се прехвърля към бъдещи поколения данъкоплатци, които днес нито имат право на глас, нито ползват облаги от осигурените чрез дълг средства.

А ако Министерството на финансите реши да даде пример с бюджетни съкращения в собствената си администрация, в никакъв случай не трябва да посяга на ценните експерти там, които разбират от илюзии. С важно уточнение – не от счетоводни фокуси за криене на дефицит, а от механизмите, описани от Амилкаре Пувиани преди повече от век. ■

CAPTIVES OF THE FISCAL ILLUSION

Bulgarian citizens are prone to overlook how much they pay to the state – and what they receive in return

By IVAYLO NIKOLOV / Photography iSTOCK

This summer began badly for Bulgaria's public finances. The news that the EC has identified serious problems in the budget and is seeking to launch an "excessive deficit procedure" against the country triggered an explosion of commentary. While politicians offered complex explanations of how the situation had arisen, ordinary citizens and businesses asked two simple questions — will they be affected by the upcoming budget cuts, and will taxes be increased?

SOME PEOPLE WERE GENUINELY SURPRISED. FOR YEARS, Bulgaria had been

held up as an example of fiscal stability, and the government highlighted this in every discussion about the country's readiness for the eurozone. Only months ago, Bulgaria finally passed through the fine sieve of the criteria for adopting the single currency. Had the all-seeing eyes of the European Commission, Eurostat and the ECB really missed something?

It is not as though there were no worrying signals in recent years about a loosening of fiscal discipline in Bulgaria. And suspicions had long been circulating that something might have been concealed behind the official data, according to which we had so

far complied with all European and national rules.

In TV studios and on social media, many experts who have suddenly developed competence on the subject of the state budget are still arguing whether the current situation is a result from inherited fiscal imbalances from previous years.

Questions also arise about how much trust can be placed in the accuracy of the budget data published so far. Depending on one's point of view, different recipes are being offered for restoring budgetary discipline.

Some recommend that any past attempts to conceal the real state of the budget should ►

► first be uncovered. From its very first statements on the matter, Bulgaria's new government emphasized the need for such a preliminary analysis. A one-time disclosure of "the whole truth" and an admission that the state is facing a high budget deficit would, in theory, justify more substantial spending cuts or higher revenue collection in the future. The draft of the new budget presented at the end of June comes close to this approach, setting a deficit of 5.7% of GDP for 2026.

Members of the government repeatedly stated that in the past there had been cases of hiding or postponing expenditures in order to keep the deficit within low limits. No specific examples were ever provided, however. Nor were the already published fiscal reports for previous years revised.

Thus, although not entirely radical, the new budget strategy represents a step forward in the management of Bulgaria's public finances.

In recent years, Bulgarian financial ministers have more than once begun their term by announcing a shockingly pessimistic picture of the state of the treasury they inherited, only to later draft and execute budgets without "excessive deficits." For example, at the beginning of last year, the then newly formed government explained that it had inherited severe fiscal problems and a deficit of 9% of GDP was to be expected. However, several days later the Ministry of Finance sent calculations to the EC, according to which the expected deficit for the previous year was the coveted (required for the introduction of the euro) 3%, and the planned deficit for 2025 was estimated at 2.9% of GDP. One day, historians may study this as one of the puzzles of Bulgarian economic policy in the period immediately preceding accession to the eurozone.

TODAY, THESE PRACTICES APPEAR TO BE RECEDING INTO THE PAST, and Bulgaria now aspires in the coming years to achieve what economists, in their own jargon, call "fiscal consolidation" — not merely on paper, but in reality. The main challenge for the government will be whether unpleasant surprises arise along the way, forcing it to adopt unpopular measures, such as raising taxes. This last possibility is a nightmare for any administration, given people's natural aversion to taxes and all other payments to the treasury. In the seventeenth century, Jean-Baptiste Colbert, finance minister to King Louis XIV, summed this up in a colourful saying: "the art of taxation consists of plucking the goose so as to obtain the most feathers with the least hissing."

BUT WHAT DOES THIS LOOK LIKE IN PRACTICE?

In the seventeenth century, Jean-Baptiste Colbert, finance minister to the Sun King Louis XIV, summed this up in a colourful saying: "The art of taxation consists of plucking the goose so as to obtain the most feathers with the least hissing"

At the beginning of XX century, the Italian economist Amilcare Puviani developed a theory which offers an answer — the politicians take advantage of taxpayers' so-called "fiscal illusion." People systematically underestimate how much they pay the state and have a poor understanding of how much public spending actually costs them. They are also inclined to overestimate the usefulness of the services they receive from the state.

The list of tools for "lulling taxpayers' attention" is long. Indirect taxes, for example, are a favourite source of budget revenue. With their help, even such a scourge for citizens as inflation ends up benefiting the budget. Can the invisible VAT deductions embedded in even the smallest everyday purchases really compare with the pain of filling out a tax return and seeing the amount owed in personal income tax? How many of us calculate the excise duty we pay every time we fill the tank with fuel?

PROBABLY MILLIONS OF PENSIONERS LIVE UNDER THE ILLUSION that they contribute nothing to the budget, since they do not pay direct taxes. And employees on formal labour contracts hardly feel troubled by the fact that part of their social security and health insurance contributions are paid by their employers. Even more rarely do citizens lose sleep over the thought that companies pay corporate profit tax — and that this may be reflected in the prices of the goods and services they consume. The transfer of budget funds between the central and local government confuses many. For example, when a municipality receives

state funds for some impressive local project, it may seem to the residents as a free "assistance", since it did not require a local tax increase. Yet they have no idea what portion of the funds they themselves paid into the central budget has actually financed their municipality.

AN UNDISPUTED FAVOURITE FOR ANY GOVERNMENT that takes advantage of "fiscal illusion" is borrowing.

It is true that every new government loan increases the likelihood of future spending cuts or higher taxes. In practice, however, this is often perceived as an abstract and distant prospect. So far, there has never been a day when, as the state issued a large loan, protesters gathered in front of the Ministry of Finance.

The power of fiscal illusions makes them extremely convenient for politicians. It would be useful to keep this factor in mind when forecasting what changes in fiscal policy may — or may not — be expected in Bulgaria in the near future.

Above all, taxpayers' misconceptions about their own contribution to the state budget will be exploited to the fullest in order to preserve the "sacred cow" of Bulgaria's tax system for as long as possible — low and flat taxes on personal income and corporate profits. This will remain the case despite certain recommendations from the European Commission and the International Monetary Fund.

Therefore, the budget will continue to rely heavily on revenue from indirect taxes. Increases in the personal social-security burden for employees will be introduced slowly and only partially. The idea that civil servants should begin paying their own social-security contributions will also advance painfully slowly. As the draft of the new budget shows, this will be done cautiously, without affecting all groups of public-sector employees and without producing clear positive effects for the budget.

BORROWING WILL, OF COURSE, CONTINUE. This is despite reminders that it is not particularly democratic to shift part of the debt burden onto future generations of taxpayers — people who today have no voice in the matter and do not benefit from the resources financed through debt.

And if the Ministry of Finance decides to set an example by cutting its own administrative costs, it should by no means touch the valuable experts who understand illusions. With one important clarification — not accounting tricks for hiding deficits, but the mechanisms described by Amilcare Puviani more than a century ago. ■

ЛЕТИ СПОКОЙНО И СИГУРНО С HONEYWELL UV ПОЧИСТВАНЕ

Всички самолети на България Еър се дезинфекцират с помощта на системата Honeywell UV Treatment System:

ДОКАЗАНО УНИЩОЖАВА ВИРУСИТЕ И БАКТЕРИИТЕ ДО 99.9%

ОСИГУРЯВА ВИСОКО НИВО НА СИГУРНОСТ ЗА ПЪТНИЦИТЕ

СПЕЦИАЛНО РАЗРАБОТЕНА ЗА НУЖДТЕ НА АВИАЦИЯТА

www.air.bg

КРИЗАТА ВЪВ VOLKSWAGEN ИЗХВЪРЛЯ НА УЛИЦАТА 670 ИНЖЕНЕРИ В СОФИЯ

Автомобилният сектор в България, който се развиваше толкова добре в последните петнайсетина години, е твърде тясно свързан с големите производители в Германия, за да остане незасегнат от тежките затруднения на някои от тях. Поредното потвърждение дойде в края на юни с официалното съобщение на Bosch, че ще закрие своя "Босх Инженеринг Център" в София и ще освободи 670 служители. До момента те бяха ангажирани най-вече с разработването на софтуерни и високотехнологични решения за автомобилната индустрия.

Софийският център, който се развиваше с бурно темпо на фона на спагове другде, остана незасегнат от първата вълна на обявените в края на миналата година от гиганта Bosch 20,000 съкращения. Твърде вероятно е решението за закриването му да е повлияно от задълбочаването на кризата в основния клиент - Volkswagen. Седмица преди съобщението, шефът на концер-

на Оливер Блуме заяви, че съкращенията във VW ще засегнат двойно повече служители от първоначалните планове - над 100,000 души. Реструктурирането ще доведе до закриване на производства, за които Bosch е основен погоставчик. VW вече нанесе един тежък удар на партньора си, като прекрати партньорството с Bosch в областта на автономното управление, на стойност 1.5 милиарда евро. Именно в него софийският център играеше една от водещите роли.

Съкращенията в София ще протекат на два етапа, потвърди Дан Лазареску, главен изпълнителен директор на "Роберт Босх ЕООД" и представител на "Група Босх" в България. 400 души ще бъдат освободени тази година, останалите - до средата на 2027. Лазареску обясни решението с трансформацията в автомобилната индустрия. "Адаптирането към новата реалност изисква от нас да вземем стратегически и понякога трудни решения", заяви Лазареску. ■

THE VOLKSWAGEN CRISIS THROWS 670 ENGINEERS OUT OF WORK IN SOFIA

The automotive sector in Bulgaria, which has been developing so well in the last fifteen years, is too closely linked to the major car-makers in Germany to remain unaffected by the severe difficulties some of them are experiencing. The latest confirmation came at the end of June with the official announcement by Bosch that it would close its "Bosch Engineering Center" in Sofia and lay off 670 employees. Until now, they were mainly engaged in the development of software and high-tech solutions for the automotive industry.

The Sofia center, which was developing at a rapid pace amid declines elsewhere, remained unaffected by the first wave of 20,000 layoffs announced by the giant Bosch at the end of last year. It is very likely that the decision to close it was influenced by the deepening crisis in its main client - Volkswagen. A week before the announcement, the head of the concern Oliver Blume said that the layoffs at VW would affect twice as many employees as initially planned - over 100,000 people. The restructuring will lead to the closure of production facilities for which Bosch is a major subcontractor. VW has already dealt a heavy blow to its partner by terminating the partnership with Bosch in the field of autonomous driving, worth 1.5 billion euros. The Sofia center played one of the leading roles in it.

The layoffs in Sofia will take place in two stages, confirmed Dan Lazarescu, CEO of Robert Bosch EOOD and representative of the Bosch Group in Bulgaria. 400 people will be laid off this year, the rest - by mid-2027. Lazarescu explained the decision with the transformation in the automotive industry. "Adapting to the new reality requires us to make strategic and sometimes difficult decisions," said Lazarescu. ■

А ТИ КАКВО ЧАКАШ

Взemi ипотечен кредит

ДОМ ЗА ТЕБ.

Времето е сега.

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

ХОРАТА ВЯРВАТ В ИМОТА КАТО ФОРМА ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА СТОЙНОСТ

Емилия Чолакова, управляващ партньор на Match More Real estate development

Г-жо Чолакова, много неща се промениха и на имотния пазар, и в строителния бранш за тези 13 години, откакто създадохте Match More. Кои от тези промени ще се окажат най-важни в дългосрочен план според вас?

Ние вече сме част от общата валутна, банкова и инвестиционна рамка на Европейския съюз. И това е една от най-значимите промени за имотния пазар у нас, която тепърва ще оказва своето въздействие. Също така приемането на страната ни в еврозоната променя начина, по който чуждестранните инвеститори оценяват риска да инвестират у нас. И по-конкретно, София започва се превръща във все по-сигурно място за капиталови вложения, като се има предвид, че жилищата тук все още са на значително по-ниски стойности на квадрат в сравнение с други европейски столици.

Наблюдаваме също, че купувачите са много по-информирани, сравняват по-внимателно и осъзнават, че истинската стойност на един имот не се изразява в квадратурата, а е съвкупността от локация, функционалност на площите. Интересуват се и от енергийната ефективност, вложените материали в сградата, задават въпроси за изпълнението на различните строителни детайли. Не на последно място, доверието в инвеститора също е силно определящ фактор при крайното решение за покупка.

Също така е важно е да се отбележи, че инвеститорите в сектора се стремят да създават все по-стойностни проекти, което допринася за положителното развитие на пазара и неговата конкурентоспособност.

В този смисъл днес виждаме, че строително-инвестиционният процес се превърна от бизнес на предлагането в бизнес на доверието. Именно това е и философията на **Match More** — да създаваме проекти и сгради, които не просто се продават по-добре днес, а остават стойностни и след години. Ние сме инвеститор, строител и търговска структура, която носи отговорност за целия процес, както и в дългосрочен аспект. Работим във високия сегмент, където всеки детайл има значение, а компромисът много бързо се превръща в загуба на доверие. А доверието е ключов капитал.

В дългосрочен план на пазара ще останат компаниите, които имат терени, където да разгърнат потенциала си; тези, които

имат доказан имидж, граден на база качество и отношение към клиентите; компании, които са далновидни и не разчитат на моментната пазарна ситуация.

За мнозинството хора покупката на жилище е най-важното финансово решение, което ще вземат през живота си. Как изглежда от такава гледна точка

инвестицията в имот в София в момента?

Закупуването на нов дом е същевременно и голяма емоционална инвестиция за човека. С екипа ми имаме това разбиране и се стремим винаги да работим не само професионално, но и чрез човешко и добросърдечно отношение в комуникацията ни с всеки клиент. Благодарна съм за дове-

рието, което клиентите са ни гласували, закупувайки имот от нас.

От прагматична гледна точка, София остава изключително силен пазар, защото концентрира бизнес, образование, администрация, здравеопазване, услуги и най-голямата част от активното вътрешно търсене в страната, а добрите градски локации са ограничен ресурс. Друг важен фактор е кредитната среда. Към април 2026 г. жилищните кредити достигат **17,953 млрд. евро** и нарастват с **27,1%** на годишна база, а средният лихвен процент по жилищните кредити се запазва на **2,45%**. Това показва, че хората продължават да вярват в имота като актив и като форма за съхранение на стойност. Но именно защото покупката е толкова важна, моят съвет към клиентите е да не се водят от емоцията на момента, а да избират имот, който ще има стойност и след 5, 10 или 15 години.

Ако вземем като пример Park Gate до Business Park Sofia, вашия нов проект, кои са най-важните неща, които търсят купувачите днес в един жилищен имот? Все така ли локацията е над всичко, или вече и други фактори имат подобна тежест?

Характерното за този наш проект е, че действително локацията е капитал. Сградата е буквално на три минути пеша до входа на метростанция в квартал Младост- Камбаните и Business Park Sofia. Това е среда, която съчетава транспортна свързаност, услуги и градска динамика. И е изключително силна предпоставка както за собствено ползване, така и за отдаване под наем.

Park Gate е замислен като сграда със смесено предназначение - офисна и жилищна част, с ясна инвестиционна логика. Покупката на ранен етап от строителството в такъв тип проект дава сериозен потенциал за капиталова печалба, а локацията предполага бърза ликвидност при бъдеща продажба. За съвременния купувач времето, достъпът и предвидимостта вече са част от качеството на живот.

Всички проекти на групеството ви са различни, с какво по-конкретно се отличават жилищните ви обекти: Aura, Royal House, Prima Residence?

Всеки проект на Match More е наистина различен и много дълъг период преди започването на реализацията му е обследван, за да отговори на търсенето на пазара. Например в сгради Aura 1 и Aura 2 развихме концепцията за просторния дом – високи тавани от 3 метра, всекидневни, започващи от 35 кв. м, панорамни гледки към Витоша, нискоетажна среда, малко на брой жилищни единици и материали от висок клас, които нашите майстори вложиха с голяма прецизност.

Prima Residence отговаря и на други потребности. Отскоро обявихме за продажба готови, обзаведени апартаменти, в които човек може реално да влезе и да живее. Сградата предлага още голям двор с беседки, зони за отпих, алеи за разходки и фонтан, който допълва озеленяването по един естествен и елегантен начин. Този наш обект отново е реализиран във високия сегмент, като ще отбележа, че фасадата е предимно от големи мраморни плочи.

Royal House е проект в неокласическа архитектура, ситуиран е на една от най-добрите локации в квартал „Малинова долина“ в София, където цялата инфраструктура около обекта е изградена, голямата детска градина е буквално на две минути пешеходно разстояние. Интересното тук е и функционалността на жилищата. Имаме и едностайни, и по-обширни апартаменти. Забелявахме едно специфично търсене от клиентите, които имаха голям интерес за по-малки апартаменти за техните родители или пораснали деца. И така решихме, че ще предложим възможност хем семейството да има своето уединение в по-просторен дом, хем близките им да са близо до тях.

Вие сте активен член на Националната асоциация на строителните предприемачи и Камарата на строителите. Как изглеждат регулаторната рамка и бизнес средата в България от ваша гледна точка в момента? И, обръщайки перспективата, каква философия и етика трябва да изповядва един инвеститор в този сектор днес, за да гарантира максимална дългосрочна полза за клиентите си?

Строителството е сектор с огромна икономическа и социална тежест, но в обществото често се виждат само проблемите, не и приносът. Националната асоциация на строителните предприемачи има важна роля именно тук - да поставя разговора на професионална основа, с данни, отговорност и визия. Членството ни в НАСП и Камарата на строителите е знак за професионална принадлежност, но и за ангажимент към по-висок стандарт в сектора.

За нас етиката на инвеститора означава дългосрочно мислене: да не продаваш обещания, които не можеш да изпълниш, да подбиращ екип от професионалисти, да развиваш млади хора и да им даваш реална среда за кариера, да работиш прозрачно, и да строиш така, че след години да можеш спокойно да застанеш пред всяка своя сграда и с гордост да кажеш, че си я построил ти.

В крайна сметка добрият инвеститор не създава само имоти. Той създава доверие, градска среда и трайна стойност за хората. Така и ежедневието ни е изпълнено с друг смисъл, който наричам благоденствие, мотивацията на екипа ни е по-голяма и се чувстваме много по-удовлетворени от работата си. За да гарантираш дългосрочна полза за клиентите си, трябва преди всичко да обичаш работата си, защото който работи с желание и мотивация, постига много повече от този, който разглежда строителството единствено като бизнес инициатива.

PEOPLE BELIEVE IN REAL ESTATE AS A STORE OF VALUE

Emilia Cholakova, manager and owner of Match More

Mrs. Cholakova, many things changed both in the real estate market and the construction industry over the 13 years since you founded Match More. Which one of these changes do you believe will prove the most important in the long-term?

We are now part of the common currency, banking and investment framework of the European Union. This is one of the most significant shifts for the real estate market in Bulgaria, and its impact is only beginning to unfold. Joining the eurozone also changes the way foreign investors assess the risks of investing here. More specifically, Sofia is increasingly becoming a safer destination for capital investment, especially considering that residential property prices per square meter are still considerably lower than in other European capitals.

We also noticed that buyers today are much more well-informed, they compare more carefully and they understand that the true value of a property is not defined by its size, but by a combination of location and functional layout. They are interested in energy efficiency, the materials used in the building, and they ask detailed questions about construction quality. And not least, trust in the developer has become a decisive factor in

the final purchase decision.

It is also important to note that the investors in the sector are aiming to create high-value projects, which contributes to the positive development of the market and its competitiveness.

In this sense, we see today that the construction and investment process has evolved from a business of supply into a business of trust. This is precisely the philosophy of Match More — to create projects and buildings that not only sell well today, but remain valuable years from now. We are an investor, a builder, and a commercial structure that carries responsibility for the entire process, including in the long term. We operate in the high-end segment, where every detail matters, and where compromise quickly turns into a loss of trust. And trust is a key form of capital.

In the long run, the companies that will remain on the market are those that have land on which to develop their potential; those with a proven reputation built on quality and genuine care for their clients; companies that are forward-looking and do not rely solely on the current market situation.

For most people, purchasing a home is the most important financial decision that they

will ever make. From that perspective, how does investing in property in Sofia look at the moment?

Buying a new home is also a deeply emotional investment for the individual. My team and I understand this, and we always strive to work not only professionally, but with a human and warm approach in our communication with every client. I am grateful for the trust that our clients have shown us by purchasing a property from us. From a pragmatic standpoint, Sofia remains an exceptionally strong market because it concentrates business, education, public administration, healthcare, services, and the largest share of active domestic demand in the country — while good urban locations are a limited resource. Another important factor is the credit environment. As of April 2026, housing loans amount to €17.953 billion, growing by 27.1% year-on-year, while the average interest rate on mortgage loans remains at 2.45%. This shows that people continue to believe in property as an asset and as a store of value. But precisely because the purchase is so important, my advice to clients is not to be guided by the emotion of the moment, but to choose a

property that will retain its value five, ten or fifteen years from now.

If we take Park Gate next to Business Park Sofia – your new project – what are the most important things that buyers look for in a residential property today? Is location still above all, or do other factors now carry similar weight?

What is characteristic about our project is that location is indeed the key factor. The building is literally three minutes walking distance from the metro station in the residential area Mladost-Kambanite and Business Park Sofia. It is an environment that combines transport connectivity, services and urban dynamism. And it is an exceptionally strong prerequisite both for personal use and for rental investment.

Park Gate is conceived as a mixed-use building — with office and residential areas — following a clear investment logic. Buying at an early stage of construction in such a project offers significant potential for capital gains, and the location ensures fast liquidity in a future resale. For today's buyer, time, accessibility and predictability have already become part of quality of life.

All your company's projects are different. What, more specifically, distinguishes your residential developments — Aura, Royal House, Prima Residence?

Every Match More project is truly unique, and long before we begin its actual realization, we study it in depth to ensure it meets market demand. For example, in the Aura 1 and Aura 2 buildings we developed the concept of the

spacious home — 3-meter-high ceilings, living rooms starting from 35 sq. m, panoramic views toward Vitosha, a low-rise environment, a small number of residential units, and high-class materials that our craftsmen applied with great precision.

Prima Residence responds to other needs. We recently announced ready-to-move-in, fully furnished apartments for sale — homes where a person can literally walk in and start living. The building also offers a large courtyard with gazebos, relaxation areas, walking paths and a fountain that complements the landscaping in a natural and elegant way. This project is again positioned in the high-end segment, and I should note that the facade is predominantly clad in large marble panels.

Royal House is a project in neoclassical architecture, situated in one of the best locations in Sofia's Malinova Dolina district, where all surrounding infrastructure is already in place and the large kindergarten is literally a two-minute walk away. What is interesting here is the functionality of the homes. We offer both studio apartments and more spacious units. We noticed a specific demand from clients who were very interested in smaller apartments for their parents or grown-up children. So we decided to offer a solution that allows the family to enjoy privacy in a more spacious home, while their loved ones can live close by.

You are an active member of the National Association of Construction Entrepreneurs and the Chamber of Builders. How do the regulatory framework and business envi-

ronment in Bulgaria look from your perspective today? And, turning the perspective around, what philosophy and ethics should an investor in this sector uphold in order to guarantee maximum long-term benefit for their clients?

Construction is a sector with a vast economical and social weight, yet society often sees only the problems, not the contribution. The National Association of Construction Entrepreneurs plays an important role precisely here — to place the conversation on a professional footing, with data, responsibility and vision. Our membership in NACE and the Chamber of Builders is a sign of professional belonging, but also of commitment to a higher standard in the sector.

For us, investor ethics means long-term thinking: not selling promises you cannot fulfil; selecting a team of true professionals; developing young people and giving them a real environment for career growth; working transparently; and building in a way that allows you, years later, to stand calmly in front of any building you have created and proudly say that you built it.

Ultimately, a good investors do not create just properties. They create trust, urban environment and lasting value for people. This fulfils our everyday work with a different meaning — one I call prosperity — it strengthens our team's motivation and we feel much more satisfied with our work. To guarantee a long-term benefit for your clients, you must above all love your job, because those who work with passion and motivation, achieve far more than those who view construction solely as a business initiative.

КОГАТО БЪЛГАРИЯ ИЗПРЕВАРИ КИТАЙ

Страната ни вече е един от най-големите чуждестранни инвеститори в Гърция - най-вече заради имотите

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

В началото на 90-те години гръцките инвестиции бяха сред първите, вдъхнали живот на рухналата покрай прехода българска икономика. Три десетилетия по-късно, по всичко личи, ролите са се разменили. Данните на Гръцката национална банка показват, че през 2025 България е била осмият най-голям източник на преки чуждестранни инвестиции (нетно) в страната. Или дори шестият най-голям, ако извадим от сметката офшорните убежища в Кипър и някои британски територии.

450 ПЪТИ УВЕЛИЧЕНИЕ ЗА 20 ГОДИНИ

Нетният инвестиционен поток от България към Гърция миналата година е достигна 267 милиона евро - или около 450 пъти повече, отколкото е бил през 2006. Възщност България вече е по-голям инвеститор в гръцката икономика от Турция, Белгия, Франция и дори от Китай (с нетен поток от 139 млн. евро). Начело в класирането са Великобритания, САЩ и Нидерландия. Българските инвестиции нарастват с почти 32% в сравнение с 2024.

Впрочем, в това няма нищо изненадващо, защото като цяло притокът на инвестиции в Гърция през миналата година е рекорден за последните 20 години, и надвишава всяка друга година от началото на гръцката финансова криза насам. Данни на OECD показват общо 11.38 милиарда евро преки чуждестранни инвестиции в гръцката икономика за 2025, или 62% по-

вече, отколкото през 2024. Това е в явен контраст със ситуацията в Европейския съюз като цяло, където преките чуждестранни инвестиции намаляват с 6%.

В Гърция чуждестранните капитали се насочват най-вече към сектора на услугите, докато инвестициите в промишлено производство варират между 7 и 19% от общото през последните три години. Трите подсектора с най-големи ръстове са финансовият, информационните технологии и, естествено, недвижимите имоти. Едва ли ще е изненада за читателите ни, че българските инвестиции са насочени най-вече в третия, макар и не само.

5% ОТ ИНВЕСТИЦИИТЕ В ГРЪЦКИ ИМОТИ СА ОТ БЪЛГАРИЯ

България започна да играе по-съществена роля на гръцкия имотен пазар сравнително наскоро - в края на миналото десетилетие, когато нетният приток на български инвестиции в сектора само за три години нарасна от 2 млн. до 26 милиона евро годишно. Високата инфлация след Covid-19, нарастването на доходите в България и рязкото поскъпване на имотите на вътрешния ни пазар засили неимоверно тази тенденция. През 2025 нетните преки инвестиции от България в гръцки имоти достигат 101 милиона евро, или 5% от общите чужди инвестиции в сектора. Ако се съди по първите междинни данни за тази година, 2026 ще донесе нов рекорд в това отношение.

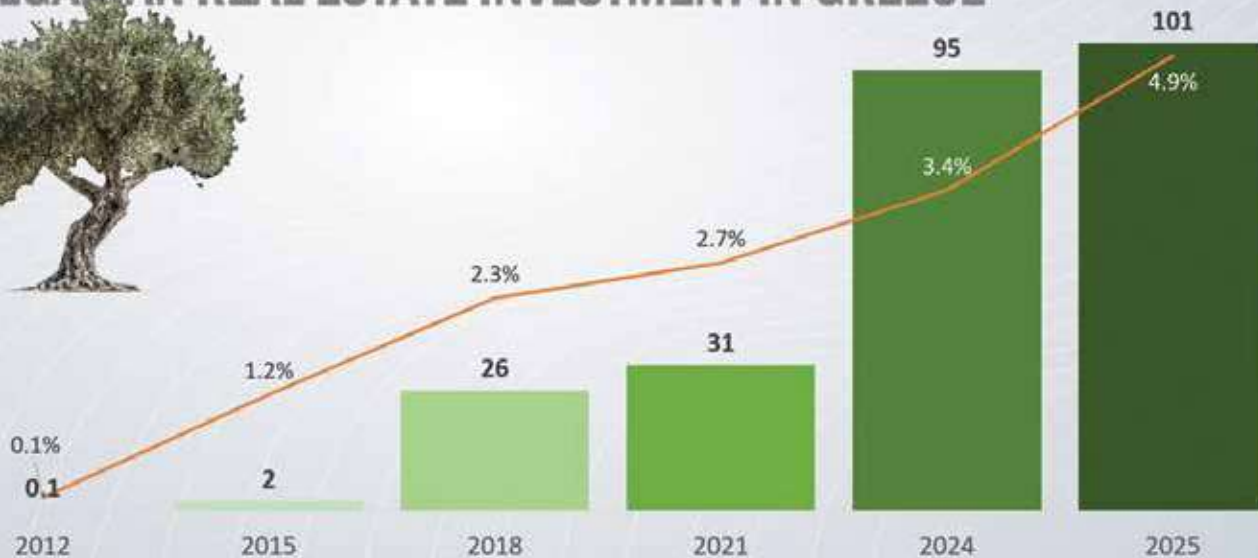
ПЪРВАТА ЧЕТВЪРТ НА 2026 ОТБЕЛЯЗВА

43% ръст на годишна база за преките чуждестранни инвестиции в гръцка недвижимост - до общо 511 милиона евро. При това рязко е намаляла ролята на т. нар. "Златна виза" - програма, осигуряваща на практика европейско жителство за чужденци срещу големи по размер инвестиции. В предишните години тази програма бе основен двигател на имотния пазар, но сега заявките по нея са намалели с 52% в сравнение със същия период на 2025. Интересът на чуждестранните инвеститори е съсредоточен в три основни направления - Атина и околностите, някои гръцки острови, и районът около Солун и Кавала, където именно българите са най-активни.

КЪДЕ Е НАЙ-ДОХОДНО?

Един анализ на пазара през последните девет години показва, че именно инвестициите в Солун и околностите му са донесли най-голяма доходност. От последната четвърт на 2018 до последната четвърт на 2025, имотите в района на втория по големина гръцки град са поскъпнали със 146%. По данни на платформата Spitogatos, средната цена на квадратен метър жилищна площ в града е скочила от 1071 евро тогава до 2635 евро към края на миналата година - висок показател дори от този в центъра на Атина. На второ място по поскъпване са имотите в района на Пирея - 110% от 2018 насам, при средни цени от 2540 евро в края на 2025. ■

БЪЛГАРСКИ ИНВЕСТИЦИИ В ИМОТИ В ГЪРЦИЯ BULGARIAN REAL ESTATE INVESTMENT IN GREECE

WHEN BULGARIA OVERTOOK CHINA

Our country is now one of the largest foreign investors in Greece - mostly because of real estate

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

In the early 1990s, Greek investments were among the first to breathe life into the Bulgarian economy, mostly collapsed after the start of the transition. Three decades later, it seems that the roles have reversed. Data from the National Bank of Greece show that in 2025, Bulgaria was the eighth largest source of foreign direct investment (net) in the country. Or even the sixth largest, if we exclude offshore havens in Cyprus and some British territories.

450-FOLD INCREASE IN 20 YEARS

The net investment flow from Bulgaria to Greece last year reached 267 million euros - or about 450 times more than it was in 2006. In fact, Bulgaria is already a bigger investor in the Greek economy than Turkey, Belgium, France and even mainland China (with a net flow of 139 million euros). The UK, the US and the Netherlands are at the top of the rankings. Bulgarian investments are up by almost 32% compared to 2024.

This is not surprising, however, because overall the inflow of investments into Greece last year was a record for the last 20 years, and exceeds any other year since the beginning of the Greek financial crisis. OECD data show a total of 11.38 billion euros of foreign direct investment in the Greek economy for 2025, or 62% more than in 2024. This is in stark contrast to the situation in the European Union as a whole, where foreign direct investment is decreasing by 6%.

In Greece, foreign capital is mostly directed towards the service sector, while investments in industrial production have varied between 7 and

19% of the total over the past three years. The three subsectors with the highest growth rates are finance, information technology and, of course, real estate. It will hardly come as a surprise to our readers that Bulgarian investments are mostly directed towards the third, although not exclusively.

5% OF INVESTMENTS IN GREEK REAL ESTATE ARE FROM BULGARIA

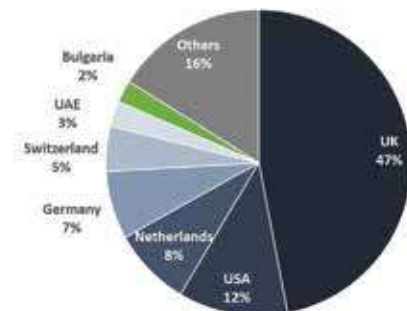
Bulgaria began to play a more significant role in the Greek real estate market relatively recently - at the end of the last decade, when the net inflow of Bulgarian investments in the sector grew from 2 million to 26 million euros annually in just three years. High inflation after Covid-19, the growth of incomes in Bulgaria and the sharp increase in property prices on our domestic market have immensely strengthened this trend. In 2025, net direct investments from Bulgaria in Greek real estate reached 101 million euros, or 5% of total foreign investments in

the sector. Judging by the first interim data for this year, 2026 will bring a new record in this regard.

THE FIRST QUARTER OF 2026 MARKS A 43% year-on-year growth in foreign direct investments in Greek real estate - to a total of 511 million euros. At the same time, the role of the so-called "Golden Visa" - a program that provides in practice European residency for foreigners in exchange for large investments - has sharply decreased. In previous years, this program was the main driver of the property market, but now applications under it have decreased by 52% compared to the same period in 2025. The interest of foreign investors is concentrated in three main areas - Athens and the surrounding area, some Greek islands, and the area around Thessaloniki and Kavala, where Bulgarians are most active.

WHERE IS IT MOST PROFITABLE?

An analysis of the market over the past nine years shows that it is investments in Thessaloniki and its surroundings that have brought the greatest profitability. From the last quarter of 2018 to the last quarter of 2025, properties in the area of the second largest Greek city have increased in price by 146%. According to data from the Spitogatos platform, the average price per square meter of residential space in the city jumped from 1,071 euros then to 2,635 euros by the end of last year - a higher indicator even than that in the center of Athens. In second place in terms of price increase are properties in the Piraeus region - 110% since 2018, with average prices of 2,540 euros at the end of 2025. ■

Приток на инвестиции в Гърция по произход, 2025
FDI flows to Greece by country of origin, 2025

ЕКСКУРЗИИ В ЧУЖБИНА

Пропътувай мечтите си!

ОФИСИ В СОФИЯ:

ул. „Г.С. Раковски“ №113
0887 58 34 83

ул. „Ал. Стамболийски“ №48
0886 25 33 19

ОФИС ПЛОВДИВ:

ул. „Авксентий Велешки“ №19
0887 57 91 18

ОФИС ВАРНА:

ул. „Стефан Стамболов“ №15
0988 87 03 19

ОФИС БУРГАС:

ул. „Цар Симеон I“ №43
0988 32 60 89

ОФИС ВЕЛИКО ТЪРНОВО:

ул. „Цар Тодор Светослав“ №3
0885 47 60 20

КАК БЕЗОПАСНО ДА КУПИТЕ ИМОТ В ГЪРЦИЯ

Пропускането на някои ключови стъпки може да причини години страдания

Текст НИКОЛАОС М. ПАПАНИКОЛАУ / Фотография iSTOCK

Хиляди българи избират жилища в гръцките региони Централна Македония и Източна Македония и Тракия. Какво трябва да знаят потенциалните купувачи, преди да похарчат парите си? Какви са стъпките, за да придобият имот и да не изпадат в години на мъки и разправи?

ПЪРВАТА СЪПКА

Първо, след като купувачът е избрал имота по свой вкус, той определено трябва да се консултира с адвокат, преди да даде каквито и да било пари.

Това е много важно, защото много хора са - да го кажем така - ентусиазирани. Те са намерили това, което им харесва, и за да сключат сделката, дават суми, каквито не би трябвало да се дават на този етап от процеса. Да вземем случаен пример: купувачът е намерил имот, който струва 100 000 евро. Продавачът или брокерът иска депозит, за да сключи тази сделка. Това се случва много често. Когато човек се чувства заплашен от други потенциални купувачи, той дава сума, която не съответства на този ранен етап. За имот на стойност 100 000 евро обикновено препоръчвам депозит между 1 и 3 процента. Но чувам за депозити, достигащи 25, 30, дори 50 процента. Документът, който ще получите от брокер след този депозит, обаче няма абсолютно никаква сила в сравнение с нотариалния договор.

ДЕПОЗИТЪТ НЕ ТРЯБВА ДА Е ПОВЕЧЕ ОТ 3%

Всичко, свързано с имота, трябва да бъде декларирано пред нотариус. Трябва да имаме нотариален документ. Имам случаи на хора, които са вярвали, че са купили имот с просто частно споразумение.

Какво е частно споразумение? Това е документ, който всеки брокер може да изготви. Някои хора погрешно вярват, че това е официален договор, и смело плащат 80, 85%, 90% от сумата. В този случай те са

напълно уязвими. Ако продавачът промени решението си, за тях ще е продължително мъчение да върнат парите си - ако изобщо ги получат.

Моят съвет е да платите депозит, само ако се чувствате застрашени от конкуренцията, и той не трябва да е повече от 3%. След това идва частното споразумение за депозит, или PDA. Следващата стъпка е адвокат да извърши правно проучване. Трябва да изясним и проверим дали това е съществуващ имот, дали има тежести или обременения, и дали историята на собствеността е наред. Трябва да проверим имота и да открием първо-

началната собственост. Това може да е отпреди 50 или 100 години.

Винаги съветвам клиентите си след правното, да направят и техническо проучване. Въпреки че техническата част от сделката е изцяло отговорност на продавача, това не означава, че купувачът не трябва да проверява какво купува, защото продавачът ще продаде и ще изчезне от пейзажа. Какъвто и проблем да има, той ще остане при купувача.

ИМОТ С ТЕЖЕСТИ Е НОРМА В ГЪРЦИЯ

Има случаи, в които могат да бъдат потулени малки или понякога големи проблеми, за да може да се сключи сделката. За да се избегнат, е най-сигурно купувачът да наеме или инженер - ако купувате хоризонтален имот, или топограф - ако говорим за парцел. Това обаче рядко се случва на практика. Купувачът, за да избегне разходи, не наема инженер, който да му помогне с техническото проучване. Понякога купувачът дори не наема адвокат и купува имот без никакво представителство. Това е проблематично.

Да се установи, че даден имот има някакви тежести, не е рядкост в Гърция - по-скоро това е нормата. Рядкост е всичко да е напълно чисто и да сме готови да подпишем. Обикновено има проблеми, за които дори продавачът не подозира. Тежести отпреди 50 години. Проблеми със собствеността. Други проблеми.

ПОЛУЧАВАНЕ НА А.Ф.М.

Следващата стъпка е издаването на гръцки данъчен идентификационен номер - т.нар. „А.Ф.М.“ (Αριθμός Φορολογικού Μητρώου). Никой не може да купи нищо тук, в Гърция, без него. Има няколко начина да получите този уникален номер. Първи метод: клиентът идва тук, в Гърция, и ние отиваме заедно пред нотариус. Потенциалният купувач упълномощава своя адвокат да подаде заявление. Това е

Николаос М. Папаниколау е адвокат от Солун, специализиран във вещно право
Nikolaos M. Papaniolau is a lawyer from Thessaloniki, specializing in property law.

много бърз процес - отнема около час, с помощта на преводач.

Ако идването в Гърция е проблем, клиентът може да го направи чрез гръцкото посолство в България, в София. Единственият проблем е, че има много малко свободни часове. Може да отнеме дни или седмици, докато насрочите среща.

След издаването на данъчния номер е изключително важно да започнем да събираме и проверяваме всички документи от продавача. Вашият адвокат трябва да направи това вместо вас. Ако всичко е наред, сме готови да подпишем. Толкова много хора са част от сделката редом с продавача и купувача: нотариус, инженер, счетоводител, адвокат, брокери... Трябва много добра организация, за да се осъществи подписването на окончателен договор за покупко-продажба в рамките на един месец. Не е бърз процес. За подписването купувачът трябва да има личната си карта, данъчния си идентификационен номер и парите. Останалите документи идват от продавача. Оригиналният договор се съхранява в нотариалния архив; ще получите точно копие, подписано и подпечатано от нотариуса. Можете също така да вземете дигитално подписано копие.

КАК СЕ ИЗВЪРШВА ПЛАЩАНЕТО?

Плащането е много, много важно. Обикновено се извършва чрез банков превод: можете да платите или от вашата българска банкова сметка, или да откриете банкова сметка тук, в Гърция. Бих препоръчал второто. Винаги е полезно за потенциалния купувач да има гръцка сметка, защото тук, в Гърция, всичко се случва чрез банковата система. Вече няма възможност някой да плаща данъците си в брой.

Това, което правим в повечето случаи, е да впишем в договора срок, в който купувачът да извърши плащането. Нека се върнем към нашия случаен пример с имота за 100 000 евро, като 3000 евро са платени предварително. Останалата част - 97 000 - ще бъде платена чрез банков превод в рамките на, да речем, 10 работни дни. В рамките на този точен срок трябва да извършите плащането, за да се покаже то в банковата сметка на продавача. В противен случай договърът е невалиден и вероятно ще загубите всички суми, които сте дали досега. След като парите се появят в сметката на продавача - обикновено няколко дни по-късно - тогава трябва да подпишем втори, по-малък договор. Той се нарича акт за плащане и показва, че сте платили

изцяло на продавача и нямате повече задължения към него. След това сте платили имота си и можете да го използвате, както желаете.

Най-важната част идва след нотариуса. Това обаче не е краят. Най-важната част е подаването и регистрацията на имота в компетентната кадастрална служба. Това има сила едга отпес, срещу всички. Едга след като договорът бъде регистриран и се покаже на кадастралната платформа, вие имате пълна собственост. Няма задължителен срок за регистриране на вашия имот, но е по-добре да не чакате твърде много. Тази регистрация в кадастралната служба обикновено отнема известно време, в зависимост от района, в който купувате. Може да са седмици, може да са месеци. В Солун например регистрацията понякога отнема година заради голямото натоварване - огромен град с толкова много заявления.

КАКВИ СА ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ РАЗХОДИ?

Като правило, трябва да сте готови да похарчите около 10% от покупната цена за различни данъци и такси. Първо идва данъкът върху прехвърлянето на имота, който е около 3%. Таксите на нотариуса са от един до един и половина процента. След това имаме разходите за кадастралната служба - приблизително 1%.

Относно адвокатския хонорар, няма да дам директен процент, защото всеки случай изисква различно количество работа. И накрая, ако е включен брокер, неговият хонорар стандартно е 2%. Въпреки че съм виждал случаи, в които брокерът е вземал пет, дори шест процента.

КАКВО ЩЕ ПЛАЩАТЕ СЛЕД СДЕЛКАТА?

Собственикът на недвижим имот в Гърция плаща данък върху недвижимите имоти - ENFIA, изчислен от данъчния орган на квадратен метър и в зависимост от местоположението, възрастта на имота и т.н. Всички останали данъци зависят от общината. Важен съвет, който мога да дам, е да проверите сметките за вода, преди да подпишете окончателния договор за покупка. Това е единствената от сметките за комунални услуги, която следва имота, а не собственика или наемателя. Имам случаи, в които водата никога преди не е била плащана. В един от тях, цената на имота беше страховтна и купувачът беше много щастлив. Но после се наложи да плати около 15 000 евро сметки за вода, и щастие му донякъде се помрачи. ■

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
прапки навсякъде в Европа.

HOW TO SAFELY BUY PROPERTY IN GREECE

Skipping some key steps can cause years of torture and pain

By NIKOLAOS M. PAPANIKOLAOU / Photography iSTOCK

Thousands of Bulgarians are opting for homes in the regions of Central Macedonia and Eastern Macedonia and Thrace. What should potential buyers know before spending their money? What are the steps to acquire property and not get into years of torture and pain?

THE FIRST STEP

First of all, after the buyer has chosen the property of his liking, he should definitely get advice from an attorney before he gives any money.

This is very important because many people are, let's say, enthusiastic. They have found what they like, and to book the deal, they give amounts that are not supposed to be given at this step of the process. Let's take

a random example: the buyer has found a property that costs 100,000 euros. The seller or the broker asks for a deposit to close this deal. This happens very often. When someone feels threatened by other potential buyers, he gives an amount that does not correspond to this early stage. For a property worth 100,000 euros, I usually recommend a deposit between 1 and 3 per cent. But I hear about deposits reaching 25, 30, even 50 per cent. However, the document that you will get from a realtor after this deposit has absolutely no power compared to the material contract.

DEPOSIT SHOULD NOT BE MORE THAN 3%

Everything that has to do with the property needs to be declared before a notary. We need to have a material document. I have

cases of people who believed they had bought a property with a simple private agreement.

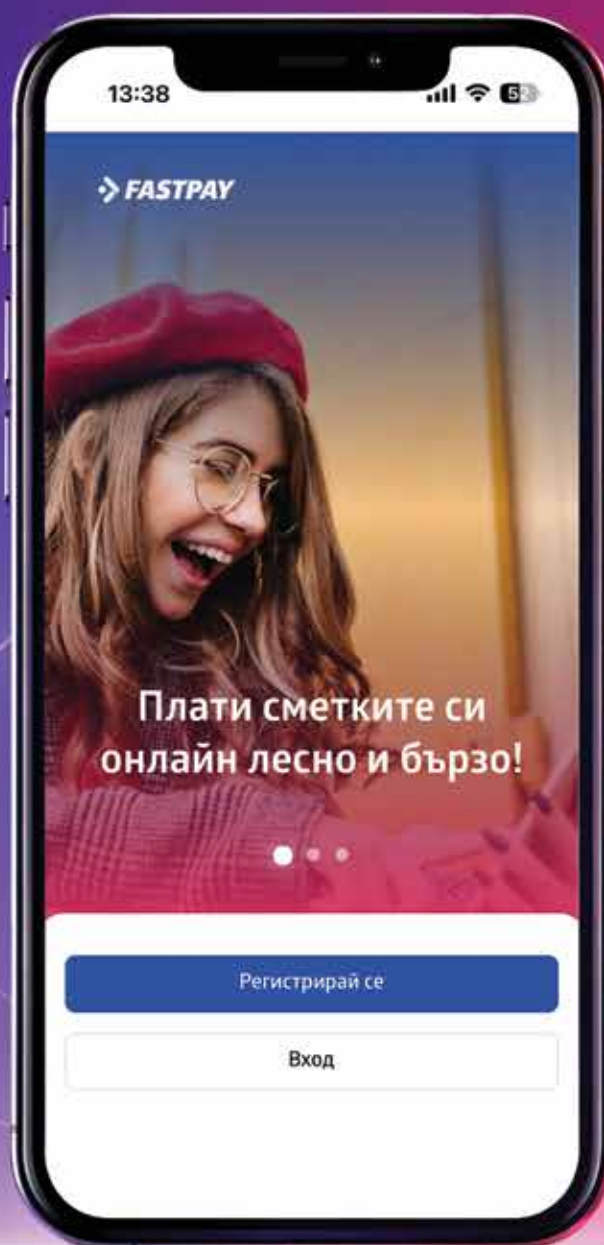
What is a private agreement? It's a document that any realtor can draft. Some people believe, wrongly, that it is an official contract, and they pay 80, 85%, 90% of the amount. In this case, they are totally exposed. If the seller changes his mind, it would be torture to get their money back - if they get it back at all.

My advice is only to pay a deposit if you feel threatened by competition, and it should not be more than 3%. Then we have the private deposit agreement, or PDA. The next step is for an attorney to proceed with the legal research. We need to clarify and verify that this is an existing property, that there are no encumbrances or burdens, and that the ▶

www.fastpay.bg
0700 10 755

Едно приложение. Десетки услуги.

FASTPAY GO обединява на едно място плащането на битови сметки, местни данъци и такси, глоби, вноски по кредити, парични преводи и множество други услуги.

Спестете време и **плащайте без такси сметките си през мобилното приложение**, сигурно и удобно - навсякъде и по-всяко време.

One App. Countless Services.

FASTPAY GO brings together your everyday payments in one secure and intuitive mobile application. Pay utility bills, local taxes and fees, traffic fines, loan instalments, money transfers, and many other services.

Save time by **paying your bills fee - free through our mobile app**. Enjoy a secure and convenient payment experience, wherever you are, whenever you need it.

► history of the titles is in order. We need to check the property and find the initial title. This might go back 50 or 100 years. I always advise the clients that after the legal research, we should have a technical research as well. Although the technical part of the deal is a complete responsibility of the seller, this does not mean that the buyer should not check what he's purchasing because the seller will sell and he will go out of this picture, and whatever problem there is, it will stay with the buyer.

A PROPERTY WITH BURDENS IS THE NORM IN GREECE

There are cases in which minor or sometimes major issues can be covered in order for the purchase to move on. This means that in specific cases, the buyer should hire either an engineer, if you're buying a horizontal property, or a topographer if we're talking about a piece of land. However, this seldom happens. The buyer, in order to avoid costs and expenses, does not hire an engineer to help him with the technical research. Sometimes, the buyer does not even hire an attorney, and buys property without any representation. This is problematic. Finding out that a property has some burdens is not a rare occasion in Greece - it is the norm. The rare occasion would be that it is completely clear and we're ready to sign. Usually, there are problems even the seller is not aware of. Burdens from 50 years ago. Issues with the titles. Other issues.

GETTING THE A.Φ.Μ.

The next step would be the issuance of a Greek tax identification number - the so-called 'A.Φ.Μ.' (Αριθμός Φορολογικού Μητρώου). No one can purchase anything here in Greece without it. There are multiple ways to get this unique number. First method: the client comes here in Greece, and we go together before a notary. The potential buyer authorises his attorney to file an application. This is a very swift process - takes about an hour, with the help of a translator. If coming to Greece is problematic, the client can do it via the Greek embassy in Bulgaria, in Sofia. The only problem is that there are very few appointments. It might take days or weeks until you get one.

After the tax number is issued, it is crucial that we start to collect and check all the documents from the seller. Your attorney should do this for you. If everything is in order, we are ready to sign. There are so many people who are part of a real estate deal together with the seller and the buyer: the notary, the engineer, the accountant, the attorney, the realtors. It has to be very well organised for you to have the signing of a final purchase contract within a month.

It is always helpful for a potential buyer to have a Greek account because everything happens via the banking system here in Greece now. There is no option for someone to pay their taxes in cash anymore

It's not a fast process. For the signing, the buyer should have his ID, his tax identification number, and the money. The rest of the documents come from the seller. The original contract stays in the notary archive; you will get an exact copy signed and stamped by the notary. You can also take a digitally signed copy.

HOW DOES THE PAYMENT TAKE PLACE?

The payment is very, very important. It usually happens via wire transfer: you can either pay from your Bulgarian bank account, or you can open a bank account here in Greece. I would advise the latter. It is always helpful for a potential buyer to have a Greek account because everything happens via the banking system here in Greece now. There is no option for someone to pay their taxes in cash anymore.

What we do most of the times is to give a time frame in the contract for the buyer to complete the payment. Let's go back to this initial random example of the 100,000 euro property, with 3000 euros paid in advance. The rest - 97,000 - will be paid via bank transfer within, let's say, 10 business days. Within this exact time frame, you need to complete the payment in order for it to show

in the seller's bank account. Otherwise, the contract is void, and you will probably lose all the amounts that you have given so far. After the money shows in the seller's account - usually a few days later - then we need to sign a second, smaller contract. It is called a payment act and it shows that you have fully paid the seller and have no more obligation to him. After that, you have paid your property and you can use it as you wish.

THE MOST IMPORTANT PART COMES AFTER THE NOTARY

This is not the end, however. The most important part is the filing and the registration of the property in the competent cadastral office. This has power erga omnes, against all. Only after the contract is registered and shows on the cadastral platform do you have full ownership. There is no mandatory time frame for registering your property, but it's better not to wait too much. This registration within the cadastral office normally takes some time, depending on the area you are purchasing in. Could be weeks, could be months. In Thessaloniki, for example, registration can take more than a year since it's quite busy - a huge city with so many applications.

WHAT ARE THE ADDITIONAL COSTS?

As a rule of thumb, you should be prepared to spend around 10% of the purchase price on various taxes and fees. First comes the transfer tax on the property, which is around 3%. The notary's fees are one to one and a half per cent. Then, we have the expenses for the cadastral office - approximately 1%. Regarding the attorney's fee, I will not give a direct percentage because every case requires a different amount of work. And finally, if a broker is included, his fee is standard 2 per cent. Although I've seen cases in which the broker took five, even six per cent.

WHAT SHOULD YOU EXPECT TO PAY AFTER THE DEAL?

The owner of real estate in Greece pays property tax - ENFIA, calculated by the tax authority per square meter and depending on the location, property age, etc. All the other taxes depend on the municipality. An important piece of advice I can give is to check the water bills before signing the final purchase contract. This is the only one of the utility bills that follows the property, not the owner or the tenant. I have cases in which water was never paid. The price of the property was great, and the buyer was happy. But he ended up paying about 15,000 euros in water bills, and his happiness somewhat faded. ■

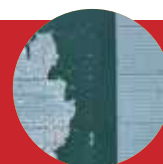

36 | **КОРЕЙСКОТО
ПРОКЛЯТИЕ**
THE KOREAN CURSE

32 | **ПРИКАЗКА ЗА ДВАТА ВИЕТНАМА**
A TALE OF TWO VIETNAMS

44 | **САМО СИ ПРЕДСТАВИ**
PICTURE THIS

ПРИКАЗКА ЗА ДВАТА ВИЕТНАМА

Останалите арени на глобални конфликти си останаха развалини. Защо Ханой успя да навие проклятието?

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография iSTOCK

Ако искаш да разкажеш XX век в снимки, няма как да пропуснеш април 1975.

Хора бързат към хеликоптерите, за да се спасят. Американците панически напускат Сайгон. Изоставят съюзници, приятели, роднини. Виетнамската война е загубена. Година по-късно Северен Виетнам се слива с Южен, Сайгон става Хо Ши Мин и всичко свършва, завинаги.

КОЙ ПОМНИ, ЧЕ ЦЕЛИ ДВЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ съществуваша гва Виетнама – Северен (комунистически) и Южен? Вече половин век те отново са един.

Днес ще чуете да говорят за Виетнам като за азиатски “тигър”. Комунистите все още са на власт. Държавата запазва контрол върху ключови индустрии. Но позволява чужди инвестиции, туризъм, ресторанти и дребен частен бизнес.

Проспериращата виетнамска икономика се състезава с гругите по правилата на пазара. Идете на море във Фу Куок и ще разберете.

ЗАЩО ВИЕТНАМИТЕ СЕ СЪБРАХА, а Кореите – Северна и Южна – още се дебнат от двете страни на 38-ия паралел? Този въпрос е важен, защото може да ни даде идеи за бъдещия край на войната в Украйна.

Най-лесният отговор се крие там, където започнах: при бягащите от Сайгон американци. В повечето случаи войните завършват с окончателна победа за едни и окончателно поражение за груги. На Корейския полуостров първо южните надвиха северните, после северните взеха надмощие, докато накрая не спряха по средата – където си стоят до ден-днешен. Руският президент Владимир Путин не успя да превземе Киев “за три дни”, но

и Украйна не си върна отнетото. Затова кървавият междуславянски конфликт вече бие по продължителност цялата Втора световна война.

ИМА ОБАЧЕ И НЕЩО ПО-ДЪЛБОКО. Победата на т.нар. Виетконг нямаше да бъде трайна, ако комунистите се бяха отдали изцяло на терора, разорил съседна Камбоджа на “червените кхмери”. Виетнамците даже воюваха с кхмерите, но и с техните китайски покровители – и спечелиха. Бях дете, но добре си спомням Китайско-виетнамската война от 1979. В училище брояхме победите на виетнамската армия, Иван Гарелов предаваше от мястото на събитието, а пред китайското посолство възмутени “трудещи се” протестираха срещу лидерите в Пекин. Клетите Дън Сяопин и Хуа Го Фън! Не знаеха, че “братска” София ги кълне мощно: “Дън е пън”, “Фън, Дън от Виетнам – вън.”

ДНЕС ОБАЧЕ ВИЕТНАМ ИМА прагматични отношения и с китайците, с които воюва през 70-те, и с американците, които победи през 60-те, и с французите, от които се освободи през 50-те. Управниците не гледат икономиката през идеологически очила. И вървят напред и нагоре.

Нещо повече, страната се превръща в лидер на региона, който преди се наричаше “Индокитай”, а отскоро – “Континентална Югоизточна Азия”. На 7 април тази година започна мандатът на силния човек във Виетнам – президентът То Лам, който - безпрецедентно за досегашното разделение на властите - е едновременно и генерален секретар на Комунистическата партия.

ТО ЛАМ ИДВА ОТ ТАЙНИТЕ СЛУЖБИ, обича опера и предизвиква уважение у съседите Камбоджа, Лаос и Тайланд. Примерът е очевиден: силното лидерство и

концентрацията на власт на Си Дзинпин в Китай вдигат вълни на пограждане – или притеснение - което май е едно и също. И целта е очевидна: развитие и спокойствие. Накрая, очевиден е и рискът: гържавната мощ е за сметка на демокрацията. Стомахът печели, зуби сърцето.

Струва ми се, че след края на войната (дано гоиде скоро), в Украйна силовниците също ще имат гумата в политиката, обществото, икономиката. Как ще изглежда бъдещата политическа система на Киев? Ето моята хипотеза: по-малко Белгия, повече Израел.

И ВСЕ ПАК, ТОВА Е ПО-ДОБРО ОТ ВЕЧНАТА ВОЙНА. Всичко е по-добро от войната. Ще ви го кажа аз, репортерът, видял въодушевлението – и после отрезвяването – от балканските конфликти. Ще ви го кажат критиците на лошата поствоенна система в Босна и Херцеговина, защото

по-добре скапана гържава, отколкото воюваща. Ще ви го кажат и онези, посрещнали преди половин век победоносните виетконци в Сайгон. Ще ви го каже даже Доналд Тръмп, избрал в Иран лошия мир пред излишната война.

Помня още нещо. В България имаше много виетнамци. Те разказваха на развален български страшни истории от войната. Не отказваха никаква работа, дори най-тежката. Често търпяха лоши гуми и подигравки. Днес обаче те са сред най-уважаваните хора във виетнамското общество и всяка българска делегация охотно се снима с тях. А на тяхно място в забогатяваща България пристигат узбеки, индийци, филипинци.

Не знам защо завърших с това. Може би защото съжалявам, че можехме да научим нещо от тях, но не успяхме. Дано не изпуснем и други шансове. ■

A TALE OF TWO VIETNAMS

The other arenas of global conflict remained in ruins. Why did Hanoi manage to break the curse — and succeed?

If you want to tell the story of the 20th century in photographs, you cannot skip April 1975. People rushing toward helicopters to save themselves. Americans leaving Saigon in panic. Abandoning allies, friends, relatives. The Vietnam War is lost. A year later, North Vietnam merges with the South, Saigon becomes Ho Chi Minh City, and everything ends — forever.

WHO EVEN REMEMBERS THAT FOR WHOLE TWO DECADES there were two Vietnams — North (communist) and South? For half a century now, they have once again been one. Today you will hear Vietnam described as an Asian “tiger.” The communists are still in power. The state retains control over key industries. But it allows foreign investment, tourism, restaurants and small private businesses. A prospering Vietnamese economy competes with others according to market rules. Go to the beaches of Phu Quoc and you will see it for yourself.

WHY DID THE TWO VIETNAMS REUNITE, and the two Koreas — North and South — still face each other across the 38th parallel? This question matters, because it may offer clues about how the war in Ukraine could one day end.

The simplest answer lies where I began: with the Americans running away from Saigon. In most cases, wars end with a definitive victory for one

side and a definitive defeat for the other. On the Korean Peninsula, the South initially pushed back the North, then the North gained the upper hand, until both eventually stopped halfway — and have remained there ever since. Russian President Vladimir Putin failed to take Kyiv “in three days,” but Ukraine has not regained its lost territories either. That is why this bloody inter-Slavic conflict has already surpassed the entire Second World War in duration.

BUT THERE LIES SOMETHING DEEPER. The victory of the so-called Viet Cong wouldn’t have been lasting if the communists had fully embraced the terror that devastated neighbouring Cambodia under the Khmer Rouge. The Vietnamese even fought the Khmer Rouge — and their Chinese patrons — and won. I was a child, but I clearly remember the Sino-Vietnamese War of 1979. At school we counted the victories of the Vietnamese army, Ivan Garelov reported from the scene, and in front of the Chinese embassy outraged “workers” protested against the leaders in Beijing. Poor Deng Xiaoping and Hua Guofeng! They had no idea that “brotherly” Sofia was cursing them fiercely: “Deng is a skank,” “Feng, Deng — strip their rank!”

TODAY, HOWEVER, VIETNAM has pragmatic relations both with the Chinese, with whom it

fought in the 1970s, and with the Americans, whom it defeated in the 1960s, as well as with the French, from whom it gained independence in the 1950s. The country’s leaders do not view the economy through ideological lenses. And they are moving forward and upward.

Moreover, the country is becoming a leading power in the region once known as “Indochina” and, more recently, as “Mainland Southeast Asia.” On April 7 this year, the term of Vietnam’s strongman leader began — President To Lam, who — unprecedentedly for the country’s traditional separation of powers — is simultaneously also the General Secretary of the Communist Party.

TO LAM COMES FROM THE SECRET SERVICES, loves opera, and commands respect among Vietnam’s neighbours — Cambodia, Laos, and Thailand. The example is obvious: the strong leadership and concentration of power under Xi Jinping in China are creating waves of imitation — or concern — which may well be the same thing. And the objective is obvious: development and stability. Finally, the risk is obvious as well: state power comes at the expense of democracy. The stomach wins, the heart loses.

It seems to me that after the war ends (may that happen soon), the security establishment in Ukraine will also have a major say in politics, society, and the economy. What will Kyiv’s future political system look like? Here is my hypothesis: less Belgium, more Israel.

AND YET, THIS IS BETTER THAN ENDLESS WAR. Anything is better than war. Take it from me, the reporter who witnessed the enthusiasm — and then the sobering disillusionment — that followed the Balkan conflicts. The critics of Bosnia and Herzegovina’s flawed post-war system will tell you the same, because a dysfunctional state is still better than a warring one. So will those who welcomed the victorious Viet Cong in Saigon half a century ago. Even Donald Trump would say it — having chosen a bad peace over an unnecessary war in Iran.

I remember something else as well. There were many Vietnamese people in Bulgaria. In broken Bulgarian, they told terrifying stories from the war. They refused no work, not even the hardest kind. They often endured insults and ridicule. Yet today they are among the most respected members of Vietnamese society, and every Bulgarian delegation is eager to be photographed with them. Meanwhile, in a more prosperous Bulgaria, their place is being taken by workers from Uzbekistan, India, and the Philippines.

I do not know why I chose to end with this. Perhaps because I regret that we could have learned something from them, but failed to do so. Let us hope we do not miss other opportunities as well. ■

By BOYKO VASILEV / Photography / ISTOCK

30
години

Повече от 30 години С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ

- ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ
- ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ
- ОБЩО И ЗДРАВНО ЗАСТРАХОВАНЕ

КОРЕЙСКОТО ПРОКЛЯТИЕ

Защо Сеул праща в затвора всичките си бивши президенти?

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ISTOCK, АРХИВ

Да се превърнеш в игрална дъска за Великите сили, е проклятие, от което може би само съвременен Виетнам успя да се отърси напълно. От Сомалия до Афганистан и от Йемен до Венесуела - онези, оказали се между геополитическите мечки, рядко успяват да се съвземат. Все още разделената Корея също е добър пример. На теория, поне южната ѝ половина изглежда добре: демокрация, икономическа суперсила, с висок стандарт и с уважавани в цял свят компании като Samsung, Hyundai и LG. Практиката обаче показва и някои пукнатини в блестящата фасада.

ЗАПАДНАТА ДЕМОКРАЦИЯ МОЖЕ ДА ВИРЕЕ В КОРЕЯ само с определени "източни модификации", обичаше да повтаря Пак Чон Хи, най-дълго управляващият президент в страната. Собствената му съдба убедително подчерта правотата му - след 17

години на власт архитектът на корейското икономическо чудо бе застрелян по време на официална вечеря от шефа на собствената си разузнавателна служба.

ИЗОБЩО НАД КОРЕЙСКИТЕ ЛИДЕРИ СЯКАШ ОТДАВНА ТЕГНЕ ПРОКЛЯТИЕ. Още първият президент на съвременната Южна Корея, Ли Сън Ман, бе свален от Априлската революция през 1960 и прогонен в изгнание. Генерал Пак Чон Хи, както казахме, бе убит. Цой Кю-ха бе свален с военен преврат през 1979. Чън Духуан, който го свали, след падането си от власт бе осъден на смърт по надгузина тежки обвинения (впоследствие присъдата бе заменена с доживотна, а през 1997 тогавашният президент го помилва). Генерал Ро Де У (правилното възрастност е Но Тхеу), наследникът на Чън, също завърши като подсъдим с 22-годишна присъда, и също бе помилван след надгодина престой зад решетките.

СЛЕД ГЕНЕРАЛИТЕ, НА ВЛАСТ ДОЙДОХА ДЕМОКРАТИТЕ - но съдбата на тържавните глави не се промени особено. Ким Йон Сам, дългогодишният лидер на демократичната опозиция по време на военната диктатура, "най-честният човек в корейската политика", през 1993 стана първият граждански лидер на страната от десетилетия. За корейците, сменили за половин век шест републики и девет конституции, това бе исторически миг - "миг на надежда, че призраците на миналото най-сетне са усмирени и погребани", писа в една тържествена уводна статия "Корея Хералд". Ким без колебания поведе борба срещу корупцията, въведе задължителна идентификация при финансовите трансакции, за да спре традиционната размяна на покупки "под масата", изиска всички водещи фигури във властта да декларират имуществото си. Успоредно започна да работи за затопляне на отношенията с Пхенянь - и Нобеловата награда за мир вероятно

ОБЩИНСКИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

В условията на динамична бизнес среда и непрекъснато променящи се в съответствие с нея правни норми и регулаторни изисквания, се явява необходимостта от подпомагане на бизнеса и публичния сектор в изграждането на ефективни вътрешни процеси и управленски практики за прилагане на нормативните изисквания.

Отчитайки тази необходимост, АПИС предлага на клиентите си висококачествени експертни консултантски услуги.

Услугата **ОБЩИНСКИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ** предлага поддържане и публикуване в интернет на актуални консолидирани версии на нормативни актове, приети от общинските съвети.

Тя се извършва чрез поддържането на специално приложение, съдържащо в актуален вид всички действащи актове на съответната община, както и техни предишни редакции, вкл. вече отменени норми. Приложението представлява компактна, уеб-базирана правно-информационна система, чрез която се препраща от раздел „Нормативни актове“ на официалната общинска уеб страница.

Услугата е разработена за две различни ценови групи – за общини на областни градове и за всички останали общини.

Публикуването на общинските нормативни актове в съответствие със законовите изисквания за прозрачност е от изключително важно значение за повишаването на доверието на гражданите в работата на общинския съвет и местната администрация.

Как тази услуга на Апис помага на общините да скъсят пътя на гражданите до актовете, които общинския съвет приема?

Поддържането на актуални редакции след всяко изменение на общинската нормативна уредба, на предишни редакции, които са от значение за правоотношения, възникнали в миналото, както и създаването на удобни средства за свързване, систематизиране и търсене на правните документи, изискват значителни усилия от юридическите екипи и ИТ експертите на общините, които често влизат в противоречие с тяхната натовареност с други задачи. Именно с оглед на подобни затруднения АПИС създаде услугата „Общински нормативни актове“, която вече се ползва с доверието на редица български общини.

Можете да разгледате приложенията на общините, които вече са интегрирали услугата, на следния адрес: <https://obshtini.bg/>

Услугата обхваща следните компоненти:

- Персонализиране на уеб приложението:
 - Персонализиране на интерфейса – поставяне на лого и название на общината или общинския съвет;
 - Персонализиране на класификационните структури (папки) с документи.
- Обработка и публикуване на първоначалния корпус от консолидирани текстове на действащите към момента актове:
 - конвертиране на файловете с документи до необходимия формат;
 - нанасяне на всички изменения и допълнения в текста на нормативните актове и привеждането им в актуално състояние.
- Създаване на времеви версии (исторически редакции на акта съгласно измененията във времето) и текуща поддръжка след всяко последващо изменение.

АПИС запазва лидерските си позиции на българския пазар в областта на информационните технологии не само с богатото портфолио от утвърдени с качеството си правноинформационни продукти и тяхното развитие и усъвършенстване, а и с разработването и предлагането на висококачествени експертни консултантски услуги в помощ на бизнеса и публичния сектор.

щеше да се падне на него, а не на наследника му, ако гвѐ седмици преди договорената среща на върха между двете Кореи, не бе починал внезапно севернокорейският лидер Ким Ир Сен.

НО АЗИАТСКАТА КРИЗА ОТ 1997, поредичата фалити на икономически гиганти и скандалите около корпорацията "Ханбо", в които бе замесен и синът му, в крайна сметка отблъснаха избирателите и през 1998 на власт дойде политическият му противник Ким Де Джун. Това бе първата мирна смяна на властта в корейската история. Новият Ким се наслаждаваше на голяма популярност и на Нобеловата си награда за мир - докато не се разбра, че въпросната награда е била откупена с цената на 100 млн. долара, платени тайно на режима в Пхенян в замяна на подкрепа за "Слънчевата политика". Неговият приемник Но Му-Хьон, уважаван правозащитник, пък бе подложен на импий-

чмънт още в първата година на мандата си по обвинения в изборни злоупотреби и некомпетентност. Той все пак успя да се пребори и се върна на власт, но кипящият политически котел в Сеул му поднесе нови изненади. Накрая Но, разследван и за корупция, се самоуби със скок от 45-метрова скала през 2009.

НА ВЛАСТ ДОЙДЕ ЛИ МЪОН БАК, бивш кмет на Сеул и шеф на едно от поделенията на Hyundai (не автомобилното). Той на свой ред бе по-късно арестуван по обвинения, че приел над 10 милиона долара подкуп, за да помилва осъдения шеф на Samsung Ли Гон Хи. През 2018 съдът го осъди на 15 години затвор и 11.5 милиона долара глоба. Но през 2022 Ли Мьон Бак бе помилван от президента.

ПОСЛЕ ДОЙДЕ РЕД НА ПАК КЪН ХЕ - първата жена гържавен глава в корейската история. Най-голямата гъщеря на убития диктатор Пак спечели изборите през 2013, но през 2016 бе подложена на импийчмънт от парламента за корупция и злоупотреба с власт. През 2018 Пак бе осъдена на 24 години затвор. По-късно гвѐ нови обвинения гобавиха още 7 години към присъдата ѝ, но през 2021 тя бе помилвана и освободена.

И ЛИ, И ПАК ИЗЛЯЗОХА ОТ ЗАТВОРА благодарение на амнистията на наследника си на президентския пост - Мун Дже-ин. По корейските стандарти, Мун се измъкна относително леко от президентското проклятие: той бе обвинен от прокуратурата в приемане на подкуп под формата на фиктивна заплата за зет му. Това е направо греболоя на фона на случилото се с наследника на Мун - Юн Сук Йол.

БИВШИЯТ ГЛАВЕН ПРОКУРОР ДОЙДЕ НА ВЛАСТ ПРЕЗ 2022, но през 2025 бе свален след опита си да обяви военно положение и, поне според обвинителите му, да направи гържавен преврат. Юн бе осъден на доживотен затвор за серия закононарушения, а наскоро получи още 30 години заради изпратените срещу Северна Корея дронове - провокация, която целяла да оправдае военно положение. Юн рискуваше дори да получи смъртна присъда, но в началото на юли тази година прокурорите решиха да не му повдигат ново обвинение в подклаждане на бунт. Дали и той ще бъде помилван само след няколко години зад решетките? И дали наследникът му Ли Дже-мьон има шанс най-сетне да сложи край на "корейското проклятие", тегнещо над гържавните глави в Сеул? Съдейки по факта, че още преди да поеме поста, Ли оцеля в покушение над живота му и после бе осъден за лъжесвидетелстване, шансовете не изглеждат чак толкова добри. ■

THE KOREAN CURSE

Why is Seoul imprisoning all its former presidents?

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK , ARCHIVE

Be-coming a chessboard for the great powers' game is a curse that perhaps only modern Vietnam has managed to completely shake off. From Somalia to Afghanistan and from Yemen to Venezuela, those caught between geopolitical bears rarely manage to recover. Still-divided Korea is also a good example. In theory, at least its southern half looks good: a democracy, an economic superpower, with high standards and globally respected companies like Samsung, Hyundai and LG. However, practice also shows some cracks in the shiny facade.

WESTERN DEMOCRACY CAN FLOURISH IN KOREA only with certain "Eastern modifica-

tions," Park Chung-hee, the country's longest-serving president, was fond of repeating. His own fate convincingly emphasised his rightness - after 17 years in power, the architect of the Korean economic miracle was shot during a state dinner by the head of his own intelligence service.

In general, a curse seems to have long hung over Korean leaders. The very first president of modern South Korea, Syngman Rhee, was overthrown by the April Revolution in 1960 and driven into exile. General Park Chung-hee, as we have said, was assassinated. Choi Kyu-hah was overthrown in a military coup in 1979. Chung Doo-hwan, who overthrew him, was sentenced to death on more

than a dozen serious charges after he fell from power (the sentence was later commuted to life, and in 1997 the then president pardoned him). General Roh Tae-woo, Chung's successor, also ended up as a defendant with a 22-year sentence, and was also pardoned after more than a year behind bars.

AFTER THE GENERALS, THE DEMOCRATS CAME TO POWER - but the fate of the heads of state did not change much. Kim Young-sam, the long-time leader of the democratic opposition during the military dictatorship, "the most honest man in Korean politics", in 1993 became the country's first civilian leader in decades. For Koreans, who had changed six republics and nine constitutions in half a ▶

Корейският президент Пак (вляво) на посещение при Кенеди в Белия дом. Архитектът на корейското икономическо чудо бе убит от шефа на собствената си служба за сигурност
Korean President Park (left) visits J. F. Kennedy at the White House. The architect of the Korean economic miracle was assassinated by the head of his own security service

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

**ПЪРВОТО УЧРЕДЕНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.
КЪМ 31.03.2026 Г. – С 403 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И 1.39 МИЛИАРДА ЕВРО (2.71 МИЛИАРДА ЛЕВА)
УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ ВЪВ ФОНДОВЕТЕ „ЦКБ-СИЛА“ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG).
ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.,
ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД,
ОТ ОКТОМВРИ 2021 Г. ИЗПЛАЩА ПОЖИЗНЕНИ ПЕНСИИ И РАЗСРОЧЕНИ ПЛАЩАНИЯ
НА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА В УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.**

**Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

► century, this was a historic moment - "a moment of hope that the ghosts of the past have finally been pacified and buried," wrote the Korea Herald in a solemn editorial. Kim, without hesitation, led the fight against corruption, introduced mandatory identification for financial transactions to stop the traditional exchange of bribes "under the table", and required all leading figures in power to declare their assets. In parallel, he began working to warm relations with Pyongyang - and the Nobel Peace Prize would probably have gone to him, and not to his successor, if North Korean leader Kim Il-sung had not suddenly died two weeks before the agreed summit between the two Koreas.

BUT THE ASIAN CRISIS OF 1997, a series of bankruptcies of economic giants and the scandals surrounding the Hanbo Corporation, in which his son was also involved, ultimately repelled voters, and in 1998 his political opponent Kim Dae-jung came to power. This was the first peaceful change of power in Korean history. The new Kim enjoyed great popularity and the Nobel Peace Prize - until it was discovered that the prize in question had been bought off with the price of \$ 100 million, secretly paid to the regime in Pyongyang in exchange for support for the "Sunshine Policy".

His successor, Roh Moo-hyun, a respected human rights activist, was impeached in the first year of his term on charges of electoral abuse and incompetence. He still managed to fight back and return to power, but the boiling political cauldron in Seoul brought him new surprises. Finally, Roh, also under investigation for corruption, committed suicide by jumping off a 45-meter cliff in 2009.

LEE MYUNG-BAK, A FORMER MAYOR OF SEOUL and head of one of Hyundai's divisions (not the automotive one), came to power. He, in turn, was later arrested on charges of accepting more than \$10 million in bribes to pardon convicted Samsung boss Lee Kun-hee. In 2018, the court sentenced him to 15 years in prison and a \$11.5 million fine. But in 2022, Lee Myung-bak was pardoned by the president.

Then came Park Geun-hye, the first female head of state in Korean history. The eldest daughter of the murdered dictator Park won the 2013 election, but in 2016 she was impeached by parliament for corruption and abuse of power. In 2018, Park was sentenced to 24 years in prison. Later, two new charges added another 7 years to her sentence, but in 2021 she was pardoned and released.

Both Lee and Park were released from prison thanks to an amnesty granted by her successor to the presidency, Moon Jae-in. By Korean standards, Moon escaped the presidential curse relatively easily: he was indicted by prosecutors for accepting a bribe in the form of a fictitious salary for his son-in-law. This is a trifle compared to what happened to Moon's successor, Yoon Suk-yeol.

THE FORMER PROSECUTOR GENERAL came to power in 2022, but was ousted in 2025 after attempting to declare martial law and, at least according to his accusers, stage a coup. Yoon was sentenced to life in prison for a series of offences, and recently received an additional 30 years for sending drones against North Korea - a provocation intended to justify his martial law. Yoon even faced the death penalty, but in early July this year, prosecutors decided not to charge him with inciting mutiny. Will he also be pardoned after only a few years behind bars? And does his successor, Lee Jae-myung, have a chance to finally end the "Korean curse" that has plagued heads of state in Seoul? Judging by the fact that even before taking office, Lee survived an attempt on his life and was later convicted of perjury, the chances don't look so good. ■

pH
9.23⁺

silver
Ag

white
WW[®]
water

БЯЛАТА ВОДА

НАТУРАЛНА МИНЕРАЛНА ВОДА
СЪС СЪДЪРЖАНИЕ НА СРЕБРО

PURE &
NATURAL
FROM EU

www.whitewater.bg

World cup 2026

ANTEA BEACH RESORT: НОВИЯТ РИТЪМ НА ЖИВОТА КРАЙ МОРЕТО

Между Созопол и Черноморец се създава проект от ново поколение, който съчетава архитектура, природа и съвременна философия за качество на живот на самия бряг на Черно море. Това е **ANTEA BEACH RESORT**.

Има места, които впечатляват не само с визията си, а с усещането, което създават – за простор, свобода и спокойствие. Именно такава е философията на **ANTEA BEACH RESORT** – нов комплекс на първа линия в залива Аклади, една от най-живописните части на Южното Черноморие.

Проектиран като целогодишна среда за живот, комплексът надхвърля традиционната представа за ваканционен имот. Концепцията обединява бутикови вили на първа линия, елегантни редови къщи и съвременни резиденции, вписани хармонично в крайбрежния пейзаж. Пространството е организирано така, че морето, светлината и природата да бъдат естествена част от ежедневието.

Едно от най-големите предимства на **ANTEA BEACH RESORT** е неговата локация. Разположен в местността Аклади, в близост до нос Червенка, комплексът предлага

рядък баланс между уединение и достъп до богатия културен живот на Созопол, атмосферата на плаж Градина и красивите природни забележителности на региона.

Особено внимание е отделено на средата между сградите. Озеленените пространства, алеите и зоните за отдих са създадени като естествено продължение на крайбрежния пейзаж. В свят, в който луксът все повече се измерва с качество на преживяването, именно тези детайли правят разликата.

В основата на проекта стои разбирането, че съвременният лукс не се изчерпва с комфорта. Затова **ANTEA BEACH RESORT** предлага спортна инфраструктура, wellness и сра пространства, здравни програми, ресторанти, търговски площи и зони за срещи и общуване. Всичко е подчинено на идеята за балансиран начин на живот, в който активността, здравето и почивката съществуват в естествена хармония.

ANTEA BEACH RESORT е повече от адрес край морето. Това е нова философия за живот – място, където изгревът над Черно море определя ритъма на деня, а луксът се измерва не само в комфорт и дизайн, а в усещането за пространство, време и свобода.

За повече информация: www.antearesort.com

Телефон: 0889 600 150

0894 666 222

E-mail: sales@antearesort.com

ANTEA BEACH RESORT: A NEW RHYTHM OF SEASIDE LIVING

Set between Sozopol and Chernomorets on Bulgaria's southern Black Sea coast, **ANTEA BEACH RESORT** introduces a new vision of coastal living where architecture, nature and wellbeing exist in harmony.

Some places impress with their appearance. Others stand out through the way they make people feel. **ANTEA BEACH RESORT** combines both, creating a distinctive seaside environment defined by contemporary design, natural beauty and a strong connection to the sea.

Located on the beachfront of Akladi Bay, the project is conceived as a year-round residential destination rather than a traditional holiday development. The masterplan brings together exclusive beachfront villas, elegant townhouses and contemporary residences, carefully integrated into the surrounding landscape to maximize privacy, views and outdoor living.

One of the development's greatest advantages is its exceptional location. Situated near Cape Chervenka, **ANTEA BEACH RESORT** offers direct access to the sea while remaining close to the cultural attractions of Sozopol, the vibrant atmosphere of Gradina Beach and some of the region's most beautiful natural landmarks.

Particular attention has been devoted to the spaces between the buildings. Landscaped gardens, pedestrian promenades and relaxation areas create a seamless connection between ar-

chitecture and nature, encouraging a lifestyle inspired by the rhythm of the coast.

At the heart of **ANTEA BEACH RESORT** lies a commitment to wellbeing. Planned amenities include sports and recreational facilities, wellness and spa areas, health-oriented services, restaurants, boutique retail spaces and community gathering areas. Together, they support an active, balanced and socially connected way of life throughout the year.

More than a residential development, **ANTEA BEACH RESORT** represents a new philosophy of seaside living. It is a place where Black Sea sunrises define the rhythm of the day and where luxury is measured not only by comfort and design, but by the quality of life it creates.

For more information:

www.antearesort.com

Telephone: +359 889 600 150

+359 894 666 222

E-mail: sales@antearesort.com

САМО СИ ПРЕДСТАВИ

PICTURE THIS

19-ото издание на Sony World Photography Awards, един от най-престижните фотографски конкурси в света, привлече над 430.000 фотографии от 200 държави и територии - на практика от целия свят. Вече ви представихме някои от отличените кадри в непрофесионалната част на конкурса. Ето и малка селекция от победителите при професионалистите.

The 19th edition of the Sony World Photography Awards, one of the world's most prestigious photography competitions, attracted over 430,000 entries from 200 countries and territories - practically from all over the world. We have already presented you with some of the award-winning shots in the non-professional section of the competition. Here is a small selection of the winners in the professional section.

All images courtesy of Sony World Photography Awards

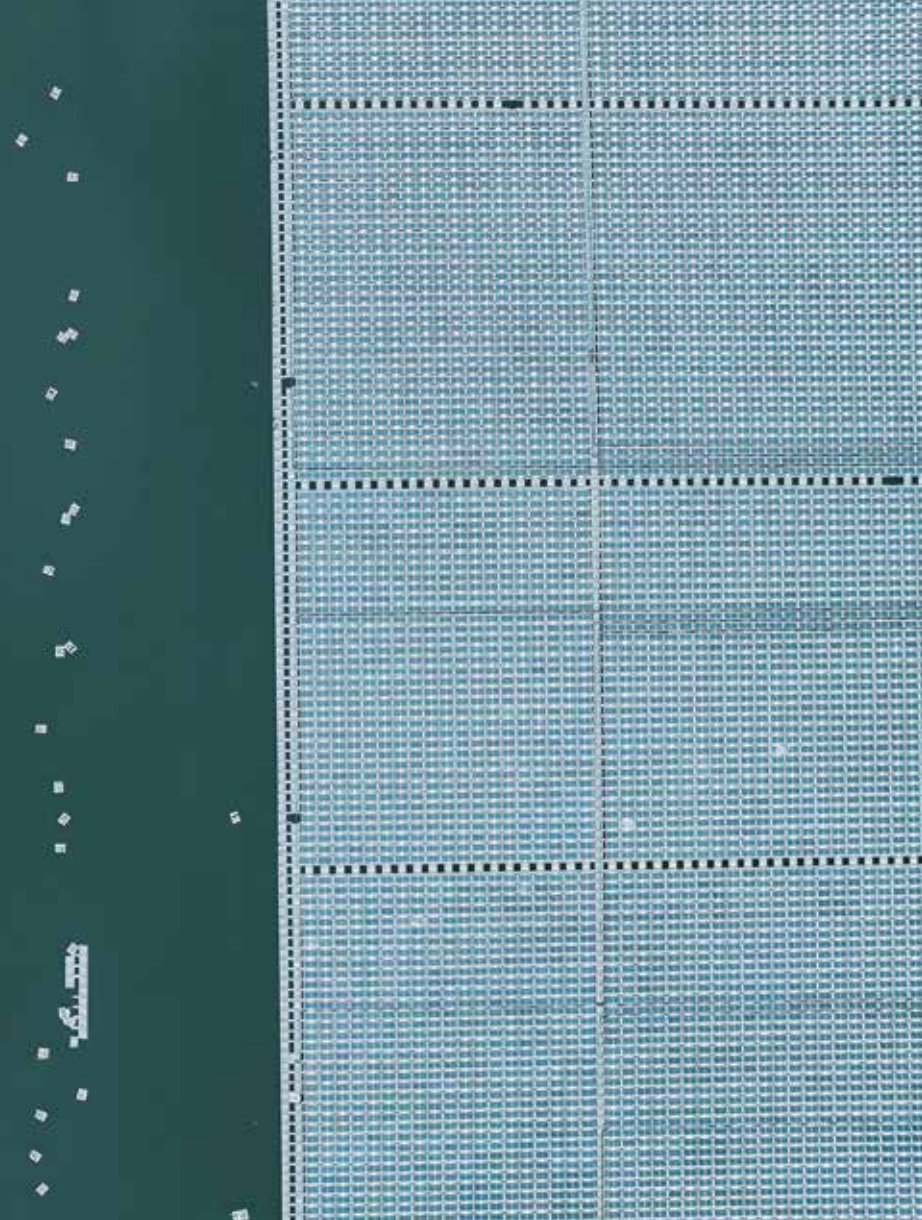
Кулите на Хорасан, от Фаршид Рахими Калахруд. Датирани от преди векове, тези постройки са служели като стражеви кули в отдалечената иранска провинция
The Towers of Khorasan, by Farshid Rahimi Kalahroudi. Dating back hundreds of years, these structures served as watchtowers in the remote Iranian province

Половината, от И-Сунг Лин. Плаващи соларни панели в Тайван, наполовина унищожени от тайфун през 2025
Half, by Yi-Hsuang Lin. Floating solar panels in Taiwan, partially destroyed by a typhoon in 2025. By

Странна любов, от Шеймъс Мърфи. Руски армейски танцьори загряват преди шоу край Москва
Strange Love, by Seamus Murphy. Russian army dancers limber up backstage before a show near Moscow

Хуманоиди: Портрети на роботи, поредица на Франческо Аморозино. Този е iCub на Генуезкия институт по технологии
 Humanoids: Portraits of Robots, by Francesco Amorosino. This one is the iCub, made by the Italian Institute of Technology, Genoa

Под сянката на коката, от Сантяго Меса. Млад венесуелски берач почива върху прясно набраните листа от кока в Путумайо, Колумбия
 Under the Shadow of Coca, by Santiago Mesa. A young Venezuelan coca leaf picker rests on freshly harvested coca leaves in Putumayo, Colombia

Суперклетки: Майката-природата на свобода, от Дейвид Бакстър III. Т. нар. "Алея на торнадото" пресича централните щати на САЩ и ражда някои от най-бурните климатични събития на планетата

Supercells: Mother Nature Unleashed, by David Baxter III. Tornado Alley is situated across the central United States of America and can produce some of the wildest weather on the planet

2D: Замръзнал свят, от Юлия Мустонен-Далквист. Исландските плава точно преди идването на зимата

2D: Frozen World, by Julia Mustonen-Dahlkvist. Icelandic Highlands just before winter

Да летиш, за да забравиш, от Луис Хенри Агудело Кано. Роксана е бивша наркоманка, а сега - студент по танци, овладяла трудното цирково изкуство на висене за косата

Flying to Forget, by Luis Henry Agudelo Cano. Former drug addict Roxana is a dance student in Colombia, master of 'hair suspension,' a circus technique

Стридата, от Андреас Секи. Ферми за стриди край бреговете на Нормандия и Бретан във Франция

The Oyster, by Andreas Secci. Oyster farming on the French coast of Normandy and Brittany

Лодки на ръба, от Джой Саха. Къщите в Хаор, Бангладеш, се строят на естествени могили, които се превръщат в острови по време на мусоните
Boats at the Edge, by Joy Saha. Homes in Haor, Bangladesh, are built on naturally raised mounds that become islands during the monsoon

Паметник на едно мъртво езеро, от
Хосеин Садри Нобарзад. Изоставен
кораб заради пресъхването на езерото
Урмия в Иран

Memorial of a Dead Lake by Hossein Sadri
Nobarzad. A stranded vessel due to the
gradual drying of Lake Urmia, Iran

Приказни гъби, от Бенжамен Павлика. Гъбите от вида
Hypholoma fasciculare изхвърлят спорите си синхронно

Fairy Mushrooms, by Benjamin Pawlica. The *Hypholoma*
fasciculare mushrooms expel their spores synchronously

Кучешки живот, от Роб Ван Тийнен.
Тренировка за ловни кучета
It's a Dog's Life, by Rob Van Thienen.
Sighthound training sessions

Стражевите кули Ихе в Дзянмън, от Чен Лян. Много такива кули са изградени по време на Китайската република (1912-1949) като убежища и крепости
Yihe watchtower in Jiangmen, by Chen Liang. Many towers were built during the time of the Republic of China (1912-1949), as public refuges and defensive fortresses

Нимфи, от Делфина Пинятиело
Nymphs, by Delfina Pignatiello

Страст, наследство, експертиза !

Основана през 2000 г., Zen Diamond носи семейно наследство в бижутерското майсторство, датиращо от 1890 г. Целта и страстта на Zen е да превръща диамантените мечти на жените в реалност. Опирайки се на това дълбоко наследство и експертиза, Zen Diamond проектира, произвежда и предлага по целия свят богата колекция диамантени бижута — от вечни класики до авангардни творения — които отговарят на широк спектър от стилове и вкусове.

Днес марката присъства в 23 държави със 175 магазина, достигайки до любителите на диамантени бижута в САЩ, Европа, страните от Залива, Азия и Африка. Благодарениена силната си мрежа за търговия на едро, Zen Diamond е отличена с наградата „Лидер в износа“. С чуждестранни компании в Ню Джърси, Дюселдорф и Дубай, Zen Diamond изнася на почти всички континенти, представяйки своите емблематични дизайни на жените по света — и продължава мисията си да направи блясъка на диамантите достъпен в глобален мащаб.

Чрез значителни инвестиции във високотехнологичната си производствена база Zen Diamond се превърна в един от водещите световни производители на диамантени бижута, известен както с производствения си капацитет, така и с безкомпромисните стандарти за качество. Като един от малкото оторизирани бижутери на Forevermark, диамантената марка на De Beers Group, Zen Diamond предлага отличителни дизайни с редки, специални и с отговорен произход диаманти.

Zen Diamond е член на Natural Diamond Council (NDC) — глобална организация, посветена на защитата на интегритета на индустрията за естествени диаманти по целия свят. Ангажирана с отговорно снабдяване и устойчивост, Zen Diamond гарантира естествени диаманти във всички свои бижута.

Zen Diamond си партнира с влиятелни звезди по света за своите кампании — и посреща Дженифър Лопес като най-новия посланик на марката. Това сътрудничество съчетава характерната харизма на Лопес със сиянието на диамантените бижута на Zen, създавайки силен образ на блясък и елегантна изисканост.

Passion, Heritage, Expertise

Founded in 2000, Zen Diamond carries a family legacy of jewellery craftsmanship dating back to 1890. Zen's purpose and passion is to make women's diamond dreams come true. Drawing on this deep-rooted heritage and expertise, Zen Diamond designs, produces, and markets worldwide a diverse collection of diamond jewellery—from timeless classics to cutting-edge creations—appealing to a wide range of styles and tastes.

Today, the brand's footprint spans 23 countries with 175 stores, reaching diamond jewellery lovers in the USA, Europe, the Gulf region, Asia, and Africa. Thanks to its strong wholesale network, Zen Diamond has been honored with the 'Export Leader' award. With overseas companies in New Jersey, Dusseldorf and Dubai, Zen Diamond exports to nearly every continent, bringing its signature designs to women around the world—and advancing its mission to make the brilliance of diamonds accessible globally.

Through substantial investment in its cutting-edge production facility, Zen Diamond has become one of the world's leading diamond-jewellery manufacturers, recognized for both its production capacity and uncompromising quality standards. As one of the select Authorised Jewellers of De Beers Group's diamond brand Forevermark, Zen Diamond offers distinctive designs featuring these rare, special, and responsibly sourced diamonds.

Zen Diamond is a member of the Natural Diamond Council (NDC), a global organization dedicated to protecting the integrity of the natural-diamond industry worldwide. Committed to responsible sourcing and sustainability, Zen Diamond provides the assurance of natural diamonds across all its jewellery. Zen Diamond partners with influential stars worldwide for its campaigns—and welcomes Jennifer Lopez as its newest brand ambassador. This collaboration blends Lopez's signature charisma with the radiance of Zen's diamond jewellery, capturing a powerful image of glamour and sophistication.

SOFIA The Mall +359 87 933 66 83

VARNA Grand Mall +359 87 766 49 39/Delta Planet Mall +359 88 749 55 99

bg.zendiamond.com

 bg.zendiamond.com [/Zendiamondvarna](https://www.facebook.com/Zendiamondvarna) [/zendiamond_bulgaria](https://www.instagram.com/zendiamond_bulgaria)

• BULGARIA • USA • UNITED KINGDOM • GERMANY • UAE • IRAQ • QATAR • KUWAIT • ALBANIA • INDIA • PHILIPPINES • KOSOVO
• MACEDONIA • SERBIA • SLOVAKIA • EGYPT • MOROCCO • TRNC • KAZAKHSTAN • LIBERIA • CHECH • TÜRKİYE

180 DEGREES

Kabakum | Varna | Bulgaria

Carpe Diem
complex

Balchik | Bulgaria

Beachfront properties for sale

Learn more +359 888 323 432
www.my-home.bg

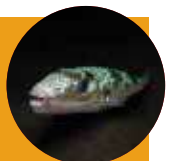
72 | **24 ЧАСА ОТ ВЕЧНОСТТА**
24 HOURS OF ETERNITY

56 | **ИНТЕРВЮ: Д-Р ПЕТЪР ДУЧЕВ**
INTERVIEW: PETAR DUCHEV MD

54 | **ПЛАЖНИ НАШЕСТВЕНИЦИ**
BEACH INVADERS

НАШЕСТВЕНИК ВСЯВА СТРАХ ПО ГРЪЦКИТЕ ПЛАЗОВЕ

Нов морски хищник - отровен и с челюсти, които с лекота прехапват метална кутийка за бира - всява ужас ако не по плажовете на Гърция, то поне в социалните мрежи. Заплахата за къпещите се в морето е до голяма степен въображаема - има един-единствен докладван случай на ухапан човек, и той е в Крит отпреди 4 години. Но заплахата за риболовната индустрия на Гърция е толкова реална, че правителството отдели спешно 1.5 милиона евро за справяне с проблема.

Въпросният хищник е *Lagocephalus sceleratus* - вид лъчеперка, проникнала в Средиземно и Егейско море през Суецкия канал от естествените си обиталища в Червено море. Все повече подобни инвазивни видове се появяват в Средиземноморието в резултат на трайното затопляне на морската вода в последните години.

Lagocephalus се храни с други риби и с хайвера им, а в същото време сам няма естествени врагове в Средиземно море - отчасти и защото тялото му съдържа невротоксин, 1000 пъти по-отровен от цианида. На практика тази риба е близък роднина на прословутата фугу, чиято консумация в Япония е нещо като агрена-

линов спорт. Лъчеперката бе забелязана в Средиземноморския басейн за пръв път през 2005, но напоследък популацията ѝ е нараснала рекордно. Рибари от Цикладските острови съобщават за с 30 до 40% намалял улов в последните години. Гръцкото правителство вече отдели 1.5 млн. евро, за да стимулира рибарите нарочно да ловят иначе неядивната *Lagocephalus*. Те ще получават от държавата по 5.33 евро за килограм живо тегло от нея. Заради силните си челюсти обаче, рибата с лекота прехапва рибарските мрежи, така че улавянето ѝ е проблем.

Това далеч не е първият случай на опасен инвазивен вид в региона. Риболовът в Черно море почти се срива заради т. нар. Гребеновидна медуза, докарана с баластните води на търговските кораби. Лишена от врагове, медузата се разпространи светкавично в края на 80-те и изглеждаше на път да разруши крехката черноморска екосистема, преди груга медуза, също инвазивен вид, да се окаже неин естествен хищник и да ограничи популацията. Два вида черноморски миди пък попаднаха, отново пренесени от кораби, в Големите северноамерикански езера, и причиняват милиарди долари щети ежегодно. ■

AN INVADER IS TERRIFYING GREEK BEACHES

A new marine predator - venomous and with jaws that can easily bite through a beer can - is causing panic, if not on Greek beaches, then at least on social media. The threat to bathers is largely imaginary - there has been only one reported case of a human being bitten, and that was in Crete four years ago. But the threat to Greece's fishing industry is so real that the government has urgently allocated €1.5 million to tackle the problem.

The predator in question is *Lagocephalus sceleratus* - a species of ray-finned fish that has entered the Mediterranean and Aegean Seas through the Suez Canal from its natural habitat in the Red Sea. More and more such invasive species are appearing in the Mediterranean as a result of the persistent warming of sea water in recent years.

Lagocephalus feeds on other fish and their eggs, and at the same time has no natural enemies in the Mediterranean Sea - partly because its body contains a neurotoxin 1000 times more poisonous than cyanide. In fact, this fish is a close relative of the infamous fugu, whose consumption in Japan is something of an adrenaline sport. The fish was first spotted in the Mediterranean basin in 2005, but recently its population has grown at a record rate. Fishermen in the Cyclades Islands report a 30 to 40% decrease in catches in recent years. The Greek government has already allocated 1.5 million euros to encourage fishermen to deliberately catch the otherwise inedible *Lagocephalus*. They will receive 5.33 euros from the state per kilogram of its live weight. However, because of its strong jaws, the fish easily bites through fishing nets, so catching it is a problem. This is far from the first case of a dangerous invasive species in the region. The Black Sea fishery almost collapsed because of the so-called comb jellyfish, brought in the ballast water of merchant ships. Deprived of enemies, the jellyfish spread rapidly in the late 1980s and seemed on the verge of destroying the fragile Black Sea ecosystem, before another jellyfish, also an invasive species, turned out to be its natural predator and limited the population. Two species of Black Sea mussels, also carried by ships, ended up in the Great Lakes of North America, and cause billions of dollars in damage annually. ■

outin

The World's

NO.1

Portable Coffee Maker Brand

ПЛЪТЕН КАЙМАК

22 бара налягане за кафе
като от професионална
еспreso машина.

за пътниците на
Bulgaria Air

10%

ОТСТЪПКА

С ПРОМО КОД: FLY10

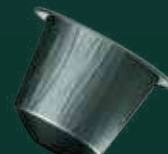
КОМПАКТНА И ПРЕНОСИМА

Идеална за пътуване, автомобил,
офис, планина и къмпинг.

КАПСУЛИ И МЛЯНО КАФЕ

Използвайте любимите си
капсули или прясно смляно кафе.

БЪРЗО ЗАГРЯВАНЕ

Загрява автоматично
водата до 94°C.

outin.bg

ЗА ЗЪБОЛЕКАРИТЕ ВЕЧЕ Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ДА СПЕЦИАЛИЗИРАТ НАВЪН

Д-р Петър Дучев, основател на "Дентална клиника Петър Дучев", прег Bulgaria ON AIR

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Д-р Дучев, онова, което всеки път ми прави впечатление при вас, е липсата на препълнена с чакащи клиенти чакалня, въпреки претоварения график. Как го постигате?

Това е абсолютно търсен ефект - да няма хора в чакалнята. Вместо да имаме няколко чакащи пациенти, обслужвани от един рецепционист, ние, обратно, имаме няколко човека, които се занимават с единствения клиент до момента, в който го приемем. Смятам за голямо предимство това, че човекът ще дойде и ще бъде приет точно в часа, който му е посочен. Обикновено пациентите идват дори няколко минути по-рано, което за мен е показателно, че те вече са свикнали да ги приемаме точно на минутата.

По принцип, ако се случи да закъснеем с 15 минути, администраторите ни са обучени да се обаждат на следващите пациенти и да ги редупредят.

Все повече осъзнаваме, че в наши дни времето е най-голямата ценност...

Времето - особено в сегмента, в който ние оперираме - е много важно. Или поне аз го смятам за важно. Макар че в България все още може би битова мнението, че ако има много хора в чакалнята, значи докторът е много търсен. Впрочем не само докторът.

Аз наистина съм бил поразен от безкрайното разхищение на време, когато съм имал час при лекар в 18:00,

а той ме приема в 23:30. Такъв подход е огромно разхищение - нещо, което аз гържа да спестя на моите пациенти.

Вече над десетилетие членувате в The Leading Dental Centers of the World, световната организация на водещите премиум дентални клиники. Знаем какво е премиум автомобил например, но какво представлява премиум услугата в денталната медицина?

По принцип хората мислят, че "премиум" се отнася най-вече до неща като изработка и материали. Но доколко премиум е фактическата изработка на една коронка, могат да оценят само шепа зъболекари в България. В понятието "премиум" аз се стремя да опакова цялата услуга. Като започнем от това, че ще има къде пациентът да паркира, ще бъде посрещнат, ще му предложат кафе или друга напитка, ще се погрижат за дрехите му. И, разбира се, ще бъде приет точно навреме. Имаме специален алгоритъм, по който става приемът на пациенти, специален алгоритъм за лечението, и накрая специален алгоритъм на финала за разплащането и изпращането. Предлагаме цялата услуга, от начало до край - идвайки при нас, пациентът няма нужда да ходи никъде другаде. Тук можем да му вземем кръв, тук се среща с анестезиолога, тук го приспиваме, тук му правим рентген и всякакви допълнителни изследвания, ако са необходими. Колкото и сложно и специфично да е ►

► лечението, ние можем да осигурим на място всички нужни специалисти. Дори онези, с които не разполагаме, ги довеждаме тук, вместо да изпращаме клиента си другаде.

Един от акцентите при вас е възможността цялото лечение да се проведе, докато пациентът спи. Как изглежда това на практика? На всички пациенти ли го препоръчвате?

Възможността пациентът да спи е всъщност комфорт - и за него, а и за нас, защото тогава пациентът е неподвижен и може да стои така дълго време, без нормалните реакции на един буден човек. Има и много спокойни хора, разбира се, но има и хора с друг тип нервна система, които реагират на всяко минимално дразнение.

Когато става дума за дълга операция, неминуемо има такива дразнения - дискомфортно за пациента и затрудняващо за мен, защото, когато гледам оперативното поле на огромно увеличение, всяко леко помръбване силно нарушава темпото на операцията.

Дали го препоръчвам на всеки? Когато започнах през 2014, трябваше доста време, за да обясня на пациентите какво е това и какви са ползите. Сега вече е по-познато, защото и други колеги започнаха да го практикуват. Но нашата клиника все още е основната, когато става дума за лечение на пациенти под седация.

Мой много близък приятел предпочита да спи абсолютно всеки път, когато му почистват зъбите. Казва, че когато се събуди, усещането било, сякаш е на 15 и започва лягната ваканция. После това усещане отминава, разбира се. Но дълбокият медицински сън е процедура, която е с изключително малко рискове и странични ефекти, дава много добър комфорт на пациента и още по-добър комфорт на работещия.

Във всеки случай, когато процедурата продължава над 2 часа, аз го препоръчвам на пациентите. За много кратки процедури по-скоро не, освен при пациенти, които изпитват силен страх или имат изключително силно изразен рефлекс за гадене. Това са пациенти, които не могат да бъдат лекувани по друг начин.

Обръщате необикновено сериозно внимание на стерилизацията на инструментите. Защо? Повечето хора вероятно дори не подозират, че посещението при невнимателен зъболекар може да крие рискове.

Така е. Не е добре да си тръгнеш от кабинета с инфекция, с която не си дошъл. Хепатит С например. В повечето случаи при него инфекционистите дори не питат "бил ли си на зъболекар", а "кога си бил на зъболекар". За съжаление хората са свикнали, щом влязат в лекарски или зъболекарски кабинет, да смятат по презумпция, че всичко е сте-

рилно.

Но то не е. В повечето зъболекарски кабинети не е. Просто защото при стерилизацията у нас все още има някои доста остарели методи, които почти не се прилагат другаде. Аз бих казал така: ако в зъболекарския кабинет няма поне две асистентки, стерилността най-вероятно е под въпрос. Защото е невъзможно човек да работи сам, без асистент, и да спазва високи стандарти на стерилизация. При нас има много случаи, в които клиниката е почти празна откъм пациенти, но трима или четирима асистенти работят два часа в стерилизационната зала, за да се гарантира 100% сигурност. Слонката е носител на почти всички инфекции, които се предават и по кръвен път.

Денталната медицина е може би най-добрият пример за техническия прогрес в последните десетилетия - особено като сравня днешните кабинети със спомениите от детството си. Забавя ли темпо този прогрес в последните години, или напротив, ускорява се? Кои са най-интересните новости?

В последно време силно се ускори. Навлязоха много неща, свързани с изкуствения интелект и с много по-широка дигитализация и на диагностичната, и на лечебната част. Разработват се роботизирани ръце, които извършват едни и същи, повтарящи се манипулации, така че един зъболекар да може да обслужва почти едновременно по няколко пациенти. Това решава голям проблем при обществата, които имат недостиг на зъболекари. При нас далеч не е такъв проблем, но

роботизираните ръце и въобще цялата тази огромна дигитализация и автоматизация на процесите настъпват и при нас.

Впечатляващият напредък на технологиите има и една негативна страна: прагът за създаване на свой бизнес, за оборудване на кабинет, става все по-висок. Навремето ставаше дума за инвестиция от хиляди до десетки хиляди левовете. Какъв е прагът днес за откриването на една модерна практика?

В момента таксата вход в бизнеса е огромна. Да отвориш клиника среден размер, с 3 до 5 работни места, преди петнайсетина години струваше около половин милион евро. Сега е над милион. И това не включва придобиването на самото помещение. Нито пък режийните разходи, които не са вече толкова за пренебрегване, колкото бяха. Така че летвата за влизане в този бизнес е вече доста високо.

Повечето от младите зъболекари, когато завършат, искат да отворят собствен кабинет. Това според мен е голяма грешка. В повечето случаи това е свързано с източването на ресурсите на родителите им и създаването на малък кабинет с малка чакалня. Често това обрича въпросния зъболекар на професионално вегетиране, защото откриването е изчерпило ресурсите и не остават за обучения - а обученията са друго огромно перо от разходите, без което не може да се развиваш. Ако струва един милион да отвориш практика, още толкова може да струва и да се обучиш в първите десет години, за да практикуваш

на високо ниво.

Дълги години на имплантологията се гледаше с подозрение и недоверие от част от публиката. Мисля, че този период отдавна вече е преодолян, но има ли неща от тази област, които хората масово все още не разбират? Примерно каква е разликата между различните класове импланти?

Периодът на подозрение отмина, но все още има много неща, които хората не разбират за имплантологията. Питате има ли разлика между класовете импланти? Основната разлика всъщност е квалификацията на зъболекаря, който извършва манипулацията. Малко прилича на автомобилен шампионат, в който всички карат Porsche. Разликата идва от уменията на пилота.

Ако изключим най-бюджетните оферти, имплантите са принципно еднакви. Ако доставната цена е около 100 долара и нагоре, качеството е добро. Завиваме винта в костта и, в 99% от случаите, той успешно се интегрира. Този проблем отдавна е решен. Въпросът е какво следва по-нататък. Колко и какъв венец ще осигури зъболекарят около този имплант? Какъв ще бъде профилът на коронката, как ще бъде изработена тя? Завинтваща се или циментираща се ще бъде? Колко добър е зъботехникът, нанесъл керамиката отгоре? Как я е оцветил? Детайлите започват, след като имплантът е поставен.

Доста уж общопризнати схващания в медицината бяха оборени в последния четвърт век. Отнася ли се това и до грижата за зъбите? Двете миения на зъбите дневно по три минути още ли са златният стандарт? Изобщо каква грижа препоръчват на пациентите?

Основите на добрата хигиена си остават същите. Ако изключим някои технологични новости, в общоприетите постулати няма изменения. Аз препоръчвам на пациентите два пъти на ден миене на зъбите у дома за по три минути, и поне два пъти годишно професионално почистване при зъболекаря. Дори и идеалната лична хигиена не може да замести професионалната. Това означава почистване на зъбен камък и плака, полиране на зъбите, замерване на джобовете, рентгенова снимка за проверка.

Обратното също е проблем - не бива човек да занемарява личната си хигиена, разчитайки, че ще иде два пъти в годината да му почистят зъбите.

Голямата битка, която водя в момента, е да убедя всички родители, че трябва да водят редовно децата си. Ако две години след поникването на последния постоянен зъб детето посещава зъболекаря четири пъти годишно, мога в много голяма степен да гарантирам, че това дете няма да има кариес.

"Аз препоръчвам на пациентите два пъти на ден миене на зъбите у дома за по три минути, и поне два пъти годишно професионално почистване при зъболекаря. Дори и идеалната лична хигиена не може да замести професионалната"

Даже правим следното: ако детето е идвало четири пъти годишно в този период и после се появи кариес, обещаваме да го лекуваме за наша сметка.

Хранителните навици на българите се променят бързо. В същото време от някогашните установени практики по профилактика, започващи от детските градини и училищата, не е останало много. Влошава ли се всъщност здравето на зъбите?

Моите наблюдения са, че голямото ядене на прости захари е унищожително за децата и техните зъби. Забелязва се все по-голямо разделение на социални групи. Има групи, които не обръщат внимание, или се успокояват, че детето така или иначе един ден ще смени млечните зъби. Изненадани са, когато разберат, че смяната на зъбите не е еднократен акт. Постоянните зъби растат постепенно в среда на заразени и болни млечни зъби около тях. Няма какво друго да се случи, освен и те да се заразят. Има обаче и социални групи, които обръщат голямо внимание на това. Все пак мисля, че в момента нещата са изцяло в нашите ръце - на зъболекарите. Особено големите практики, които обхващат значими групи от населението и могат да работят за утвърждаване на лични хигиенни навици.

Все по-модерни стават всевъзможните електрически четки за зъби - признак може би за нарастващата ни леност. Какво е вашето отношение към тези технологии? И към неща като зъбните гушове? Това за леността е абсолютно вярно.

Всяко нещо в медицината си има своите показания. Но сте прав, че в последно време производителите изключително много разширяват показанията и, със сериозни кампании, препоръчват продукти си на всички. Обикновено тези продукти не са за всички. Ако човек е в нормална кондиция, идеалното е да си мие два пъти дневно зъбите с обикновена четка за зъби. Някои хора имат конструкции, които трудно се мият, и те трябва да ползват зъбен гуш. Но той не е необходим за всички. Същото важи за междузъбните четки. Те са полезни за хора с определени проблеми. Но могат само да навредят на онези със здрави зъби и венци - те ще отворят място между зъбите и ще предизвикат проблеми.

Вие сте не само специалист в своята област, но и значим работодател. От тази позиция, как оценявате качествата на медицинското образование в България в момента? Сравнявайки го и със собствения си опит от UCLA в Калифорния?

Освен UCLA, използвах периода на Covid, за да си опресня знанията с един двугодишен курс в Нюйоркския университет. Разликата между образованието там и тук е вече огромна.

Ние сме свикнали да си повтаряме колко страхотно е медицинското образование в България. Всъщност, съдейки по онова, което виждам у младите колеги, идващи при нас, медицинското образование в България е 99% идентично с онова, което аз съм завършил преди 25 години. И вероятно не е много по-различно от онова, което са завършили моите някогашни преподаватели, още четвърт век по-назад.

Проблем е и огромният брой студенти. Ще ви дам следния пример. В UCLA нашата специалност я завършват 4-6 човека годишно. В България, във всеки медицински университет - а ние имаме три - завършват над 100 зъболекари всяка година. Тоест в края на сегашната учебна година още 300 специалисти ще се вляят - и основно ще са в София, Пловдив, Варна, където и без това има голямо насищане.

На младите студенти бих препоръчал да се образуват навън, ако могат. С мен работят зъболекари, които са завършили извън България. Разликата е очевидна. Ако студентът има финансовата възможност, най-добре да завърши в САЩ. Това е най-доброто нещо, което може да му се случи. Ако е вече завършил в България, задължително трябва да отиде да специализира в чужбина, защото тук няма нито програми, нито възможности за по-сериозно следдипломно обучение. Има отделни курсове по определени теми, които обаче не дават цялостната картина. ■

DENTISTS ARE NOW REQUIRED TO SPECIALISE ABROAD

Dr Petar DucheV, founder of "Petar DucheV Dental Clinic", to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography IVAYLO PETROV

Dr DucheV, what always impresses me about you is the lack of patients in the waiting room, despite the overloaded schedule. How do you achieve it?

This is an absolutely desired effect - to have no people in the waiting room. Instead of having several waiting patients served by one receptionist, we, on the contrary, have several people who deal with only one client until we accept him in the clinic. I consider it a great advantage that the person will come and will be accepted exactly at the time indicated to him. Usually, patients even come a few minutes earlier, which is indicative that they are already used to us accepting them exactly to the minute.

Basically, if we happen to be 15 minutes late, our administrators are trained to call the next patients and warn them.

We are increasingly realising that time is the greatest value these days...

Time - especially in the segment in which we operate - is very important. Or at least I consider it important. Although in Bulgaria there may still be an opinion that if there are many

people in the waiting room, then the doctor is in high demand. This doesn't go only for doctors, by the way.

I have really been struck by the endless waste of time when I have an appointment with a doctor at 18:00, and he sees me at 23:30. Such an approach is a huge waste - something that I want to spare my patients from.

For over a decade now, you have been a member of The Leading Dental Centres of the World, the global organisation of leading premium dental clinics. We know what a premium car is, for example, but what is a premium service in dentistry?

In general, people think that "premium" refers mostly to things like workmanship and materials. But, truth be told, only a handful of dentists in Bulgaria can appreciate whether a crown is masterfully crafted.

In the concept of "premium", I strive to package the entire service. Starting from the fact that the patient will have a place to park, he will be greeted, offered coffee or another drink, and his clothes will be taken care of. And, of course, he will be admitted right on

time. We have a special algorithm for the admission of patients, a special algorithm for the treatment, and finally a special algorithm at the end for the payment and sending. We offer the entire service, from start to finish - by coming to us, the patient does not need to go anywhere else. Here we can take his blood sample, here he meets with the anesthesiologist, here we put him to sleep, here we do an X-ray and any additional examinations, if necessary. No matter how complex and specific the treatment is, we can provide all the necessary specialists on-site. Even those that we don't have, we bring here instead of sending our client elsewhere.

One of your highlights is the possibility of the entire treatment taking place while the patient is asleep. What does this look like in practice? Do you recommend it to all patients?

The possibility of the patient sleeping is actually comforting - both for him and for us, because then the patient is motionless and can stay like that for a long time, without the normal reactions of an awake person. There are very calm people, of course, but ►

► there are also people with a different type of nervous system who react to any minimal irritation.

When it comes to a long operation, there are inevitably such irritations - uncomfortable for the patient and difficult for me, because when I look at the operating field at a huge magnification, any slight movement greatly disrupts the pace of the operation.

Do I recommend it to everyone? When I started in 2014, it took a long time to explain to patients what it is and what the benefits are. It is now more familiar because other colleagues have started practising it. But our clinic is still the main one when it comes to treating patients under sedation.

A very close friend of mine prefers to sleep absolutely every time he gets his teeth cleaned. He says that when he wakes up, he feels like he is 15 again, and summer vacation is starting. Then this feeling goes away, of course. But deep medical sleep is a procedure that has extremely few risks and side effects, provides very good comfort to the patient and even better comfort to the dentist.

In any case, when the procedure lasts more than 2 hours, I recommend it to patients. For very short procedures, rather not, except for patients who experience severe fear or have an extremely pronounced gag reflex. These are patients who cannot be treated in any other way.

You pay unusually serious attention to the sterilisation of instruments. Why? Most people probably don't even suspect that a visit to a negligent dentist can be risky.

That's right. It's not good to leave the office with an infection that you didn't come with. Hepatitis C, for example. In most cases, infectious disease specialists don't even ask "have you been to the dentist," but "when have you been to the dentist." Unfortunately, people are used to assuming that everything is sterile when they enter a doctor's or dentist's office.

But it's not. In most dentists' offices, it's not. Simply because sterilisation in our country still uses some rather outdated methods that are seldom used elsewhere. I would say this: if there aren't at least two assistants in the dentist's office, sterility is most likely questionable. Because it's impossible for a person to work alone, without an assistant, and to adhere to high standards of sterilisation. Here, we have many cases where the clinic is almost empty of patients, but three or four assistants work for two hours in the sterilisation room to ensure 100% safety. Saliva is a carrier of almost all infections that are also transmitted through blood.

Dental medicine is perhaps the best example of technical progress in recent decades

- especially when I compare today's clinics with the memories of my childhood. Has this progress slowed down in recent years, or, on the contrary, accelerated? What are the most interesting innovations?

It has accelerated greatly. Many things have come in related to artificial intelligence and the much broader digitalisation of both the diagnostic and treatment parts. Robotic hands are being developed that perform the same, repetitive manipulations, so that one dentist can serve several patients almost simultaneously. This solves a big problem in societies that have a shortage of dentists. It is far from such a problem in our country, but robotic hands and, in general, all this huge digitalisation and automation of processes are occurring in our country as well.

The impressive progress of technology also has a negative side: the threshold for creating your own business, for equipping

a clinic, is becoming higher and higher. At the time, it was about an investment of thousands to tens of thousands of leva. What is the threshold today for opening a modern practice?

Currently, the entry fee into the business is huge. Opening a medium-sized clinic, with 3 to 5 chairs, fifteen years ago would cost about half a million euros. Now it is over a million. And this does not include the acquisition of the premises itself. Nor the overhead costs, which are no longer as negligible as they were. So the bar for entering this business is already quite high.

Most of the young dentists, when they graduate, want to open their own office. In my opinion, this is a big mistake. In most cases, this is related to draining their parents' resources and creating a small office with a small waiting room. This often condemns the dentist in question to professional stagnation, because the opening has exhausted the re-

sources, and there is no more for training. Training is another huge expense item, without which you cannot develop. If it costs a million to open a practice, it can cost even more to train in the first ten years to practice at a high level.

For many years, implantology was viewed with suspicion and distrust by some members of the public. I think that this period has long been overcome, but are there things in this field that people still do not understand in general? For example, what is the difference between the different classes of implants?

The period of suspicion is over, but there are still many things that people do not understand about implantology. You ask, is there a difference between the classes of implants? The main difference is actually the qualification of the dentist who performs the manipulation. It's a bit like a car championship where everyone drives a Porsche. The difference comes from the skills of the driver. If we exclude the most budget offers, implants are basically the same. If the delivery price is around \$100 and up, the quality is good. We screw the screw into the bone and, in 99% of cases, it successfully integrates.

"Currently, the entry fee into the business is huge. Opening a medium-sized clinic, with 3 to 5 chairs, fifteen years ago would cost about half a million euros. Now it is over a million. And this does not include the acquisition of the premises itself"

This problem has been solved for a long time. The question is what comes next. How much and what kind of crown will the dentist provide around this implant? What will the profile of the crown be? How will it be made? Will it be screw-retained or cemented? How good is the dental technician who applied the ceramic on top? How did he colour it? The details begin after the implant is placed.

Many supposedly generally accepted beliefs in medicine have been refuted in the last quarter-century. Does this also apply to dental care? Is brushing your teeth twice a day for three minutes still the gold standard? What kind of care do you recommend to patients?

The basics of good hygiene remain the same. If we exclude some technological innovations, there are no changes in the generally accepted postulates. I recommend

that patients brush their teeth twice a day at home for three minutes, and at least twice a year to have a professional cleaning at the dentist. Even ideal personal hygiene cannot replace professional. This means removing tartar and plaque, polishing the teeth, measuring the pockets, and getting an X-ray for examination.

The opposite is also a problem - one should not neglect personal hygiene, counting on going to have their teeth cleaned twice a year.

The big battle I am fighting right now is to convince all parents that they should take their children to the dentist regularly. If two years after the last permanent tooth erupts, the child visits the dentist four times a year, I can pretty much guarantee that this child will not have cavities. We even do the following: if the child has been coming four times a year during this period and then cavities appear, we promise to treat it at our expense.

The eating habits of Bulgarians are changing rapidly. At the same time, not much is left of the once-established practices of prevention, starting in kindergartens and schools. Is dental health actually getting worse?

My observations are that eating a lot of simple sugars is destructive for children and their teeth. There is an increasing division of social groups. Some groups do not pay attention, or are reassured that the child will change their baby teeth one day anyway. They are surprised when they find out that changing their teeth is not a one-time act. Permanent teeth grow gradually in an environment of infected and diseased baby teeth around them. Inevitably, they get infected too. However, there are also social groups that pay great attention to this. Still, I think that at the moment things are entirely in our hands - the dentists. Especially the large practices that cover significant groups of the population and can work to establish personal hygiene habits.

All kinds of electric toothbrushes are becoming more and more modern - a sign

perhaps of our growing laziness. What is your attitude towards these technologies? And towards things like dental irrigators?

What you said about laziness is absolutely true. Everything in medicine has its indications. But you are right that recently manufacturers have been greatly expanding the indications and, with serious advertising campaigns, recommending their products to everyone. Usually, these products are not for everyone. If a person is in normal condition, the ideal is to brush their teeth twice a day with a regular toothbrush. Some people have structures that are difficult to brush, and they need to use a water pick. But it is not necessary for everyone. The same goes for interdental brushes. They are useful for people with certain problems. But they can only harm those with healthy teeth and gums - they will open up space between the teeth and cause problems.

You are not only a leading specialist in your field, but also a significant employer. From this position, how do you assess the quality of medical education in Bulgaria at the moment? Comparing it with your own experience at UCLA in California?

In addition to UCLA, I used the COVID period to refresh my knowledge with a two-year course at New York University. The difference between education there and here is already huge.

We are used to repeating to ourselves how great medical education is in Bulgaria. In fact, judging by what I see in young colleagues coming to us, medical education in Bulgaria is 99% identical to what I graduated from 25 years ago. And it is probably not much different from what my former teachers graduated from another quarter of a century earlier.

The huge number of students is also a problem. I will give you the following example. At UCLA, 4-6 people graduate from our specialty per year. In Bulgaria, in each medical university - and we have three of those - over 100 dentists graduate annually. That is, at the end of the current academic year, another 300 specialists will flow in - and they will mainly be in Sofia, Plovdiv, Varna, where there is already a high saturation.

I would recommend that young students get their education abroad if they can. Dentists who graduated outside Bulgaria work with me. The difference is obvious. If the student has the financial opportunity, it is best to graduate in the USA. This is the best thing that can happen to him. If he has already graduated in Bulgaria, he must definitely go to specialize abroad, because here, we have neither programs nor opportunities for more serious postgraduate training. There are separate courses on certain topics, which, however, do not give the whole picture. ■

КРАСОТА ОТ ЧИННИЯТА

Пет храни, които ще ви помогнат да изглеждате добре

Красотата не е нещо, което се постига непременно с цената на скъпа козметика и процедури. Понякога за каузата могат да ви помогнат съвсем неочаквани неща – примерно спанак или дори консерви.

БАДЕМИ

Съдържат големи количества витамин Е, който предпазва от слънчево изгаряне (заплаха, която е реална не само на плажа през юли). Освен това е и антиоксидант, който гържи артериите чисти от опасни свободни радикали.

ЛЕНЕНО СЕМЕ

Тези малки семенца са един от най-добрите източници на мазнините омега-3, които, освен изключително полезни за мозъка, имат и изпъващ ефект върху кожата.

СПАНАК

Приеман редовно и в по-големи количе-

ства, спанакът може да намали риска от рак на кожата - един от рисковете на лятото. Това се дължи на съдържанието в него фолиева киселина, която се грижи за поддържане и възстановяване на ДНК.

КОНСЕРВИРАНА РИБА

Звучи изненадващо, но консервите, които повечето хора приемат като компромис, когато нямат под ръка прясна риба, също поддържат кожата ви млада. Причината е в съдържанието в рибата селен, който подпомага запазването на еластина в кожата.

МОРКОВИ

В морковите има големи количества от витамин А, което се отразява благоприятно на зрението, а също така изчиства кожата от досадните петънца и черни точки. ■

BEAUTY ON YOUR PLATE

Five foods that will help you look good

Beauty is not something that is necessarily achieved at the cost of expensive cosmetics and procedures. Sometimes, completely unexpected things can help you in the cause - for example, spinach or even canned fish.

ALMONDS

They contain large amounts of vitamin E, which protects against sunburn (a threat that is real not only on the beach in July). It is also an antioxidant that keeps the arteries clean from dangerous free radicals.

FLAXSEED

These small seeds are one of the best sources of omega-3 fats, which, in addition to being extremely beneficial for the brain, also have a firming effect on the skin.

SPINACH

Consumed regularly and in larger quantities, spinach can reduce the risk of skin cancer - one of the risks of summer. This is due to the folic acid it contains, which takes care of maintaining and repairing DNA.

CANNED FISH

It may sound surprising, but canned fish, which most people accept as a compromise when they don't have fresh fish on hand, also keeps your skin young. The reason is the selenium contained in fish, which helps preserve elastin in the skin.

CARROTS

Carrots contain large amounts of vitamin A, which has a beneficial effect on vision, and also cleanses the skin of annoying spots and blackheads. ■

Д-Р АНГЕЛ РАДЕВ: „СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ НИ ПОЗВОЛЯВАТ С МИНИМАЛНА НАМЕСА ДА ПОСТИГНЕМ МАКСИМАЛЕН РЕЗУЛТАТ“

ВЕНОЗЕН
ЛАЗЕРЕН
ЦЕНТЪР

Д-р Радев, казвате, че технологиите не просто променят медицината и работата на лекарите, а цялата философия на лечение – как?

Да, действително технологиите не просто промениха инструментите, с които работим – те промениха радикално подхода и самата философия на лечение. През последните години се наложи т.нар. минималноинвазивен подход, основан на медицината на доказателствата. Ако преди се мислеше как пациентът да бъде опериран, днес вече мислим как да го излекуваме без операция и с минимален дискомфорт. От фокус основно върху болестта преминахме към фокус и върху по-бързото възстановяване, комфорта и качеството на живот на пациента. Високите технологии ни позволиха да бъдем едновременно по-прецизни и по-щадящи, без да травмираме излишно пациента.

Вие сте специализиран във венозната медицина. Връщайки лентата назад преди 15-20 години, какво се промени?

Разликата е огромна. Преди 20 години лечението на разширени вени означаваше операция, разрези, шевове, обезобразяващи белези и дълго възстановяване. Пациентите идваха със страх, защото знаеха, че ги очаква нещо тежко. Днес сме в съвсем различна епоха – благодарение на съвременните методи за лечение можем да постигнем много по-добри резултати без хирургическа намеса. Процедурите се извършват амбулаторно и без необходимост от болничен престой. Казано накратко – при лечението на разширени вени преминахме от старата хирургия към високотехнологична и прецизна медицина, при която възстановяването и качеството на живот са също толкова важни, колкото и самият лечебен резултат.

Какво можете да правите по-добре сега? Какво преди не можеше да се прави, но вече може?

Днес можем да направим неща, които преди звучаха немислимо. Успяваме с минимална намеса да постигнем максимален резултат, тъй като разполагаме с технологии и експертиза, благодарение на които можем да лекуваме увредени вени за по-малко от час - без операция и само с местна упойка. Благодарение на комбинацията от лазерни и ултразвукови технологии, както и на добавената реалност всичко се извършва с много голяма прецизност и минимален риск от усложнения, което в миналото не беше така.

Обикновено ходим на лекар със страх и притеснение – новите технологии дават ли повече сигурност?

Притеснението и страхът от неизвестното в някаква степен винаги ги има, но за мен един от най-удовлетворяващите моменти е когато след лечението пациентите ни с удивление попитат: „Ама това ли беше?“. Днес технологиите дават сигурност, но истинското доверие не идва само от машините – то идва и от човешкото отношение. Те имат още по-голям смисъл само когато зад тях стои и човечност. Именно комбинацията от двете променя преживяването на пациента – от страх към спокойствие, от несигурност към увереност и комфорт.

Процесът на възстановяване и естетиката също са важни – обръща ли се внимание на това?

Да, абсолютно. В съвременната медицина вече не е достатъчно просто да излекуваш пациента – важно е да обърнем внимание и на това как се чувства, как изглежда след проведеното лечение и колко бързо се връща към нормалния си начин на живот. При нашите пациенти възстановяването е изключително кратко. Вярвам, че модерното лечение трябва да оставя не само здраво тяло, но и добро самочувствие и качество на живот. Пациентът трябва да си тръгва не само без болка, а и с увереност и спокойствие.

НАПРАВИ СИ САМ МАРКА

От Bentley прегу Век до Ferrari и Porsche, почти всяка успешна луксозна автомобилна марка се е наложила в Лъо Ман. Ще стане ли Genesis следващата в списъка?

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография iSTOCK

Как се създава премиум марка? Ако говорим за облекло, най-добре да участвате в седмицата на модата в Милано. За часовници, мястото е Женева по време на изложението Watches and Wonders. А ако става дума за автомобили, не ви остава нищо друго, освен да поемете към най-скучния град във Франция, в сърцето на една дълбока провинция, прочута най-вече като най-големия производител на пилета и ечемик в страната.

РАЗБИРА СЕ, ЛЬО МАН Е НАЙ-СКУЧНИЯТ ГРАД ВЪВ ФРАНЦИЯ само в 361 дни в годината. В останалите четири той е домакин на най-великото автомобилно състезание на планетата. Мястото, където една марка може да докаже колко основателни са претенциите ѝ за място в премиум сегмента. Така, както го доказаха Bentley през 20-те години на миналия век, Alfa Romeo и Bugatti през 30-те, Jaguar през 50-те, Ferrari през 60-те, Porsche през 70-те и 80-те...

"Моторният спорт осигурява трансфер на технологии към

серийното производство - само си помислете за неща като диагностика, или аеродинамика", казва ми Петер Кроншнабл, изпълнителният директор на Genesis Motor Europe, докато гледаме битката в 23-ия час на "Льо Ман". Genesis, премиум марката на корейския гигант Hyundai, е последният засега кандидат за слава в легендарното състезание, направил дебюта си тази година. "Освен това, разбира се, моторният спорт създава разпознаваемост за една марка, прави я желана за клиентите. Избрахме състезанията по издръжливост, защото, от една страна, машините в тях не са чак толкова отдалечени от серийните коли, и от друга, защото това е втората най-голяма платформа за достигане до потенциални клиенти - Льо Ман достига до 400 милиона души по света. Само Формула 1 има повече зрители, около 800 милиона".

ЕДИН ЧАС ПО-КЪСНО, ПРИКЛЮЧЕНИЕТО НА GENESIS MAGMA RACING, състезателния тим на марката, е приключило по начин, който няма да шокира обикновените зрители. По-бързият ▶

► от двата болида на тима е отпаднал заради повреда в окачването, станала твърде далеч от боксовете. Вторият е бил забавен в нощната сесия и успява да завърши, но едва 13-и от общо 18 автомобила във върховия клас Нурегсар. Не е постижение, което да генерира гръмки заглавия.

НО ЗА ПОЗНАВАЧИТЕ ВСЪЩНОСТ ТОВА 13-О МЯСТО още в първия опит е забележителен успех. Особено като отчетем, че преди две години Genesis дори нямаше представа, че ще участва в Лъо Ман. Решението за това бе взето едва в късния септември на 2024. Дотогава корейците нямаха никакъв опит от състезанията за издръжливост. През декември, само два месеца по-късно, те вече разполагаха с прототип и с планове за нов V8 двигател, който да го задвижва. Помалко от 500 дни изминаха от обявяването на плановете до първото състезание на готовата кола (на "Имола"). После на "Спа" дойдоха и първите спечелени точки в шампионата за издръжливост (FIA World Endurance Championship). А в квалификациите за Лъо Ман двата корейски болида се представиха толкова добре, че стартираха от 6-а и 9-а позиция и се оказаха по-бързи не само от две от трите коли на Ferrari, но и от машината на Toyota, която впоследствие спечели състезанието. При това Genesis избра възможно най-трудния момент за дебюта си. Докато в миналото десетилетие имаше немало издания на Лъо Ман само с два заводски отбора, или дори само с един (като през 2018, когато само Toyota бе официално представена), тази година на старта застанаха рекордните осем заводски отбора. Ако не броим Genesis, всички останали вече са печелили Лъо Ман.

24-ТЕ ЧАСА НА ПИСТАТА "САРТ" СА ПОСЛОВИЧНО ТЕЖКО СЪСТЕЗАНИЕ - може би най-тежкото в света. И обикновено изисква дълги години трупане на опит, преди един отбор да стане наистина конкурентен. Ferrari може да се похвали с победа още в първото си участие в състезанието - но това се случва в далечната 1949, когато и скоростите, и натоварванията, и конкуренцията са по-скромни. В съвременната епоха един-единствен тим е стигал до победа в дебюта си - Mazda с легендарната 787B с роторен двигател през 1991. На Toyota, най-успешния отбор в последното десетилетие, му трябваша 14 години, преди да стигне до върха на стълбичката. Porsche все още държи убедително рекорда за най-много победи (19), но на германците им бяха необходими цели 20 години усилия, преди да стигнат до първата от тях. На този фон фактът, че Genesis има конкурентен автомобил в квалификациите още от първи опит, и успя да завърши в дебютното си състезание, е наистина впечатляващ.

А и глобалният CEO на Hyundai Хосе Муньос потвърди, че ангажиментът на компанията към Лъо Ман ще е дългосрочен и подкрепен с всички необходими ресурси. Внутренни ресурси, защото Hyundai Motor Group в последните години се изкачи до тройката на най-големите световни автомобилни производители - и вече дори поглежда към второто място на Volkswagen.

САМАТА GENESIS СЪЩЕСТВУВА КАТО ОТДЕЛНА МАРКА едва от десетилетие (от ноември 2015). Досега тя се развиваше само на два от големите световни пазари - в Източна Азия и Северна Америка. Но това бе достатъчно да подобри рекорда за най-бързо достигане на 1 милион продажби. Навремето на Infiniti, премиум марката на Nissan, ѝ трябваша 14 години, за да акумулира един милион сделки. Tesla се справи за 12 години, Lexus - за девет. Genesis, макар и без глобално присъствие, го направи за 7 години и 10 месеца. Сега корейците ускоряват темпото и навлизат в нови територии. След няколко отлагания, марката стъпи на сегем отделни пазара в Европа и догодина ще добави още пет - официално обявените Австрия, Дания, Полша и Португалия, както и България. "България определено е пазар с много добър потенциал за премиум автомобили", отговаря Петер Кроншнабл на въпроса ми защо България още не е официално анонсирана като нов пазар. "В момента водим преговори за навлизане на този пазар и до няколко седмици ще го съобщим". Бивш ръководен кадър в BMW, Кроншнабл познава добре пазарите в Централна и Югоизточна Европа, и им възлага големи надежди. "В този регион, "премиум" има малко по-различен смисъл. Означава да имаш максимално добре оборудван автомобил. Да изпълниш мечтите си с всички въз-

можни опции", подчертава шефът на Genesis за Европа. Такъв тип пазари могат да се окажат доста по-доходни от онези на запад.

Разбира се, задачата пред Кроншнабл и екипа му никак не е лека. "Когато създадеш автомобил за Европа и за европейските вкусове - като дизайн и като технологии - после лесно можеш да го наложиш и в Азия или Америка. Но, както добре научихме в миналото, ако създадеш автомобил за Америка или Азия, и искаш да го предложиш в Европа, ще срещнеш доста отхвърляне". Значи ли това, че Европа е най-трудният пазар? "Труден, или може би е по-добре да кажем възискателен", отвърща Кроншнабл. Вероятно това обяснява и сериозния ангажимент към моторните спортове.

ДОСКОРО И GENESIS, И ОЩЕ ПО-МЛАДИТЕ МУ КОНКУРЕНТИ ОТ КИТАЙ наблягаха навече на технологиите и комфорта, за да мерят сили с утвърдените имена в премиум сегмента. Но напоследък все повече от тях променят стратегията. Китайската BYD вероятно ще последва примера на Genesis и ще създаде свой тим за Лъо Ман (или ще откупи този на Alpine), а може би и във Формула 1. Chery също гледа към Лъо Ман. Great Wall привлече италиански светила и създава своя собствена суперкола, както и автомобил за рали "Дакар". "Ако погледнете европейските премиум производители, те всички имат и спортна гама. Аз лично вярвам, че за да се наложиш успешно, ти трябва спортният елемент, защото той създава емоция към марката - а тя е изключително важна, когато говорим за премиум", подчертава Петер Кроншнабл. Ако съдим по дебюта на Genesis в Лъо Ман, на тази марка няма да ѝ липсват емоции в близко бъдеще. ■

Петер Кроншнабл
Peter Kronschnabl

HOW TO BUILD A PREMIUM BRAND

From Bentley a century ago to Ferrari and Porsche, almost every successful luxury carmaker has made its mark at Le Mans. Will Genesis be next on the list?

By KONSTANTIN TOMOV / Photography GMR

How is a premium brand created? If we're talking about clothing, the best place to be is Milan Fashion Week. For watches, the place is Geneva during the Watches and Wonders exhibition. And if we're talking about cars, you have no choice but to head to the most boring city in France, in the heart of a deep countryside, famous mostly as the country's largest producer of chickens and barley.

OF COURSE, LE MANS IS THE MOST BORING CITY in France only 361 days a year. For the other four days, it hosts the greatest car race on the planet. The place where a brand can prove how well-founded its claim to the premium segment is. As Bentley proved in the 1920s, Alfa Romeo and Bugatti in the 1930s, Jaguar in the 1950s, Ferrari in the 1960s, Porsche in the 1970s and 1980s...

"Motorsport provides a transfer of technology to series production – just think of things like diagnostics or aerodynamics," Peter Kronschnabl, managing director of Genesis Motor Europe, tells me as we watch the battle at the 23rd Hour of Le Mans. Genesis, the premium brand of Korean giant Hyundai, is

the latest contender for glory in the legendary race, making its debut this year. "In addition, of course, motorsport creates recognition for a brand and makes it desirable to customers. We chose endurance racing because, on the one hand, the machines are not that far removed from production cars, and on the other hand, because it is the second largest platform for reaching potential customers - Le Mans reaches 400 million people worldwide. Only Formula 1 has more viewers, around 800 million."

AN HOUR LATER, THE ADVENTURE OF GENESIS MAGMA RACING, the brand's racing team, ended in a way that will not shock ordinary spectators. The faster of the team's two cars was eliminated due to a suspension failure that occurred too far from the pits. The second car was delayed in the night session and managed to finish, but only 13th out of 18 cars in the top Hypercar class. Not an achievement that will generate loud headlines.

But for experts, this 13th place on the first attempt is actually a remarkable success. Especially considering that two years ago Genesis had no idea that it would participate in Le

Mans. The decision to do so was made only in late September 2024. Until then, the Koreans had no experience of endurance racing. In December, just two months later, they already had a prototype and plans for a new V8 engine to power it. Less than 500 days passed from the announcement of the plans to the first race of the finished car (at Imola). Then came the first points won in the FIA World Endurance Championship at Spa. In the qualifying for Le Mans, the two Korean cars performed so well that they started from 6th and 9th positions on the grid and turned out to be faster not only than two of the three Ferrari cars, but also than the Toyota which subsequently won the race. Genesis chose the most difficult moment possible for its debut. While in the past decade there have been many editions of Le Mans with only two factory teams, or even just one (like in 2018, when only Toyota was officially represented), this year a record eight factory teams took to the start. If we don't count Genesis, all the others have already won Le Mans.

THE 24 HOURS ON THE SARTHE TRACK IS a notoriously tough race - perhaps the toughest in the world. And it usually takes years of ▶

"Bulgaria is definitely a market with very good potential for premium cars... In this region, 'premium' has a slightly different meaning. It means having a car that is as well equipped as possible"

► experience before a team can truly compete. Ferrari can boast a win on its first appearance at the race - but that was back in 1949, when the speeds, the workload and the competition were way more modest. In the modern era, only one team has achieved a win on its debut - Mazda with the legendary rotary-engined 787B in 1991. Toyota, the most successful team of the last decade, took 14 years to reach the top of the ladder. Porsche still holds the record for the most wins (19), but it took the Germans 20 years to get their first. Against this background, the fact that Genesis has had a competitive car in qualifying from the first attempt, and managed to finish in its debut race, is truly impressive. And Hyundai's global CEO Jose Muñoz confirmed that the company's commitment to Le Mans will be long-term and backed by all the necessary resources. Impressive resources, because Hyundai Motor Group has climbed to the top three of the world's largest automakers in recent years - and is now even looking at Volkswagen's second place.

GENESIS ITSELF HAS ONLY EXISTED as a separate brand for a decade (since November 2015). Until now, it has only been developing in two of the world's major markets - in East Asia and North America. But this was enough to break the record for the fastest to reach

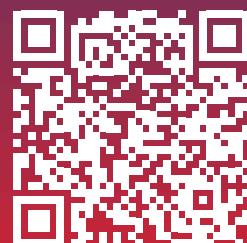
1 million sales. At the time, Infiniti, Nissan's premium brand, needed 14 years to accumulate one million sales. Tesla managed it in 12 years, Lexus - in nine. Genesis, although without a global presence, did it in 7 years and 10 months. Now the Koreans are accelerating the pace and entering new territories. After several delays, the brand has entered seven separate markets in Europe and will add five more next year - the officially announced Austria, Denmark, Poland and Portugal, as well as Bulgaria. "Bulgaria is definitely a market with very good potential for premium cars," Peter Kronschnabl answers when I ask why Bulgaria has not yet been officially announced as a new market. "We are currently in negotiations to enter this market and will announce it in a few weeks." A former BMW executive, Kronschnabl knows the markets in Central and Southeastern Europe well, and has high hopes for them. "In this region, 'premium' has a slightly different meaning. It means having a car that is as well equipped as possible. It means to fulfil your dreams with all possible options". Such markets can even prove to be much more profitable than those in the West.

OF COURSE, THE TASK BEFORE KRONSHNABL and his team is not easy. "When you create a car for Europe and for European tastes - in

terms of design and technology - you can easily impose it in Asia or America. But, as we have learned well in the past, if you create a car for America or Asia, and you want to offer it in Europe, you will meet a lot of rejection." Does this mean that Europe is the trickiest market? "Tricky, or perhaps it is better to say demanding," replies Kronschnabl. This also explains the brand's serious commitment to motorsport. Until recently, both Genesis and its even younger competitors from China emphasized technology and comfort in order to compete with the established names in the premium segment. But recently, more and more of them have changed their strategy. China's BYD is likely to follow Genesis' lead and set up its own Le Mans team (or buy out Alpine's), and perhaps even enter Formula 1. Chery is also eyeing Le Mans. Great Wall has brought in Italian luminaries and is building its own supercar, as well as a Dakar rally car. "If you look at the European premium manufacturers, they all have a performance range. I personally believe that to be successful, you need the sports element, because it creates emotion for the brand - and that is extremely important when we are talking about premium," claims Peter Kronschnabl. Judging by Genesis' debut at Le Mans, this brand will not lack emotion in the near future. ■

bonus

%
ccb

Избери си **бонус**

Централна
Кооперативна
Банка
Важният си ти.

24 ЧАСА ОТ ВЕЧНОСТТА

Какво трябва да знаете за най-великото автомобилно състезание на планетата

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография АРХИВ

В 361 дни в годината, Ман с неговите 140,000 жители е един от най-скучните градове в цяла Франция. В останалите четири дни обаче той е сцена на най-старото, легендарно и трудно състезание в моторния спорт: 24-те часа на Льо Ман. Създадена още през 1923, надпреварата се провежда за 94-и път този юни. Организатор е Автомобилният клуб на Запада във Франция (Automobile Club de l'Ouest, ACO). В последното десетилетие, Льо Ман е и ключовият старт в Световния шампионат за издръжливост - FIA World Endurance Championship (FIA WEC). Заедно с Гран при на Монако във Формула 1 и Индианаполис 500 в американските серии, Льо Ман е част от т. нар. "Тройна корона" на моторния спорт.

НАЙ-ГОЛЯМАТА КОНКУРЕНЦИЯ В ИСТОРИЯТА. Тазгодишното издание ще остане в историята като първото с участие на корейски отбор, след като Genesis Magta Racing, тимът на премиум поделението на Hyundai, влезе

с две машини във върховия клас Нуркаг. Овен корейците, участваха още седем отбора на автомобилни производители: AF Corse/Ferrari, победител в предишните три издания на Льо Ман, BMW M Team, Cadillac, Alpine, Aston Martin, Peugeot и Toyota. Това е най-големият брой "заходски" отбори във висшия клас в цялата история на състезанието.

КАК СТАРТИРА СЪСТЕЗАНИЕТО? В днешната епоха автомобилите се извеждат на пистата от кола за сигурност и правят една обиколка, водени от нея, в реда, в който са се класирали. В края на обиколката колата за сигурност се прибира в бокса и състезанието започва. Отброяването на 24-те часа стартира, щом и последният автомобил прекоси стартовата линия.

В миналото Льо Ман се славяше с груг старт, при който пилотите трябва да се надпреварват тичешком, преди да сегнат в колите си. Но този ритуал бе прекратен от съображения за сигурност.

ПЕЧЕЛИ, КОЙТО ИЗМИНЕ НАЙ-ГОЛЯМО РАЗСТОЯНИЕ. За разлика от повечето груги състезания, които имат фиксирано разстояние за изминаване, в Льо Ман печели онзи, който измине най-дълго разстояние за срока от 24 часа. Рекордът за най-много навъртени обиколки е от 2010 година, когато победителите с Audi R15+ TDI навъртяха цели 397 - или 5410.7 км. Това е над 6 пъти повече от пълната дължина на Индианаполис 500, или над 18 пъти повече от средната дистанция в съвременното състезание от Формула 1.

ЖЕСТОКАТА ШЕГА С КЕН МАЙЛС. Специфичното правило, че победител е онзи, който измине най-голямо разстояние, изиграва жестока шега на Кен Майлс през 1966 (предадена в детайли във филма "Форд срещу Ферари"). Майлс, с основна заслуга за разработването на шампионския автомобил на Ford, печели категорично състезанието и изглежда, че ще изпълни мечтата на живота си. Но на

финала по заповед на Хенри Форд II забавя и изчаква другите два болида на Ford, за да завършат заедно и да произведат ефектни фотографии. Майлс пресича линията няколко метра пред колегата си Брюс Макларън. Но после маршалите измерват изминатото разстояние от старта (колите не са стартирали от една и съща позиция), и се оказва, че Макларън е изминал 8 метра повече. За победител е обявен той, а Майлс, една от най-ярките личности в моторния спорт, така и не стига до титлата в Лъо Ман.

ДВИГАТЕЛЯТ СЕ ГАСИ В БОКСА. Специфично за Лъо Ман е, че двигателят трябва да се гаси при влизане в бокса. Целта е не само да се понижи рискът от пожари, но и да се докаже, че автомобилите издържат на често стартиране след високо натоварване. Както и във всяко друго състезание в моторния спорт, комуникацията с пилотите става с знаменца. Жълтият флаг предупреждава за по-дребни инциденти, например спрял авто-

мобил или отломки по пистата. При сериозни катастрофи се развява червен флаг, който задължава пилотите да намалят и да се върнат до "линията на червения флаг".

ПОСЛЕДНИТЕ ПОБЕДИТЕЛИ

2014	Audi ST Joest
2015	Porsche Team
2016	Porsche Team
2017	Porsche LMP Team
2018	Toyota Gazoo Racing
2019	Toyota Gazoo Racing
2020	Toyota Gazoo Racing
2021	Toyota Gazoo Racing
2022	Toyota Gazoo Racing
2023	Ferrari AF Corse
2024	Ferrari AF Corse
2025	AF Corse (Ferrari)
2026	Toyota Gazoo Racing

ПИСТАТА НЕ Е, КАКВАТО БЕШЕ. Пистата Сарт - наречена така на департамента, в който се намира Ман - е дълга 13.6 км в днешната си конфигурация. Има 38 завоя. Част от трасето е специално изградено, друга част са нормални общински пътища. Рекордът за най-висока регистрирана скорост е от 1988 - 407 км/ч на главната права. В миналото състезанието завършваше в самия град Ман, но после, заради безопасността на зрителите, трасето бе съкратено.

НАЙ-ОПАСНАТА ЧАСТ - МУЛСАН. Правата и завоят Мулсан са мястото, където са се случвали най-много инциденти през годините, особено в последните няколко часа на състезанието, когато умората надделява. Голямата промяна настъпи през 1990, когато FIA забрани прави с дължина над 2 км. "Мулсан" дотогава бе цели 6 км, но организаторите добавиха два шикана и я разделиха на практика на три части. След въвеждането ►

► на шиканите, най-високата регистрирана скорост в Льо Ман е 366 км/ч.

РЕКОРДЪОРЪТ Е В ОТСТЪПЛЕНИЕ. Porsche държи абсолютния рекорд на Льо Ман, с 19 победи в състезанието. Легендата започна през 1970, когато Ханс Херман и Ричард Атууг спечелиха с Porsche 917 и поставиха началото на глобалната слава на германската компания като производител на спортни автомобили. Златната ера на Porsche в Льо Ман бе през 80-те, с рекордните седем пореди победи между 1981 и 1987. Но сега германците спряха състезателната си програма за 24-те часа и тази година на старта имаше само два автомобила Porsche на старта - 911 GT3 на отбора Manthey в клас LMGТ3. Това е най-малкият брой Porsche в състезанието още от 1951 година насам. Какъв контраст с 1971, когато на старта се бяха наредили 33 поршета.

Ако броим всички класове, Porsche има 107 титли, Ferrari - 37, а Aston Martin, Audi и Chevrolet са постигнали по 14.

ТРИТЕ КЛАСА В ЛЬО МАН. Върховният клас в Льо Ман се нарича Нурегар от 2021. В този клас могат да участват само професионални пилоти, допускат се хибридни и конвенционални автомобили. Минималното тегло по регламент е 1030 кг, гумите са Michelin, максималната мощност е ограничена на 500 киловата (670 конски сили).

- Le Mans Prototype 2 (LMP2) е автомобил със затворен кокпит, създаден изключително за състезания. Тези коли се използват от независимите отбори не само в 24-те часа на Льо Ман, но и в Европейските Льо Ман серии, в азиатските Льо Ман серии и в шампионата IMSA WeatherTech SportsCar Championship. Шаситата се гоставят от само четири избрани производителя: Dallara, Onroak Automotive, Oreca и Riley/Multimatic. Всички двигатели се гоставят от Gibson (4.2-литров V8 с 600 конски сили). Цената на автомобил, без двигателя и електрониката, е ограничена на 483,000 евро. Минималното тегло е 930 кг.

Номерата на колите от този клас са върху син фон за лесно разпознаване.

- LMGТ3 са базирани на актуалната GT3 платформа на FIA, която замени GTE регулациите преди две години. Двигателите са или атмосферни бензинови с обем до 5 литра, или с турбо до 4 литра. Мощността е около 520 коня. Минималното позволено тегло е 1245 кг, гумите са с ограничение за размера (до 18 цола), максималната скорост е 300 км/ч. Автомобилите от LMGТ3 са с номера, изписани върху зелен фон.

НЯКОГА Е МОЖЕЛО ЕДИН ПИЛОТ ДА КАРА 24 ЧАСА. В миналото смяната на пилотите

по време на 24-часовото състезание е била доброволна и по преценка на отборите.

В ранните десетилетия отборите имали обикновено само по двама пилоти. Но някои исполни от онази героична епоха, като Еду Хол или Пиер Льовез, пробвали да карат самостоятелно цялото състезание, за да не губят време в смяна на шофьори. По-късно тази практика била забранена като опасна. С нарастването на скоростите и натоварването, бил въведен и лимит, който не позволява на нито един от пилотите да кара по-дълго от 4 часа без прекъсване, и не повече от 14 часа общо в състезанието. Това правило е валидно и днес, когато отборите имат по трима пилоти.

От 2017 е въведено допълнително правило, че при температура над 32 градуса - често явление в Ман през юни - лимитът за непрекъснато каране пада до 80 минути.

ОТТУК ТРЪГВА ПРЪСКАНЕТО С ШАМПАНСКО.

Именно от Льо Ман датира неизкоренимата днес традиция победителят да пръска с шампанско от почетната стълбичка. През 1967 единият автомобил на Ford в състезанието е поверен на Дан Гърни и Ей Джей Фойт - американски пилоти с противоречива репутация, срещу която възразяват много от ръководителите във Ford. След убедителната победа Гърни вижда шефа си Хенри Форд II, Карол Шелби и съпругите им, и вместо да отпие от голямата буталка шампанско, ги изкъпва с нея.

ЛЕГЕНДИТЕ НА ЛЬО МАН. Дълги години най-успешният пилот в Льо Ман бе белгиец-

ът Жаки Икс, с шест триумфа между 1969 и 1982. В чест на това кметството на Ман го направи почетен гражданин на града. Но после доминацията на Audi даде предимство на датския им пилот Том Кристенсен, който вече има 9 спечелени състезания между 1997 и 2013. Петима легендарни пилоти са печелили всяко издание на Льо Ман, в което са участвали - Улф Барнато (три пъти в края на 20-те години), Луис Фонтес, Ей Джей Фойт, Нико Хюлкенберг (2015) и Фернандо Алонсо (2018, 2019).

Рекордът за най-много участия е на френската легенда Анри Пескароло - 33 пъти (и 4 победи). Грêm Хил, бащата на Деймън Хил, е единственият човек в историята, печелил и трите състезания от т. нар. "Тройна корона" на моторния спорт - Льо Ман (1972), Индианаполис 500 (1966) и Гран при на Монако (цели пет пъти).

НАЙ-СТРАШНАТА КАТАСТРОФА. Високите скорости и умората правят Льо Ман едно от най-опасните състезания. Най-страшната злополука в историята му се случва през 1955, когато френският ветеран Пиер Льовез е изхвърлен в трибуните и загива, убивайки 81 зрители (според някои източници - 83). Шокът е толкова силен, че четири страни в Европа забраняват изобщо автомобилните състезания, а в Швейцария забраната остава в сила чак до 2022.

Последната засега фатална катастрофа бе през 2013, когато датчанинът Алън Симонсен се удари в предпазната мантинела на място, където тя опираше в старо дърво и заради това не пое достатъчно от силата на удара. Симонсен загина на място. ■

Том Кристенсен; Mazda спечели от първи опит през 1991; Льо Ман през 50-те
Tom Christensen; Mazda won on first attempt in 1991; Le Mans in the 1950s

24 HOURS OF ETERNITY

What you need to know about the greatest car race on the planet

By KONSTANTIN TOMOV / Photography ARCHIVE

For 361 days a year, Le Mans, with its 140,000 inhabitants, is one of the most boring cities in all of France. On the other four days, however, it is the scene of the oldest, most legendary and most difficult race in motorsport: the 24 Hours of Le Mans. Founded in 1923, the race was held for the 94th time this June. The organizer is the Automobile Club de the West in France (Automobile Club de l'Ouest, ACO). In the last decade, Le Mans has also been the key start in the FIA World Endurance Championship (FIA WEC). Along with the Monaco Grand Prix in Formula 1 and the Indianapolis 500 in the American series, Le Mans is part of the so-called "Triple Crown" of motorsport.

THE BIGGEST COMPETITION IN HISTORY. This year's edition will go down in history as the first with a Korean team, after Genesis Magma Racing, the team of Hyundai's premium division, entered two cars in the top Hypercar class. In addition to the Koreans, seven other teams from car manufacturers participated: AF Corse/Ferrari, winner of the previous three editions of Le Mans, BMW M Team, Cadillac, Alpine, Aston Martin, Peugeot and Toyota. This is the largest number of "factory" teams in the top class in the entire history of the competition.

HOW DOES THE RACE START? In today's era, cars are brought onto the track by a safety car and

do one lap, led by it, in the order in which they qualified. At the end of the lap, the safety car returns to the pits and the race begins. The countdown to the 24 hours begins as soon as the last car crosses the starting line.

In the past, Le Mans was famous for another start, where the drivers had to compete by running before getting into their cars. But this ritual was discontinued for safety reasons.

THE LAST DISTANCE WINS. Unlike most other races, which have a fixed distance to cover, at Le Mans the winner is the one who covers the longest distance in 24 hours. The record for the most laps is from 2010, when the winners with the Audi R15+TDI covered a whopping 397 - or 5410.7 km. That's more than 6 times the full length of the Indianapolis 500, or more than 18 times the average distance in a modern Formula 1 race.

THE CRUEL JOKE WITH KEN MILES. The specific rule that the winner is the one who covers the greatest distance played a cruel joke on Ken Miles in 1966 (depicted in detail in the film "Ford v Ferrari"). Miles, with the main merit in developing Ford's championship car, was winning the race decisively and seemed to be fulfilling his life's dream. But at the finish, on the orders of Henry Ford II, he slowed down and waited for the other two Ford cars to finish together and pro-

duce spectacular photographs. Miles crossed the line a few meters ahead of his colleague Bruce McLaren. But then the marshals measured the distance covered from the start (the cars did not start from the same position), and it turned out that McLaren had covered 8 meters more. He was declared the winner, and Miles, one of the brightest personalities in motorsports, never reached the Le Mans title.

THE ENGINE SHUTS OFF IN THE PIT. Specific to Le Mans, the engine must be turned off when entering the pits. The aim is not only to reduce the risk of fires, but also to prove that the cars can withstand frequent starts after high loads. As in any other motor racing competition, communication with the drivers is done with flags. The yellow flag warns of minor incidents, such as a stalled car or debris on the track. In the event of serious accidents, a red flag is waved, which obliges the drivers to slow down and return to the "red flag line".

THE TRACK IS NOT WHAT IT USED TO BE. The Sarthe circuit - named after the department in which Mans is located - is 13.6 km long in its current configuration. It has 38 corners. Part of the track is specially built, another part is normal municipal roads. The record for the highest recorded speed is from 1988 - 407 km/h on the main straight. In the past, the race ended in the city of ▶

► Mans itself, but then, for the safety of spectators, the track was shortened.

THE MOST DANGEROUS SECTION. Mulsanne - the straight and the corner - are where the most accidents have happened over the years, especially in the last few hours of the race, when fatigue prevails.

The big change came in 1990, when the FIA banned straights longer than 2 km. Mulsanne was a full 6 km until then, but the organizers added two chicanes and divided it practically into three parts. Since the introduction of chicanes, the highest speed recorded at Le Mans has been 366 km/h.

THE RECORD HOLDER IS IN RETREAT. Porsche holds the absolute record at Le Mans, with 19 victories in the race. The legend began in 1970, when Hans Herrmann and Richard Attwood won in a Porsche 917 and launched the German company's global fame as a sports car manufacturer. Porsche's golden era at Le Mans was in the 1980s, with a record seven consecutive victories between 1981 and 1987. But now the Germans have stopped their racing program for the 24 Hours and this year there were only two Porsches on the start line - the 911 GT3 of the Manthey team in the LMG3 class. This is the smallest number of Porsches in the race since 1951. What a contrast to 1971, when 33 Porsches lined up at the start.

If we count all classes, Porsche has 107 titles, Ferrari - 37, and Aston Martin, Audi and Chevrolet have achieved 14 each.

THE THREE CLASSES AT LE MANS. The top class at Le Mans is called Hypercar since 2021. Only professional drivers can participate in this class, hybrid and conventional cars are allowed. The minimum weight by regulation is 1030 kg, the tires are Michelin, the maximum power is limited to 500 kilowatts (670 horsepower).

- Le Mans Prototype 2 (LMP2) is a closed-cockpit

car designed exclusively for racing. These cars are used by independent teams not only in the 24 Hours of Le Mans, but also in the European Le Mans Series, the Asian Le Mans Series and the IMSA WeatherTech SportsCar Championship. The chassis are supplied by only four selected manufacturers: Dallara, Onroak Automotive, Oreca and Riley/Multimatic. All engines are supplied by Gibson (4.2-liter V8 with 600 horsepower). The price of a car, excluding engine and electronics, is limited to 483,000 euros. The minimum weight is 930 kg.

The numbers of cars in this class are on a blue background for easy recognition.

- LMG3 are based on the current FIA GT3 platform, which replaced the GTE regulations two years ago. The engines are either naturally aspirated gasoline with a volume of up to 5 liters, or turbocharged up to 4 liters. Power is about 520 horsepower. The minimum allowed weight is 1245 kg, tires are limited in size (up to 18 inches), the maximum speed is 300 km/h. LMG3 cars have numbers written on a green background.

THE LAST WINNERS

2014	Audi ST Joest
2015	Porsche Team
2016	Porsche Team
2017	Porsche LMP Team
2018	Toyota Gazoo Racing
2019	Toyota Gazoo Racing
2020	Toyota Gazoo Racing
2021	Toyota Gazoo Racing
2022	Toyota Gazoo Racing
2023	Ferrari AF Corse
2024	Ferrari AF Corse
2025	AF Corse (Ferrari)
2026	Toyota Gazoo Racing

ONE DRIVER COULD DRIVE FOR 24 HOURS. In the past, driver changes during the 24-hour race were voluntary and at the discretion of the teams. In the early decades, teams usually had only two drivers. But some giants of that heroic era, such as Eddie Hall or Pierre Löweg, tried to drive the entire race alone, so as not to waste time changing drivers. Later, this practice was banned as dangerous. As speeds and workloads increased, a limit was introduced that did not allow any of the drivers to drive longer than 4 hours without a break, and no more than 14 hours in total in the race. This rule is still valid today, when teams have three drivers. Since 2017, an additional rule has been introduced that in temperatures above 32 degrees - a common occurrence at Man in June - the limit for continuous driving drops to 80 minutes.

CHAMPAGNE SPRAYING WAS INVENTED HERE.

It is from Le Mans that the ineradicable tradition of the winner spraying champagne from the podium dates back to today. In 1967, one of the Ford cars in the race was entrusted to Dan Gurney and AJ Voith - American drivers with a controversial reputation, which many Ford executives objected to. After the convincing victory, Gurney saw his boss Henry Ford II, Carroll Shelby and their wives, and instead of sipping from the large bottle of champagne, he showered them with it.

LE MANS LEGENDS. For many years, the most successful driver at Le Mans was the Belgian Jacky X, with six triumphs between 1969 and 1982. In honor of this, the Mans city hall made him an honorary citizen of the city. But then Audi's dominance gave the advantage to their Danish driver Tom Christensen, who now has 9 wins between 1997 and 2013. Five legendary drivers have won every edition of Le Mans they have participated in - Wolf Barnato (three times in the late 1920s), Luis Fontes, AJ Voith, Nico Hulkenberg (2015) and Fernando Alonso (2018, 2019).

The record for the most participations is held by French legend Henri Pescarolo - 33 times (and 4 wins). Graham Hill, the father of Damon Hill, is the only person in history to have won all three races of the so-called "Triple Crown" of motorsport - Le Mans (1972), Indianapolis 500 (1966) and Monaco Grand Prix (five times).

THE WORST DISASTER. High speeds and fatigue make Le Mans one of the most dangerous races. The worst accident in its history occurred in 1955, when French veteran Pierre Löweg was thrown into the stands and died, killing 81 spectators (according to some sources - 83). The shock was so strong that four countries in Europe banned car racing altogether, and in Switzerland the ban remains in force until 2022.

The last fatal accident so far was in 2013, when Dane Alan Simonsen hit the guardrail where it rested against an old tree and therefore did not absorb enough of the force of the impact. Simonsen died at the scene. ■

A PLACE LIKE NO OTHER

IN 2026, WAVE RESORT PRESENTS THE NEW JEWEL OF THE BULGARIAN BLACK SEA COAST – A COLLECTION OF 13 VILLAS WHERE EVERY DETAIL HAS BEEN THOUGHTFULLY DESIGNED TO PROVIDE EXCEPTIONAL COMFORT, TRANQUILITY, AND PRIVACY.

- ~ Exclusive beachfront villas with direct access to the beach
- ~ 5 villas with infinity pools / adults-only area /
- ~ Spacious and bright interiors in natural tones with thoughtfully curated furnishings
- ~ Perfect for both couples and families
- ~ Outdoor lounge areas for sun-filled days and relaxing evenings by the sea
- ~ A harmonious blend of elegance, comfort, and refined seaside luxury

ПРАВОТО ДА ИЗБИРАШ

Новото BMW X5 идва с най-големия набор от различни задвижвания... В историята

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография УВЕ ФИШЕР

Линдън Джонсън бе казал навремето, че без правото на избор, всички останали основни човешки права губят смисъл. BMW, макар да бе един от пионерите на електрическото задвижване в Европа, винаги се е стремяла да ни дава такова право: да избираме как да се задвижват колите ни. Сега обаче, с новото поколение на X5, изборът е по-голям отвсякога.

ТОЗИ АВТОМОБИЛ, С КОВОДОВО ИМЕ G65,

има всъщност пет различни типа задвижване: бензинови меки хибриди, дизелов мек хибрид, плъг-ин хибрид. За пръв път големият SUV ще се предлага и с чисто електрическо задвижване - като iX5. Накрая ще получи и серийна версия с водородни горивни клетки, макар и чак в началото на 2028 година. Нито един друг автомобилен модел в историята не е давал на клиента толкова възможности за избор.

G65 е петото поколение на първия SUV в гамата на BMW, който се появи на бял свят още през 1999 и оттогава е една от златните кокошки на баварците. Освен това е и най-продаваното ново BMW в България за последното десетилетие, така че интересът ни към следващата генерация разбираемо е изострен.

IX3 NEUE KLASSE ВЕЧЕ ВДИГНА МНОГО ЛЕТВАТА,

но всъщност тъкмо X5 ще е първият пълноценен тест за новата платформа с всички видове задвижване. Едва през октомври ще можем да ви кажем дали тази кола отмята задължителните отметки за едно BMW като динамика и пътно поведение. Засега сме го виждали само статично, в едно филмово студио край Мюнхен, но определено харесахме онова, което видяхме.

Електрическото iX5 ще се появи първо във версия 60 xDrive, с 578 коня, задвижване на четирите колела и 4.7 секунди за ускорение от 0 до 100 км/ч.

И също с най-гигантската батерия, вграждана в европейски електромобил - с капацитет 140 киловатчаса. Новата 800-волтова архитектура позволява зареждане до 450 киловата, което ще е ►

► рекорд за BMW до момента. В същото време тежлото не е чак толкова колосално, колкото предполага батерията - пог 2.9 тона (2825 кг). Пробегът с едно зареждане ще е твърдо над 800 километра, твърдят от BMW.

По-нататък ще има поне още две електрически версии.

ЗА ФЕНОВЕТЕ НА БЕНЗИНА НАЕСЕН ще гоиде X5 40 xDrive, с трилитров редови 6-цилиндров мотор, 400 коня мощност и 580 Нм максимален въртящ момент. За понижаване на емисиите, двигателят е комбиниран с 48-волтова мека хибридна система. Ускорението от място до 100 км/ч става за 5.4 секунди. Максималната скорост е електронно ограничена на 250 км/ч.

Дизеловото 40d също разчита на 6 цилиндъра и мека хибридна система, дава 313 коня мощност и 6.2 секунди от 0 до 100 км/ч. Въртящият момент стига до 670 Нм.

Окачването, както и при останалите версии, използва двойна вилка отпред (алуминиева) и петточково независимо закрепване отзад. Пътният просвет е 22.6 см без товар.

Плъз-ин хибригът 50e добавя към 6-цилиндров бензинов двигател един електромотор с мощност 197 коня, и може да мине до 102 километра само на ток. Общата мощност е 490 конски сили, въртящият момент - до 700 Нм, ускорението до 100 км/ч отнема точно 5 секунди. 350-волтовата батерия е с брутен капацитет 29.48 киловатчаса.

Най-мощната версия в гамата засега е вторият плъз-ин хибриг, M60e xDrive, с цели 612 конски сили, 800 Нм, и 4.5 секунди от място до 100 км/ч.

ДИЗАЙНЪТ, КАКТО ВИЖДАТЕ, е изцяло променен в сравнение с досегашната кола, и носи всички основни черти на прословутата нова гама Neue Klasse на BMW - с монолитните очертания, с почти вертикалната предница и със светлината, която заменя всички предишни декоративни елементи.

Новото поколение има и изцяло нов светлинен подпис, със знака X, изписан във фаровете. Но ако не ви допада, можете лесно да го замените с две наклонени черти като при iX3. В пърформанс версията този X свети в жълто - в цвета, в който някога светеха фаровете за мъгла на рали автомобилите.

Вече свикнахме всяко следващо поколение да е по-голямо от предишното, и G65 не прави изключение - само няколко милиметра не стигат на тази кола на прекра-

чи 5-метровата граница, а междусието вътре е рекордните 3.04 метра. Това е само с три пръста по-малко от актуалното X7, така че пространството вътре е наистина щедро. И по-лесно достъпно отвсякога.

X5 има автоматични врати, но за щастие баварците не са се подлъгали да ги направят управлявани с жестове, както е доста модерно в китаи например - нещо, което изглежда много ефектно в Instagram, но всъщност доста смешно в истинския живот. Тук е необходимо доковасване - но нищо повече.

Порасналите размери се отразяват благоотворно и на багажника, който в тази електрическа версия побира 650 литра. Всъщност единствено в плъз-ин хибрида товарното пространство е по-малко - но не много по-малко. Освен това тук получавате един бутон, с който можете да снижите целия автомобил, когато трябва да товарите нещо тежко.

Всички версии на модела са стандартно оборудвани с адаптивно окачване, но като екстра можете да имате пневматично въздушно, което се понижава или повишава общо до 6 сантиметра.

Имате доста голям избор от настройки за динамиката и за пътното поведение, както подobaва на едно истинско BMW. Като допълнителна опция се предлагат и завиващи задни колела.

ИНТЕРИОР КАТО В iX3. Всички елементи, които вече познаваме от iX3, присъстват и тук, като се започне от прословутия Panoramic Vision, който върви по цялата ширина на предното стъкло, мине се през триизмерния хедъп дисплей, който не видяхме, защото функционира само в движение, и се свърши със 17.9-инчовия главен дисплей на мултимедийната система, наклонен леко към шофьора.

Вече тествахме тази концепция в iX3 и я намерихме практична, бърза и добре обмислена.

За пръв път в X5 дебютира и т. нар. Passenger Screen - втори екран за пътника вдясно, на който той може да играе игри, да гледа YouTube и въобще да се забавлява, както поуска.

Освен това инженерите на BMW са въвели една много любопитна функция, която следи очите на водача, и ако го улови в движение, че гледа към пътническия екран, ще го изключи временно.

КРИСТАЛ И... ШИСТИ. Бутоните и някои други елементи в салона са от кристално стъкло, като в познатото ни iX (което напуска сцената, за да направи място за този автомобил). Тапицерията е от алкантара.

В тази кола BMW въвежда някои изцяло нови материали, като например облицовката на централната конзола, направена от шистова скала. Изглежда доста интересно и е много приятно на пипане.

Климатикът, както и в iX3, се управлява изцяло дигитално. Естествено, ползването на сензорен дисплей в движение никога няма да е толкова лесно и безопасно, като добрите стари физически бутони. Но BMW всъщност залага тук на следващото поколение гласов асистент, който премахва нуждата да ровите из менюта и подменюта.

Много любопитно звучат и новите електронни асистенти на водача - не само за магистралата, но и за града, където новото X5 ще е в състояние да ви помага със завои, кръстовища, светофари и предимство. Но ще ги видим в детайли наесен. След това, което видяхме на премиерата в Мюнхен, всъщност нямаме търпение. ■

УЛОВИ СВОИТЕ ЛЕТНИ МОМЕНТИ С ТВОЯТА VISA ОТ ЦКБ

Спечели:

- ✓ 5x Ваканция за
двма в Испания
- ✓ 10x спа уикенд
за двма

Направи 10 трансакции и участвай!

- плащане с карта = 1 участие
- плащане с GPay/Apple Pay = 2 участия
- плащане в чужбина = 3 участия

Научи повече
www.ccbank.bg

VISA

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

THE RIGHT TO CHOOSE

The new BMW X5 comes with the largest range of different powertrains... in history

By KONSTANTIN TOMOV / Photography UWE FISCHER

Lyndon Johnson once said that without the right to choose, all other basic human rights lose their meaning. BMW, although one of the pioneers of electric propulsion in Europe, has always strived to give us such a right: to choose how our cars are powered. Now, however, with the new generation of the X5, the choice is greater than ever.

THIS CAR, CODENAMED G65, actually has five different powertrain types: gasoline mild hybrids, diesel mild hybrids, and plug-in hybrids. For the first time, the large SUV will also be available with a pure electric drive, as the iX5. It will eventually receive a series version with hydrogen fuel cells, although not until early 2028. No other car model in history has given the customer so many options to choose from.

The G65 is the fifth generation of the first SUV in the BMW range, which was launched back in 1999 and has been one of the Bavarians' golden hens ever since. It is also the best-selling new BMW in Bulgaria for the last decade, so our interest in the next generation is understandably heightened.

THE iX3 HAS ALREADY RAISED THE BAR A LOT, but in fact the X5 will be the first full-fledged test for the Neue Klasse platform with all types of drivetrains. Only in October will we be able to tell you whether this car ticks the mandatory marks for a BMW in terms of dynamics and road behaviour. So far, we have only seen it statically, in a film studio near Munich, but we definitely liked what we saw.

The electric iX5 will first appear in the 60 xDrive version, with 578 horsepower, four-wheel drive and 4.7 seconds for acceleration from 0 to 100 km/h. And also with the most gigantic battery built into a European electric car - with a capacity of 140 kilowatt hours. The new 800-volt architecture allows charging up to 450 kilowatts, which will be a record for BMW to date. At the same time, the weight is not as colossal as the battery suggests - under 2.9 tons (2825 kg). The range on a single charge will be well over 800 kilometres, BMW claims.

There will be at least two more electric versions later.

FOR GASOLINE FANS, the X5 40 xDrive will arrive this fall, with a three-litre inline 6-cyl-

inder engine, 400 horsepower and 580 Nm of maximum torque. To reduce emissions, the engine is combined with a 48-volt mild hybrid system. Acceleration from standstill to 100 km/h takes 5.4 seconds. Top speed is electronically limited to 250 km/h.

The diesel 40d also relies on 6 cylinders and a mild hybrid system, gives 313 horsepower and takes 6.2 seconds from 0 to 100 km/h. Torque reaches 670 Nm.

The suspension, as with the other versions, uses a double wishbone at the front (aluminium) and a five-point independent suspension at the rear. Ground clearance is 22.6 cm without load.

The 50e plug-in hybrid adds a 197-horsepower electric motor to the 6-cylinder gasoline engine, and can travel up to 102 kilometres on electricity alone. The total power is 490 horsepower, torque up to 700 Nm, and acceleration to 100 km/h takes exactly 5 seconds. The 350-volt battery has a gross capacity of 29.48 kilowatt-hours.

The most powerful version in the range so far is the second plug-in hybrid, the M60e xDrive, with a full 612 horsepower, 800 Nm, and 4.5 seconds from standstill to 100 km/h. ▶

СКЛЮЧЕТЕ ОНЛАЙН ЗАСТРАХОВКА

„ПОМОЩ ПРИ ПЪТУВАНЕ В ЧУЖБИНА“

www.armees.bg

Винаги с вас!

Със застраховка „Помощ при пътуване в чужбина“ от ЗАД „Армеец“ получавате:

- Висококачествено обслужване на родния език навсякъде по света – 24/7 при спешни случаи;
- Изплащане на разходите за медицинско обслужване и репатриране;
- Защита по време на пътувания по работа, за удоволствие, обучение или любителски спортове;
- Помощ при здравословен проблем, злополука и спешно зъблечение;
- Обезщетяване при загуба, забавяне или кражба на багаж;
- Заплащане на суми за причинени щети или увреждания на трети лица;
- Покритие в над 200 страни.

За повече информация посетете интернет страницата на дружеството www.armees.bg или се обадете на националния ни номер 0700 1 3939.

► **THE DESIGN, AS YOU SEE**, has been completely changed compared to the previous car, and bears all the main features of the famous new BMW Neue Klasse range - with monolithic outlines, almost vertical front and with light replacing all previous decorative elements.

The new generation also has a completely new light signature, with the X sign written in the headlights. But if you don't like it, you can easily replace it with two slanted lines like in the iX3. In the performance versions, this X shines in yellow - the colour in which the fog lights of rally cars once shone.

We are already used to each subsequent generation being larger than the previous one, and the G65 is no exception - only a few millimetres prevent it from crossing the 5-meter mark, and the wheelbase inside is a record 3.04 meters. This is only three fingers less than the current X7, so the space inside is truly generous. And easier to access than ever.

The X5 has automatic doors, but fortunately the Bavarians haven't gone so far as to make them gesture-controlled, as is quite fashionable in China, for example - something that looks very impressive on Instagram, but is actually quite comical in real life. Here, some tweaking is needed - but nothing more.

The increased dimensions also have a beneficial effect on the trunk, which in this electric version holds 650 litres. In addition, here you get a button with which you can lower the entire car when you need to load something heavy.

All versions of the model are equipped with adaptive suspension as standard, but as an extra you can have pneumatic air suspension, which lowers or raises a total of up to 6 centimetres.

You have a fairly wide choice of settings for dynamics and road behaviour, as befits a real BMW. Rear-wheel steering is also available as an additional option.

INTERIOR LIKE IN THE iX3. All the elements that we already know from the iX3 are present here, starting with the notorious Panoramic Vision, which runs the entire width of the windshield, going through the three-dimensional head-up display, which we did not see because it only functions while driving, and ending with the 17.9-inch main display of the multimedia system, tilted slightly towards the driver.

We have already tested this concept in the iX3 and found it practical, fast and well thought out.

For the first time in the X5, the so-called

Passenger Screen is added - a second screen for the passenger on the right, on which he can play games, watch YouTube and generally have fun as he wants.

In addition, BMW engineers have introduced a very funny function that monitors the driver's eyes, and if it catches him looking at the passenger screen while driving, it will temporarily turn it off.

CRYSTAL AND... SLATE. The buttons and some other elements in the cabin are made of crystal glass, like in the familiar iX (which is leaving the stage to make room for this car). The upholstery is made of Alcantara. In this car, BMW introduces some completely new materials, such as the centre console

trim made of slate. It looks quite interesting and is very pleasant to the touch.

The air conditioning, as in the iX3, is controlled entirely digitally. Naturally, using a touch screen on the go will never be as easy and safe as the good old physical buttons. But BMW is actually betting here on the next generation of voice assistants, which eliminates the need to dig through menus and submenus.

The new electronic driver assistants also sound very interesting - not only for the highway, but also for the city, where the new X5 will be able to help you with turns, intersections, traffic lights and priority. But we will see them in detail in the fall. After what we saw at the preview in Munich, we really can't wait. ■

98 | ПЕТ ЛЕТНИ ИДЕИ
5 SUMMER IDEAS

88 | СУЕВЕРЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА ПРОТИВНОТО
PRESUMED SUPERSTITIOUS

112 | ХРАНАТА НА ЩАСТИЕТО
THE FOOD OF HAPPINESS

АФИШ

ФЕСТИВАЛ

PHILGOOD // В България в последните години успешно се наложиха няколко фестивала за джаз и няколко - за хевви метъл, но рокът някак си оставаше извън полезрението на организаторите. Пловдивският Philgood се опитва да поправи това със звезден състав, който включва Gorillaz, Moby, Suede, Thievery Corporation и, най-вече, легендарните The Cure, за които това ще е първо стъпване на българска земя. Бихме добавили към това и възможността да чуем възрожените "КЛАС".

Пловдив, 17-19 юли

FESTIVAL

PHILGOOD // In Bulgaria, in recent years, several jazz festivals and several heavy metal festivals have successfully established themselves, but rock has somehow remained out of the organizers' field of vision. Plovdiv's Philgood is trying to fix this with a star-studded lineup that includes Gorillaz, Moby, Suede, Thievery Corporation and, most importantly, legendary The Cure, for whom this will be their first time on Bulgarian soil. We would add to this the opportunity to hear the revived "KLAS".

Plovdiv, July 17-19

КИНО

СМЕЛАТА ВАЯНА. Изградна версия на анимацията за полинезийското момиченце (в оригинала - Моана), призовано от океана да предотврати страшна катастрофа. Партнера му лекомисленият полубог Мауи - кой друг, ако не Дуейн Джонсън-Скалата. В ролята на Моана/Ваяна е младата Катрин Лага'ая, която е на път да се превърне в следващото голямо откритие на Холивуд. Режисьор е Томас Кейл, който превърна мюзикъла "Хамилтън" в световна сензация.

В кината от 10 юли

MOVIES

MOANA. A live-action version of the animation about the Polynesian girl called by the Ocean to prevent a terrible catastrophe. Her partner is the frivolous demigod Maui - who else, if not Dwayne Johnson-The Rock. In the role of Moana is the young Katherine Laga'aia, who is about to become the next big discovery of Hollywood. The movie is directed by Thomas Kail, who turned the musical "Hamilton" into a global sensation.

In theatres from July 10

КЛАСИКА

КИРИЛ ГЕРЩАЙН // Един от най-именитите класически пианисти на съвременната епоха ще гостува на Софийската филхармония през юли, под диригентството на Наїден Тодоров. Роден в СССР, Гершайн направи кариера в САЩ, преди да се установи в Берлин. Носител е на първа награда от конкурса "Рубинщайн", и също на изключително престижната Gilmore Artist Award, връчвана веднъж на 4 години. В София ще свири великолепния трети концерт на Рахманинов.

София, зала България, 16 юли

CLASSICAL MUSIC

KIRILL GERSTEIN // One of the most distinguished classical pianists of the modern era will be a guest at the Sofia Philharmonic in July, conducted by Naiden Todorov. Born in the USSR, Gerstein made a career in the USA before settling in Berlin. He is the winner of the first prize at the Rubinstein Competition, and also of the extremely prestigious Gilmore Artist Award, awarded once every 4 years. In Sofia he will play Rachmaninoff's magnificent Third Concerto.

Sofia, Bulgaria Hall, July 16

POSTER

КИНО

ОДИСЕЯ // Най-великото приключение в европейската митология попада в ръцете на Кристофър Нолан (The Dark Knight, The Prestige, Inception). Мат Деймън е Одисей, Ан Хатауей е съпругата му Пенелопа, а Том Холанд в паузите между два филма за Спай-дърмен се превъплъщава като сина на Одисей - Телемах. Актьорският състав включва още дузина познати имена като Чарлиз Терон, Лупита Ньонго, Зендая, Елиът Пејдж, Робърт Патинсън.

В кината от 17 юли

MOVIES

THE ODYSSEY // The greatest adventure in European mythology falls into the hands of Christopher Nolan (The Dark Knight, The Prestige, Inception). Matt Damon is Odysseus, Anne Hathaway is his wife Penelope, and Tom Holland, in the breaks between two Spider-Man films, reincarnates as Odysseus' son - Telemachus. The cast includes a dozen other familiar names such as Charlize Theron, Lupita Nyong'o, Zendaya, Elliot Page, Robert Pattinson.

In theatres from July 17

ROCK

THE BEST OF ROCK // Свикнали сме да свързваме фестивала Варненско лято най-вече с класическа музика, но тази година Държавна опера Варна ще ни изненада приятно с тази постановка на италианския диригент Роберто Молинели, която ще ни покаже в съвсем ново изпълнение легендарни рок парчета на изпълнители в целия диапазон от Deep Purple и Led Zeppelin до Pink Floyd, Queen и Nirvana. Вокалите изпълняват Йохан Бодинг, Магнус Беклунд и Розалия Желязкова.

Варна, Летен театър, 2 юли

ROCK

THE BEST OF ROCK // We are used to associating the Varna Summer Festival mostly with classical music, but this year the Varna State Opera will pleasantly surprise us with this production by the Italian conductor Roberto Molinelli, which will show us in a completely new performance legendary rock songs across the spectrum from Deep Purple and Led Zeppelin to Pink Floyd, Queen and Nirvana. The lead vocalists are Johan Boding, Magnus Backlund and Rosalia Zhelyazkova.

Varna, Summer Theatre, July 2

КНИГИ

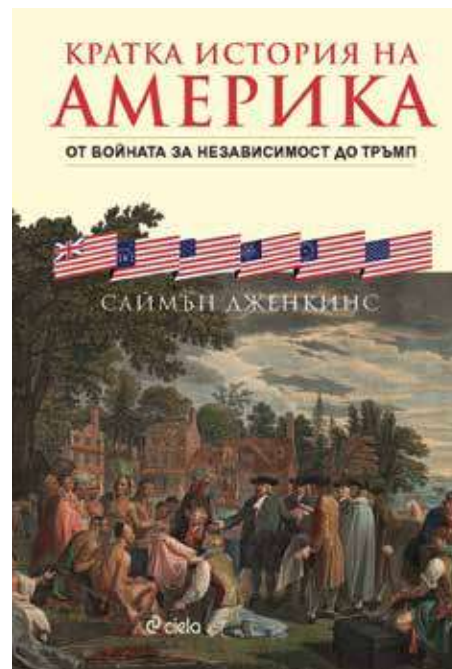
КРАТКА ИСТОРИЯ НА АМЕРИКА // Историята на една държава винаги звучи по-достоверно и честно, когато се разказва от външен човек. В този случай това е Саймън Дженкинс, бивш главен редактор на лондонския The Times и един от най-продаваните автори във Великобритания. Новата му книга проследява американската история от корабите на Колумб и "Меифлауър", чак до Тръмп, и ще ви помогне по-добре да разберете страната, която все още гуктува световните дела.

Издателство "Сиела"

BOOKS

A BRIEF HISTORY OF AMERICA // The history of a country always sounds more credible and honest when told by an outsider. In this case, it is Simon Jenkins, former editor-in-chief of London's The Times and one of the best-selling authors in the UK. His new book traces American history from the ships of Columbus and the Mayflower, all the way to Trump, and will help you better understand the country that still dictates world affairs.

"Siela" Publishing House

СУЕВЕРЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА ПРОТИВНОТО

От гъвката на Йохан Кройф до връзката между Гатузо и Достоевски, световните първенства по футбол са и триумфи на суеверията

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография iSTOCK

Светът е футбол" е отгавна втръснало ни клише, което се припомня на всяко следващо Световно първенство - и което реалистично отразява значимостта на най-популярното спортно състезание на планетата. Със същия успех обаче бихме могли да кажем и "Светът е суеверие". Световната купа на ФИФА е кулминацията на всевъзможни нелепи вярвания и ритуали. В Аржентина носят обувките на футболните за благословия в католически светини като Лухан. В Бразилия всеки вади своята късметлийска фланелка и не я сваля, докато вървят мачовете. В Мексико изрязват вуду фигурки на противниците, за да им навлекат лош късмет (макар да не помогна срещу Англия). И така нататък. Но суеверията далеч не засягат само зрителите. Понякога и големите футболни звезди си имат своите фанатично спазвани ритуали.

ЩАСТЛИВАТА ДЪВКА НА КРОЙФ. Най-великият нидерландски футболист на всички времена бе буквално obsesен от цяла поредица ритуали преди мач. По време на престоя му в "Аякс" те включваха пляскането на вратаря Герт Балс по корема и изплюването на гъвка върху полето на противника преди първия съдийски сигнал. През 1969 година, за финала за Купата на европейските шампиони срещу "Милан", Кройф забрави да си вземе гъвката от съблекалнята. "Аякс" загуби мача с 1:4.

Колкото и да е странно, години по-късно, когато го попитаха какъв съвет би дал на суеверните играчи, Кройф отвърна: да не вярват в ритуалите си. "Трябва да си напълно сигурен, че то не дава отражение - обясни той. - Ако някой от отбора се гържи странно и ти каже "това е, защото станах от дясната страна на леглото, а винаги ставам от лявата", трябва

да го убедиш, че това не му влияе по никакъв начин. Ако не успееш, просто не го пускай да играе в следващия мач".

ПЕЧЕЛИВШАТА РЕЦЕПТА НА ФРАНЦИЯ.

Вратарят е нещо като футболен аналог на Спасителя. Вероятно заради това тялото му честно се третира като примитивна икона, докосвана, защото носи добър късмет. Ритуалите на французите за Световното първенство през 1998 включваха сядане на едни и същи места в автобуса на отбора, непрекъснато пускане на хита на Глория Гейнър I Will Survive в съблекалнята, а също и прословутата целувка, лепвана преди всеки мач от защитника Лоран Блан върху голото теме на вратаря Фабиен Бартез. Дори в един мач, за който Блан бе наказан, той нелегално изтича на терена, за да изпълни дълга си. Очевидно темето на Бартез действително носи късмет, защото то-

гава Франция спечели първата си световна титла.

ЗАГУБЕНАТА КАСЕТКА. Хубавото с главата на вратаря е, че тя трудно може да бъде забравена в хотелската стая или загубена на улицата. Докато по съвсем друг начин стояха нещата с касетата, на която разчиташе великият холандски национален отбор на Световното първенство през 1974 година. В автобуса преди всеки мач играчите слушаха лентата със запис на The Cats, една вече отдавна забравена поп група от родината им. Под нейните звуци "лентата" преминаха като на парад през почти целия турнир. Но в деня на финала срещу ФРГ никой не успя да открие касетата. Вместо това в автобуса прозвуча парчето на Дейвид Боуи *Sorrow* (тъга). Два и половина часа по-късно холандците, смятани за сигурни световни шампиони, вече бяха загубили от галец по-скромния германски състав.

ДА ИЗЛЪЖЕШ ПЕЛЕ. Митичният бразилец веднъж подарил фланелката си на фен, само за да открие, че след това играта му се е влошила рязко. Затова голмайсторът помолил свой приятел да издири въпросния запаянко и да вземе фланелката обратно. Седмица по-късно приятелят се върнал с нея - и блестящата форма на Пеле се върнала като по чудо.

"Всъщност приятелят му бил достатъчно разумен да не му признае, че търсенето е било напразно - пише журналистът Дезмънг Морис. - Вместо това той върчил на Пеле груга фланелката - същата, с която играл толкова слабо предишната седмица".

ОБИЦАТА НА СИРАКОВ. Суеверията винаги са намирали благодатна почва и в българския футбол. Сред големите звезди през 60-те и 70-те почти нямаше таки-

ва без свои любими ритуали. Дори "златното поколение" от САЩ '94 плащаше дан на поверията - Стоичков например винаги се прекръстваше и стъпваше на терена с левия крак. Но най-прочутото суеверие си остава това на Наско Сираков и неговата късметлийска облица. При блестящия отскок, с който Наско забодее втория гол във вратата на Аржентина през 1994, облицата падна и въпреки усилията на половината отбор така и не се намери. Наложил се съпругата му Илияна спешно да лети до САЩ с нова. За щастие тя стигна навреме за осминафинала с Мексико.

ШОРТИТЕ НА БОБИ МУУР. Капитанът на шампионския отбор на Англия от 60-те години държеше винаги той да е последният човек, обул си шортите в съблекалнята преди мач. През 1981 Дезмънг Морис написа във "Футболното племе" (една ►

► от първите книги, разглеждащи футбола сериозно): "Съотборникът на Муур Мартин Питърс бе очарован от начина, по който Боби се мотае наоколо, стиснал шортите си в ръка, и чакаше всички останали да приключат с обличането". Питърс обичал да си прави шега с този странен навик на капитана: изчаквал и той да се obuе и тогава бързо смъквал собствените си гащета. Естествено, Муур тутакси събувал своите и изчаквал Мартин пак да се obuе. Това понякога се повтаряло по десетина минути. И може би обяснява защото в периода, в който двамата бяха заедно в националния тим през 70-те, Англия нямаше почти никакви международни успехи.

БЯЛАТА ФЛАНЕЛКА НА БРАЗИЛИЯ. Споменахме каква необикновена вяра в мощта на щастливите фланелки хранят феновете в Бразилия. Също толкова силно те вярват и в нещастните - начело с прокълнатия бял екип със синя якичка, носен от футболистите в злополучния финал на световното първенство през 1950. В него бразилците - домакини и абсолютни фаворити на новопостроения "Маракана" - губят от Уругвай. Вината за това е стоварена върху белите екипи, които не отрязвали цветовете на националния флаг.

Вестник "Корео ди Маня" обявява конкурс за проектиране на нов екип, от който се раждат добре познатите ни златиски фланелки на днешния отбор. Които, разбира се, не го предпазват от поражения.

АРЖЕНТИНСКИ ЕТЮДИ. Аржентина е една от нациите с най-изразени футболни суеверия: като се започне от Марио Кемпес през 1978, който бил спохожен от лош късмет, докато не се сетил да си обръсне мустациите, и се приключи със странния, меко казано, ритуал на вратаря Гойкоевича през 1990. В четвъртфинала срещу Югославия той усетил спешна нужда да иде по малка нужда. Нямамо как да напусне терена, разбира се, затова го сторил незабелязано, както си пазел вратата. После спасил решаващите гузпи на Бърнович и Хаджибегич. Решил да повтори ритуала и в полуфинала с Италия - и отново хванал две гузпи, на Донагони и Серена.

Но това са дреболии на фона на суеверието на треньора му Карлос Билардо, който през 1986 бе забранил на отбора да яде пиле, защото носело лош късмет, пишеше в какъв точно ред да излязат футболистите на терена според зодията, и сам избирал музиката в автобуса, да не би някоя неместна песен да отблъсне късмета.

ГАТУЗО И ДОСТОЕВСКИ. Дженаро Гатузо, бившият полузащитник на Италия, имаше може би най-неочаквания ритуал. След световната титла през 2006 съотборникът му Андреа Пирло го изгаде, че преди всеки мач се заключвал в тоалетната и прочитал по три страници от Достоевски. Освен това носел един и същи непран анцуг на тренировките през целия турнир (за неудобство на съотборниците си), и преди всеки мач си стягал куфара - да е готов, ако Италия отпадне.

НИКАКВИ СКОРПИОНИ В ОТБОРА. Вярата на Билардо в зодиите изглежда безобидна на фона на тази на бившия селекционер на Франция Реймон Доменек, който през 2006 редеж съставя изцяло на базата на зодиака. Доменек твърдо вярвал, че играчите зодия Скорпион са разрушителни характери, и затова се отказал от Робер Пирес в тима. Освен това бил убеден, че в центъра на защитата трябва да бъдат хора, родени под знака на Лъв. Звучи налудничаво, но астрологично подкованият отбор на Доменек стигна чак до финала - и загуби заради изпуснатите нерви на Зинедин Зидан. Които е зодия Рак, ако се чудите. ■

ЮЛИ С ОПЕРА В ЛЕТНИЯ ТЕАТЪР – ВАРНА 2026: КЛАСИКА, БАЛЕТ И ЗВЕЗДНИ ГАЛА ВЕЧЕРИ ПОД ОТКРИТО НЕБЕ

Лятото във Варна преминава под знака на музикалното и сценично изкуство, защото най-вълнуващият градски фестивал „Опера в Летния театър“ за 17-та година предлага впечатляваща поредица от спектакли: оперна класика, балетни шедеври и специални гала концерти с участието на големи български и световни артисти.

Месецът започва на 2 юли с концерта „The Best of Rock“ – атрактивен кросоувър проект на диригента Роберто Молинели в режисура на Сребрина Соколова, който среща симфоничния звук с музиката на легендарни рок групи като Pink Floyd, Led Zeppelin, Deep Purple и Queen в изпълнение на шведите Магнус Беклунд и Йохан Бодинг, и звездата от „Гласът на България“ Розалия Желязкова. На 7 юли оперната публика ще се наслаждава на „Вагнер гала“ с диригент Светослав Борисов и режисьор Вера Немирова, представяща най-доброто от „Валкюра“ в сценична визия, създадена за Залцбургския фестивал. На 10 юли сцената на Летния театър ще бъде завладяна от красотата на класическия балет с „Лебедово езеро“ на Чайковски, а на 17 юли е второто представление на балетната сензация на сезона – премиерният „Спартак“ от Хачатурян в хореография на Сергей Бобров, реализиран съвместно с ММФ „Варненско лято“. Към балетния модул

се включва и приказната постановка „Снежанка и седемте джуджета“ на 30-ти. Една от знаковите опери на Верди – „Риголето“, Варненската опера ще представи на 14 юли с диригент Светослав Борисов и режисьор Сребрина Соколова.

По случай стогодишнината си специално място в афиша заема операта „Турандот“ от Пучини с две последователни пред-

ставления – на 22 и 23 юли. Спектаклите събират звездни солистични състави: испанката Сайоа Ернандес – ученичка на Монсерат Кабаие, италианският тенор Винченцо Костанцо, сръбското сопрано Мария Йелич, водещата солистка на Софийска опера Габриела Георгиева. „Турандот“ ще дирижира Якопо Сипари ди Пескасериоли, носител на титлата „Посланик на Пучини“.

На 29 юли фестивалът ще посрещне световноизвестното албанско сопрано Ермонела Яхо за специална гала вечер. Една от най-вълнуващите оперни певици на нашето време и солистка в Метрополитън, Яхо ще се представи в силна програма с откъси от Верди, Пучини, Чилеа и др.

Сред най-чаканите събития на лятото е операта „Норма“ от Белини (8 август). В главната роля ще влезе прочутото австралийско сопрано Джесика Праг, която ще си партнира на сцената с победителката на Опералия 2025 Екатерина Буачигдзе и италианеца Рикардо Маси под палката на Григор Паликаров.

Опера в Летния театър отново утвърждава Варна като притегателен център за оперно и балетно изкуство, събирайки на една сцена големи произведения, ярки творци и публика от страната и чужбина.

JULY WITH OPERA AT THE SUMMER THEATRE – VARNA 2026: CLASSICS, BALLET AND STAR GALA EVENINGS UNDER THE OPEN SKY

Summer in Varna goes under the sign of musical and performing arts, because for the 17th consecutive year the most exciting city festival "Opera at the Summer Theatre" offers an impressive series of performances: opera classics, ballet masterpieces and special gala concerts with the participation of great Bulgarian and international artists.

The month begins on July 2 with the concert "The Best of Rock" – an attractive crossover project by conductor Roberto Molinelli, directed by Srebrina Sokolova, which meets the symphonic sound with the music of legendary rock bands such as Pink Floyd, Led Zeppelin, Deep Purple and Queen, performed by the Swedish singers Magnus Bäcklund and Johan Boding, and the star of "The Voice of Bulgaria" Rozaliya Zhelyazkova. On July 7, the opera audience will enjoy a "Wagner Gala" with conductor Svetoslav Borisov and director Vera Nemirova, presenting the best of "Die Walküre" in a stage vision created for the Salzburg Festival.

On July 10, the stage of the Summer Theatre will be conquered by the beauty of classical ballet with Tchaikovsky's "Swan Lake", and on July 17 is the second performance of the ballet sensation of the season – the premiere "Spartacus" by Khachaturian, choreographed by Sergey Bobrov – a joint project with the Varna Summer International Music

Festival. The fairytale production "Snow White and the Seven Dwarfs" joins the ballet module on the 30th. Varna Opera will present one of Verdi's iconic operas – "Rigoletto" – on July 14, with conductor Svetoslav Borisov and director Srebrina Sokolova. On the occasion of its centenary, a special place in the program is occupied by Puccini's opera "Turandot" with two consecutive performances – on July 22 and 23. The performances bring together stellar soloist casts: the Spanish soprano Saïoa Hernández – a student of Montserrat Caballé, the Italian tenor Vincenzo Costanzo, the Serbian soprano Marija Jelić, the leading soloist of the Sofia Opera, Gabriela Georgieva. "Turandot" will be conducted by Jacopo Sipari di Pescasseroli, titled "Ambassador of Puccini".

On July 29, the festival will welcome the world-renowned Albanian soprano Ermonela Jaho for a special gala concert. One of the most exciting opera singers of our time and a soloist at the Metropolitan Opera, Jaho will perform in a powerful program with excerpts from Verdi, Puccini, Cilea and others.

Among the most anticipated events of the summer is the opera "Norma" by Bellini (August 8). The title role will be performed by the famous Australian soprano Jessica Pratt, who will partner on stage with the winner of Operalia 2025, Ekaterine Buachidze, and the Italian Riccardo Massi, under the baton of Grigor Palikarov. „Opera at the Summer Theatre“ once again establishes Varna as a center of opera and ballet art, gathering great works, brilliant artists and audiences from the country and abroad.

PRESUMED SUPERSTITIOUS

From Johan Cruyff's chewing gum to the relationship between Gattuso and Dostoevsky, the World Cup is also a triumph of superstition

By KALIN NIKOLOV / Photography ARCHIVE

The world is football" is a cliché that has long been ingrained in us, and is reiterated with each subsequent World Cup. However, we could just as successfully say "The world is superstition". The FIFA World Cup is the culmination of all sorts of ridiculous beliefs and rituals. In Argentina, players' shoes are taken for a blessing to Catholic shrines like Luján. In Brazil, everyone wears their lucky jersey and doesn't take it off during matches. In Mexico, they carve voodoo figurines of opponents to bring bad luck to them (although it didn't help against England). And so on. But superstitions are far from limited to spectators. Sometimes even big football stars have their own fanatically observed rituals.

CRUYFF'S LUCKY GUM. The greatest Dutch footballer of all time was literally obsessed with a whole series of pre-match rituals. During his time at Ajax, they included slapping goalkeeper Geert

Bals on the stomach and spitting chewing gum onto the opponent's field before the first referee's signal. In 1969, for the European Cup final against AC Milan, Cruyff forgot to take his chewing gum from the dressing room. Ajax lost the match 1:4. Strangely enough, years later, when asked what advice he would give superstitious players, Cruyff replied: not to believe in their rituals. "You have to be absolutely sure that it doesn't reflect," he explained. "If someone in the team is acting strangely and says, 'It's because I got up on the right side of the bed, but I always get up on the left,' you have to convince them that it doesn't affect them in any way. If you can't, just don't let them play in the next game."

FRANCE'S WINNING RECIPE. The goalkeeper is a kind of footballing equivalent of the Saviour. Perhaps that's why his body is often treated as a primitive icon, touched because it brings good

luck. The French rituals for the 1998 World Cup included sitting in the same seats on the team bus, playing Gloria Gaynor's hit *I Will Survive* continuously in the dressing room, and the infamous kiss planted before each match by defender Laurent Blanc on the bare top of goalkeeper Fabien Barthez. Even in one match for which Blanc was suspended, he illegally ran onto the pitch to perform his duty. Apparently, Barthez's crown did indeed bring good luck, because that was when France won its first World Cup.

THE LOST TAPE. The good thing about the goalkeeper's head is that it can hardly be forgotten in a hotel room or lost on the street. While things were completely different with the audio tape that the great Dutch national team relied on at the 1974 World Cup. On the bus before each match, the players listened to a tape of *The Cats*, a long-forgotten pop group from their homeland. To its ▶

Saints Constantine and Helena Resort

STUNNING SEA-VIEWS • HEALING THERMAL WATERS • CENTURIES-OLD NATURE • PREMIUM ACCOMMODATIONS

Book your summer escape at:
visitstconstantine.bg

Sts. Constantine and Helena Resort | Varna | Bulgaria | 0700 70 799

Боби Муър
Bobby Moore

Карлос Билардо
Carlos Bilardo

Раймон Доменек
Raymond Domenech

► sounds, the "tulips" paraded through almost the entire tournament. But on the day of the final against West Germany, no one was able to find the tape. Instead, David Bowie's song Sorrow was played on the bus. Two and a half hours later, the Dutch, considered sure world champions, had already lost to the far more modest German team.

LYING TO PELE. The mythical Brazilian once gave his jersey to a fan, only to discover that his game had deteriorated sharply after that. So the top scorer asked a friend to track down the fan in question and take the shirt back. A week later, the friend returned with it - and Pele's brilliant form miraculously returned.

"In fact, his friend was wise enough not to admit to him that the search had been in vain - writes journalist Desmond Morris. - Instead, he handed Pele another shirt - the same one in which he had played so poorly the previous week".

SIRAKOV'S EARRING. Superstitions have always found fertile ground in Bulgarian football. Among the big stars of the 60s and 70s, there were almost none without their own favourite rituals. Even the "golden generation" of the USA '94 paid tribute to beliefs - Stoichkov, for example, always crossed himself and stepped onto the field with his left foot. But the most famous superstition remains that of Nasko Sirakov and his lucky earring. During the brilliant rebound that Nasko used to score the second goal against Argentina in 1994, the earring fell off, and despite the efforts of half the team, it was never found. His wife Iliana had to urgently fly to the United States with a new one. Fortunately, she arrived in time for the round of 16 match against Mexico.

BOBBY MOORE'S SHORTS. The captain of England's championship team in the 1960s always insisted on being the last person to put on

his shorts in the dressing room before a match. In 1981, Desmond Morris wrote in *The Football Tribe* (one of the first books to take football seriously): "Moore's teammate Martin Peters was fascinated by the way Bobby would hang around, his shorts in his hand, waiting for everyone else to finish dressing." Peters liked to joke about his captain's strange habit: he would wait for Bobby to put on his shorts and then quickly pull down his own. Naturally, Moore would immediately take off his and wait for Martin to put them back on. This would sometimes be repeated for ten minutes. And perhaps it explains why during the period when the two were together in the national team in the 1970s, England had almost no international success.

THE WHITE KIT OF BRAZIL. We have mentioned what an extraordinary faith in the power of happy shirts the fans in Brazil have. They believe just as strongly in the unlucky ones - led by the cursed white kit with a blue collar, worn by the players in the ill-fated final of the World Cup in 1950. In it, the Brazilians - hosts and absolute favourites at the newly built "Maracana" - lost to Uruguay. The blame for this was placed on the white shirts, which did not reflect the colours of the national flag. The newspaper "Correo di Manha" announced a competition for the design of a new kit, from which the well-known golden shirts of today's team were born. Which, of course, did not protect it from defeat against Norway.

ARGENTINE STUDIES. Argentina is one of the nations with the most pronounced football superstitions: starting with Mario Kempes in 1978, who was plagued by bad luck until he remembered to shave his moustache, and ending with the strange, to put it mildly, ritual of goalkeeper Goicoechea in 1990. In the quarter-final against

Yugoslavia, he felt an urgent need to go to the toilet. There was no way he could leave the field, of course, so he relieved himself on the pitch, unnoticed, as he was guarding the goal. Then he saved the decisive penalties from Brnović and Hadžibegić. He decided to repeat the 'ritual' in the semi-final against Italy - and again saved two penalties, from Donadoni and Serena.

But these are minor things compared to the superstitions of his coach Carlos Bilardo, who in 1986 had banned the team from eating chicken because it brought bad luck, wrote down the exact order in which the players should take the field according to their zodiac sign, and chose the music on the bus himself, lest an inappropriate song turn away good luck.

GATTUSO AND DOSTOEVSKY. Gennaro Gattuso, the former midfielder for Italy, had perhaps the most unexpected ritual. After the 2006 World Cup, his teammate Andrea Pirlo revealed that before every match he locked himself in the toilet and read three pages of Dostoevsky. He also wore the same unwashed tracksuit to training throughout the tournament (much to the displeasure of his teammates), and packed his suitcase before every match - to be ready if Italy were eliminated.

NO SCORPIONS IN THE TEAM. Bilardo's belief in zodiac signs seems harmless compared to that of former France coach Raymond Domenech, who in 2006 based his team entirely on the zodiac. Domenech firmly believed that Scorpio players were destructive, which is why he dropped Robert Pires from the team. He was also convinced that the centre of defense should be people born under the sign of Leo. It sounds crazy, but Domenech's astrologically savvy team made it all the way to the final - and lost because of Zinedine Zidane's temper. Zidane is a Cancer, in case you're wondering. ■

ОТВОРИ ВРАТИ

ЕСТЕТИЧНА КЛИНИКА ЕО ДЕНТ
OPENED ITS DOORS AESTHETIC CLINIC EO DENT

EO Dent
DENTAL CLINIC

УСМИВКИ ОТ
БЪДЕЩЕТО!

SMILES FROM THE FUTURE!

SOFIA / 11 ARSENALSKI BLVD. 8TH FLOOR

ЛЕЧЕНИЕ С ЛАЗЕР
ДЕНТАЛНА ЕСТЕТИКА
ИМПЛАНТОЛОГИЯ
ОРАЛНА ХИРУРГИЯ
ПАРОДОНТОЛОГИЯ
ДЕТСКА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА
ОРТОДОНТИЯ
ОРТОПЕДИЯ
ФИЗИОТЕРАПИЯ
АЛЕРГОЛОГИЯ

LASER TREATMENT
DENTAL ESTHETICS
IMPLANTOLOGY
ORAL SURGERY
PERIODONTOLOGY
CHILDRENS DENTISTRY
ORTHODONTICS
ORTHOPEDY
PHYSIOTHERAPY
ALLERGOLOGY

POSOKA.COM

КАПУТАШ, ТУРЦИЯ

УДИВИТЕЛЕН И ВЪЛНУВАЩ ПЛАЖ, ДО
КОЙТО СЕ СТИГА САМО ПО МОРЕ ИЛИ ПО
СТЪЛБИ, ИЗДЪЛБАНИ В СКАЛИТЕ.

Резервирай своето вълнуващо
пътуване на www.posoka.com или
се свържи с нас на 0700 17 107

ОТ ДРЕВНА ХЕРАКЛЕЯ ДО НАШИ ДНИ

Исторически музей Петрич се намира в най-югозападната част на България, в непосредствена близост до границите с Гърция и Северна Македония. Той е най-новият музей, изграден в страната през последните две десетилетия и се утвърждава като един от най-модерните културни центрове в региона.

Сградата впечатлява със съвременна архитектура, в която индустриалният дизайн е съчетан с зелени фасади, паркови пространства, открити зони за посетители и водно огледало. Пространството около музея е оформено като модерна културна среда, която приканва към престой и разходка, а не само към посещение.

Експозициите разказват историята на региона от древността до съвременността. Особено място заемат находките от античния град Хераклея Синтика, включително двете мраморни статуи, открити през 2024 г., които предизвикаха широк международен интерес. Те се допълват от богата колекция от монети, накити, керамика и театрални маски, които разкриват живота на древните жители на региона.

Музеят представя и по-новата история на Петричкия край – Петричкия инцидент, развитието на града през XX век, както и ролята му като важен административен

център. Специално внимание е отделено на личности, свързани с региона, сред които Ванга и поетът Евтим Евтимов, както и на болницата, изградена с подкрепата на фондация „Рокфелер“.

Освен постоянните експозиции, музеят функционира като активен културен център. Тук се провеждат концерти, филмови

прожекции, литературни срещи и временни изложби, посветени на съвременно изкуство и социално значими теми. Детската образователна работилница насърчава децата да учат чрез игра, творчество и преживяване. Исторически музей Петрич съчетава история, култура и съвременност в едно цялостно и запомнящо се преживяване.

FROM ANCIENT HERACLEA TO THE PRESENT

The Petrich History Museum is located in the southwesternmost part of Bulgaria, close to the borders with Greece and North Macedonia. It is the newest museum built in the country over the last two decades and has established itself as one of the most modern cultural institutions in the region.

Its contemporary architecture combines industrial design with green facades, landscaped public areas, open visitor spaces and a reflecting pool. The surroundings are designed as a modern cultural environment that invites visitors not only to explore the exhibitions but also to stay, walk and experience the space.

The exhibitions present the history of the region from antiquity to the present day. A central highlight is the heritage of the ancient city of Heraclea Sintica, including the two marble statues discovered in 2024, which attracted significant international attention. They are accompanied by a rich collection of coins, jewelry, ceramics and theatrical masks that reveal the life of the ancient inhabitants.

The museum also explores the modern history of the Petrich region, including the Petrich Incident, the city's development during the twentieth century and its role as an important administrative centre. Special attention is given to notable

figures connected to the area, such as Baba Vanga and the poet Evtim Evtimov, as well as the hospital built with support from the Rockefeller Foundation.

Beyond its permanent exhibitions, the museum functions as a dynamic cultural hub. It hosts concerts, film screenings, literary events and

temporary exhibitions focused on contemporary art and socially relevant themes. A free children's workshop encourages learning through play, creativity and hands-on experience.

The Petrich History Museum brings together history, culture and contemporary life into a unified and memorable experience.

ПЯТ ЛЕТНИ ИДЕИ

FIVE SUMMER IDEAS

От 30-метровите Вълни до срещите с носорози: няколко начина да направите тази ваканция наистина незабравима

From 30-meter waves to rhino encounters: a few ways to make this vacation truly unforgettable

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK
By KALIN ANGELOV, / Photography iSTOCK

Ясно си даваме сметка, че в този етап от годината повечето от нас предпочитат просто да стигнат до някой плаж, да си намерят сянка и поне седмица да не правят нищо, което да не е свързано с вода, храна и напитки. Но ако все пак първата половина от 2026 не ви е изцедила чак толкова, и имате сили да потърсите нови преживявания, тези пет дестинации могат да превърнат лятната ви ваканция в спомен за цял живот.

We clearly realise that at this stage of the year, most of us just want to get to a beach, find some shade, and do nothing for at least a week that is not related to seawater, food, or drinks.

But if the first half of 2026 hasn't drained you that much, and you have the strength to seek out new experiences, these five destinations can turn your summer vacation into a memory of a lifetime.

ЗА ИЗКУСТВО, ВИНО И БЕЗГРИЖИЕ: МАЛАГА FOR ART, WINE AND CAREFREENESS: MALAGA

Една от най-южните точки на Европа обикновено се препоръчва като зимна дестинация, където да избягате от студовете и мъглите. Лятото в Андалусия може да е унищожително горещо. Но не е никакъв проблем, ако живеете като местните: сутрин и вечер. Или дори нощем.

Добра отправна точка е катедралата от XVI век, построена на мястото на някогашна джамия. На хълма над града обаче има оцелял свидетел на времето, когато тук са владели маврите – крепостта (Alcazaba), която днес помещава и градския археологически музей. Над нея е замъкът Гибралфаро (XIV век), под нея – древният римски амфитеатър.

Досещате се, че и музеят на Пабло Пикасо в родния му град не е за пропускане. Всъщност от 2003 насам става дума дори не за един, а за два музея, под шапката на една обща фондация. Малага има също една от най-прочутите, а също и най-красивите, арени за борба с бикове. В последните години сградата се използва предимно за културни събития.

В миналото един от най-прочутите винарски региони в Европа, днес Малага постепенно си възвръща старата слава. Едноименното вино е десертно, силно подсладено и се прави от особено ароматните сортове "москател" и "Педро Хименес". Можете да посетите градския Музей на виното (Plaza de los vineros) или, още по-добре, да го опознаете в някой от многобройните и очарователни вино барове. Препоръчваме също да се разходите до Mercado de Atarazanas, Пазара на доковете, който открай време е най-популярното място за покупка на автентични местни продукти.

А когато се уморите от разходки, история и деликатеси, най-популярният градски плаж се казва Малагета.

One of the southernmost points of Europe is usually recommended as a winter destination where you can escape the cold and fog. Summer in Andalusia can be devastatingly hot. But it's not a problem at all if you live like the locals: in the mornings and evenings. Or even at night.

A good starting point is the 16th-century cathedral, built on the site of a former mosque. On the hill above the city, however, there is a surviving witness to the time when the Moors ruled here - the fortress (Alcazaba), which today houses the city's archaeological museum. Above it is the Gibralfaro castle (14th century), below it - the ancient Roman amphitheatre.

You can guess that the Pablo Picasso museum in his hometown is also not to be missed. In fact, since 2003 it has been not even one, but two museums, under the umbrella of a common foundation. Malaga also has one of the most famous, and also the most beautiful, bullfighting arenas. In recent years, the building has been used mainly for cultural events.

Once one of the most famous wine regions in Europe, today Malaga is gradually regaining its former glory. The eponymous wine is a dessert type, highly sweetened and made from the particularly aromatic varieties "Moscatel" and "Pedro Jiménez". You can visit the city's Wine Museum (Plaza de los vineros) or, even better, get to know it in one of the many charming wine bars. We also recommend a walk to the Mercado de Atarazanas, the Dock Market, which has always been the most popular place to buy authentic local products.

And when you get tired of walking, history and delicacies, the most popular city beach is called Malagueta.

ЗА ЕЖЕДНЕВНИ ЕКСКУРЗИИ: АТИНА FOR TEMPLES AND DAY TRIPS: ATHENS

Атина, и особено централните ѝ части около Акропола, са една от най-интензивно посещаваните туристически дестинации, с всички негативи, които това обикновено носи със себе си. Затова ви съветваме да посетите гръцката столица... само за да я напуснете незабавно. В близкия радиус около Атина има десетки чудесни дестинации за еднокдневни екскурзии.

Такава е например нос Сунио - най-южната точка на целия Атически полуостров и дом на прословутия храм на Посейдон. Щом се насладите на храма (на 2700 години), можете и да се изкъпете на близкия симпатичен малък плаж.

Егина е най-големият остров в целия Саронически залив и, което е по-важно, един от най-красивите. От Пирея се стига за половин час. Но не се впускайте в задълбочени изследвания на църкви и крепости. Истинската забележителност тук са обикновените улички, къщите и хората. За разлика от Атина, където преобладава сивото, тук сякаш жителите са си обявили състезание чий дом ще стане по-шарен.

Ако решите да отскочите по Пелопонес, Епидавър е задължителна спирка. Но не съвременното градче, а древният му театър, на около 15 км западно от него. Този театър, построен от Поликлет през IV век преди Христа, и до днес е впечатляваща сцена, изумяваща посетителите с изключителната си акустика - дори нормалният говор от средата на арената се чува спокойно на най-горните редове. Заслугата е както на особената форма на театъра, така и на използвания строителен материал - мек варовиков камък, който поглъща ниските шумове като мърморенето на публиката, и подчертава гласовете на актьорите от сцената.

Athens, and especially its central parts around the Acropolis, are one of the most intensively visited tourist destinations, with all the negatives that this usually brings with it. Therefore, we advise you to visit the Greek capital... only to leave it immediately. There are dozens of wonderful destinations for day trips in the immediate radius around Athens.

For example, Cape Sounio is the southernmost point of the entire Attica peninsula and home to the famous Temple of Poseidon. Once you have admired the temple (2700 years old), you can also take a bath on the nearby cute little beach.

Aegina is the largest island in the entire Saronic Gulf and, more importantly, one of the most beautiful. It takes half an hour to get there from Piraeus. But don't get involved in in-depth research into churches and fortresses. The real attraction here is the ordinary streets, houses and people. Unlike Athens, where grey prevails, here it seems as if the residents have declared a competition to see whose house will become more colourful.

If you decide to jump around the Peloponnese, Epidaurus is a must-see stop. Not the modern town, but its ancient theatre, about 15 km west of it. This theatre, built by Polykleitos in the 4th century BC, is still an impressive stage, astonishing visitors with its exceptional acoustics - even normal speech from the middle of the arena can be heard comfortably in the upper rows. This is due to both the peculiar shape of the theatre and the building material used - soft limestone, which absorbs low noises such as the murmur of the audience, and emphasises the voices of the actors on stage.

ЗА ЗВЕЗДИ, ПРОХЛАДА И СЕЛСКИ ПРЕЛЕСТИ: РОДОПИТЕ

FOR STARRY SKIES AND RURAL BEAUTY: THE RHODOPE

Обикновено колкото по-внушителна и интересна е една дестинация, толкова по-пренаселена става. Но има и приятни изключения: Родопите, най-голямата като площ и вероятно най-красивата планина в България, си остава все още спокойна и пасторална. Хилядолетията са сблъскали тук всевъзможни култури - траки, гърци, римляни, българи, османци - и са създали градчета, музика и кухня като никои други на Балканите.

Повечето посетители идват тук зимата заради Пампорово и другите ски центрове. Но истинската магия на Родопите може да се усети през лятото. Широка лъка, на 13 км от Пампорово, е не само кулинарна, но и културна дестинация. В това старинно и много живописно селце се намира Националното училище за фолклорни изкуства, възпитало повечето от най-големите народни певци и музиканти. Тук е мястото да се запознаете с особената, неповторима музика на Родопите.

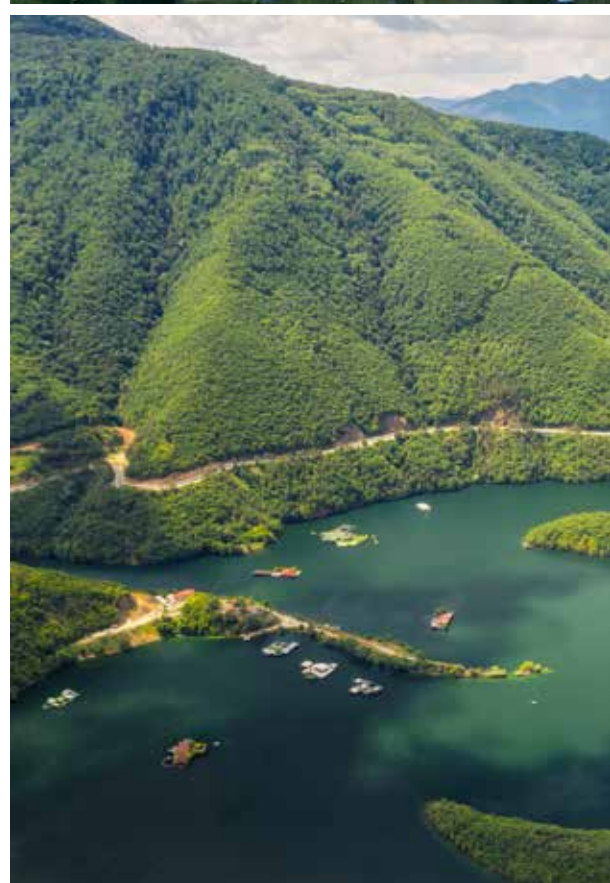
Между другото тази планина е с най-малкото светлинно замърсяване в България, така че е любимо място и на астрономите. Съчетайте Планетариума в Смолян с намиращата се наблизо Националната астрономическа обсерватория на връх Рожан.

Интересни дестинации в района са също село Смилян, прочуто с фасула и кашкавала си, и Могилица - дом на един от най-интригуващите архитектурни паметници в Родопите. Агушевите конаци са внушителен феодален комплекс, построен през първата половина на XIX век от най-богатия земевладелец и търговец в областта. След години на имотни спорове и дела най-сетне отново са отворени за посетители - попитайте в туристическия център в селото. Съвсем наблизо е и атрактивната пещера Ухловица.

Usually the more impressive and interesting a destination is, the more crowded it becomes. But there are some pleasant exceptions: The Rhodopes, the largest and probably the most beautiful mountain in Bulgaria, remains peaceful and pastoral. Millennia have brought together all sorts of cultures here - Thracians, Greeks, Romans, Bulgarians, Ottomans - and have created towns, music and cuisine like no other in the Balkans.

Most visitors come here in winter for Pamporovo and the other ski resorts. But the real magic of the Rhodopes can be felt in summer. Shiroka Laka, 13 km from Pamporovo, is not only a culinary but also a cultural destination. This ancient and very picturesque village is home to the National School of Folklore Arts, which has educated most of the greatest folk singers and musicians. This is the place to get acquainted with the special, unique music of the Rhodopes.

Incidentally, this mountain has the least light pollution in Bulgaria, so it is also a favourite place for astronomers. Combine the Planetarium in Smolyan with the nearby National Astronomical Observatory on Rozhen Peak. Interesting destinations in the area are also the village of Smolyan, famous for its beans and yellow cheese, and Mogiliitsa - home to one of the most intriguing architectural monuments in the Rhodopes. Agushevi Konatsi is an impressive feudal complex, built in the first half of the 19th century by the richest landowner and merchant in the region. After years of property disputes and lawsuits, they are finally open to visitors again - ask at the tourist centre in the village. The attractive Uhlovitsa cave is also very close by.

ЗА СРЕЩИ В ДИВОТО: КРЮГЕР ПАРК FOR WILD ENCOUNTERS: KRUGER PARK

Може да сте изгледали всички поредици на Дейвид Атънбъро или да сте прочели пет пъти "Зелените хълмове на Африка" на Хемингуей, но нищо не може да ви подготви за първата среща очи в очи с лъв, леопард или слон. Ако африканската дива фауна ви влече, вероятно най-добрият избор си остава националният парк "Крюгер" в ЮАР. Простиращ се на площ от над 19,600 квадратни километра (повече от Софийска, Благоевградска, Кюстендилска и Пернишка област, взети заедно), паркът е защитен от 1898 година насам. Понастоящем е дом на около 2800 лъва, 2000 леопарда, към 12,000 носорога, над 5000 жирафа, над 11,000 слона и безчет антилопи, зебри и африкански биволи. Най-редките срещи тук са с гепарди (едва около 120 животни) и африкански диви кучета (240). Освен това в последните години в парка бяха открити множество нови сафари ложи и луксозни лагери, така че можете да се порадвате на всичко това в безукорен комфорт. Само не постъпвайте като новаци и не се обличайте в червено или бяло, за да гразните излишно хищниците.

Идеалното време да видите максимум животни е през сухия сезон - тоест от май до август, когато те се концентрират около водоизточниците. Но и останалите месеци не са особено гъждовни. Този период е препоръчителен и от гледна точка на самите пътешественици: в южното полукълбо това е средата на зимата. В случая с Крюгер това означава умерени дневни температури от порядъка на 24-26 градуса, и приятно прохладни нощи. А ако така и така сте стигнали дотук, и времето и бюджетът ви го позволяват, удължете ваканцията и с една разходка до архипелага Базаруто в съседен Мозамбик - едно все още девствено и ослепително красиво място, с коралови рифове и екзотични морски обитатели.

You may have watched all of David Attenborough's series or read Hemingway's "Green Hills of Africa" five times, but nothing can prepare you for your first face-to-face encounter with a lion, leopard, or elephant. If African wildlife appeals to you, Kruger National Park in South Africa is probably your best bet. Covering an area of over 19,600 square kilometres (more than the Sofia, Blagoevgrad, Kyustendil, and Pernik regions combined), the park has been protected since 1898. It is currently home to about 2,800 lions, 2,000 leopards, about 12,000 rhinos, over 5,000 giraffes, over 11,000 elephants, and countless antelopes, zebras, and African buffalo. The rarest encounters here are with cheetahs (only about 120 animals) and African wild dogs (240). In addition, in recent years, many new safari lodges and luxury camps have been opened in the park, so you can enjoy all this in impeccable comfort. Just don't act like a novice and don't dress in red or white to unnecessarily irritate the predators.

The ideal time to see a maximum of animals is during the dry season - that is, from May to August, when they concentrate around water sources. But the other months are not particularly rainy either. This period is also recommended from the point of view of the travellers themselves: in the southern hemisphere, this is the middle of winter. In the case of Kruger, this means moderate daytime temperatures of about 24-26 degrees, and pleasantly cool nights. And if you've made it this far, and your time and budget allow, extend your vacation with a trip to the Bazaruto archipelago in neighbouring Mozambique - a still pristine and dazzlingly beautiful place, with coral reefs and exotic marine life.

ЗА СЪРФ И ЗАМЪЦИ: ЛЕЙРИЯ FOR SURFING AND CASTLES: LEIRIA

Лисабон е дестинация, напълно гостатъчна да запълни цялата ви ваканция. Но ако вече го познавате, или пък предпочитате да избегнете тълпите, можете да тръгнете на север по атлантическото крайбрежие на Португалия. И задължително да се отбиеме в Назаре - крайбрежно селце, което за сърфистите има статута на светилия. Заради особения релеф на морското дъно тук се образуват най-гигантските вълни в света и гледката на някой сърфист, спускащ се по 30-метрова стена от разпенена вода, ще се отпечата в съзнанието ви завинаги. На север от Лисабон се намира районът на Лейрия. Едноименният град ще ви предложи всичко най-хубаво от Португалия - средновековни дворци, оживени площи и пазарчета, чудесни ресторанчета и любопитни музеи, но без тълпите туристи, които населяват Лисабон и Порто. Над града гордо се извисява замъкът Лейрия, построен от самия дом Афонсо Енрикеш, основателя на португалската държава, през 1135 година. Лейрия е и чудесна отправна точка за едnodневни екскурзии до още няколко от главните атракции на Португалия. Съвсем наблизо е Баталя с нейния внушителен средновековен (от XIV век) манастир, отдавна вече вписан сред паметниците на ЮНЕСКО. В този район е и Убидуш - може би най-съхраненото средновековно градче в страната, с крепостна стена от XIII век, впечатляващ замък и очарователни каменни улички. Заради огромния брой организирани екскурзии мястото често е пренаселено, но можете съвсем лесно да избегнете тълпите, защото те обитават предимно главната улица - просто кривнете по някоя успоредна пресечка и се насладете на атмосферата в пълно спокойствие.

Lisbon is a destination that is more than enough to fill your entire vacation. But if you already know it, or prefer to avoid the crowds, you can head north along Portugal's Atlantic coast. And be sure to stop by Nazaré - a coastal village that has the status of a shrine for surfers. Due to the special relief of the seabed, the world's most gigantic waves are formed here, and the sight of a surfer descending a 30-meter wall of foamy water will be imprinted in your mind forever. North of Lisbon is the Leiria region.

The city of the same name will offer you all the best of Portugal - medieval palaces, lively squares and markets, wonderful restaurants and curious museums, but without the crowds of tourists that populate Lisbon and Porto. The Leiria Castle, built by King Afonso Henriques himself, the founder of the Portuguese state, in 1135, towers proudly above the city.

Leiria is also a great starting point for day trips to several other major attractions in Portugal. Very close by is Batalha with its impressive medieval (14th century) monastery, long since listed as a UNESCO World Heritage Site.

In this area is also Obidos - perhaps the best-preserved medieval town in the country, with a 13th-century town wall, an impressive castle and charming stone streets. Due to the huge number of organised excursions, the place is often crowded, but you can easily avoid other tourists, because they mostly inhabit the main street - just turn into a parallel street and enjoy the atmosphere in complete peace.

Dnes.bg

Вече знаеш

СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ
БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ
ИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ СВЯТ СПОРТ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ НОВИ
СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИ
СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ
БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ
ИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ

В РАЗВИТИЕ

Новините от пазарите у нас и по света

Всеки
делник

12:00

Bloomberg
TV Bulgaria

 www.bloombergtv.bg

ХРАНАТА НА ЩАСТИЕТО

Италианското gelato може да е с вкус на шампанско, босилек и даже риба тон - но винаги е неустоимо

Текст ЯНА СТАНКОВА / Фотография iSTOCK

Свеж, пухкав и лек, сладоледът е едно от най-големите удоволствия на лятото.

За него говори още Хипократ, съветвайки да се яде замразен каймак, който подпомага доброто състояние на организма и духа. Днес учените поставят сладоледа редом до шоколада като „храна на щастието“ заради способността му да стимулира отделянето на серотонин – хормона на щастието в организма, повдигайки настроението и намалявайки стреса.

Има най-различни и обикновено противоречиви истории за произхода на сладоледа. Но докато Венеция и Париж се борят за честта на първооткриватели, неоспорим факт е, че Америка първа дава начало на масовото му производство през 1786 година.

БЕЗ СЪМНЕНИЕ ДЪРЖАВАТА, най-прочута с превъзходния си сладолед, е Италия. Gelato, както го наричат тук, е известен в цял свят с плътната си кремообразна консистенция, наситен вкус и стотиците разновидности, които не оставят никого безразличен. В чест на сладоледа се организират празненства и панаири в цяла Италия, като най-известният е в Торино – Gelato Marathon, или „маратонът, който със сигурност ще се хареса дори на най-малко спортните натури“.

Италианските "джелатери" работят целогодишно и купят от живот както през деня, така и през нощта (ще разпознаете истинските по капациите, с които са покрити съдините със сладоледа. Ако сладоледът е открит и оставен в контакт с въздуха, най-вероятно сте пред капан за туристи).

Според скорошно проучване, през лятото в Италия на глава на населението се падат средно по 3.5 сладоледа на седмица. Разпределена през годината, консумацията му се равнява на 8-9 кг на човек.

Стефано Албини е собственик на Il Negozietto del Gelato ("магазинчето за сладолед") в Милано и майстор на италианския сладолед. Казва, че в горещите почивни дни клиентите му надхвърлят хиляда.

„Разликата между чужденците и италианците е, че чужденците опитват сладоледа, знаейки, че вкусват нещо изключително, нещо, което ще ги остави безмълвни и ще запази спомена за дълго, докато за италианците това е страст, начин на живот - и в почти религиозната си отгаденост не са доволни, докато не получат възможно най-добрия сладолед“, обяснява Стефано.

Въпреки че за производството на gelato са необходими повече от 150 продукти, решаващи за вкуса му са пълномасленото мляко, сметаната и овкусяващата съставка, която придава основния вкус. Италианските производители са еднородни, че за получаването на наситения вкус на сладоледа, продуктите трябва да са естествени и внимателно подбрани. Според Стефано хората все повече се интересуват от произхода на съставките, евентуалните консерванти и грижата за околната среда в процеса на производство. „Хубаво, че всички тези неща имат зна-

чение за клиентите, защото така се гарантира високото качество“, казва той.

ДНЕС В ИТАЛИЯ ИМА СТОТИЦИ ВИДОВЕ сладолед. Някои граничат с екстравагантното - с вкус на усаби, Fanta, кърпи, риба тон, дори месо. Най-предпочитани, разбира се, си остават класическите вкусове като шоколад, ванилия, сметана, лешник и плодове (пъпеш, ягода, лимон). Но все пак любителите на сладоледа обичат да експериментират. „Представяме по няколко нови вкуса всяка година – казва Стефано. – Но не забравяме и онези, които много от нас свързват с детството си отпреди 20-30 години - като Малага например“.

При майстор Албини идват хора с всякакви идеи за gelato – от солено до такова с вкус на популярни продукти като Coca-Cola например. "Най-странният сладолед, който съм правил, е с вкус на босилек, като десерт за сватбена церемония – спомня си Стефано. - Колкото и странно да изглежда, много се хареса на всички". Истинските ценители на gelato вярват, че дори характерът на човека може да бъде определен според вкуса му към сладоледа. Хората, които обичат кисели и солени сладоледи, се отличават с повече енергичност и независимост, а почитателите на сладките вкусове се смятат за по-спокойни, грижовни и свържани в поведението си. Ако се озовете в gelateria, съвсем обичайно е хората там да ви помогнат да намерите "своя вкус" – защото те искрено вярват, че всеки човек си има своя сладолед и е важно да го открие. ■

THE FOOD OF HAPPINESS

Italian gelato can taste like champagne, basil and even tuna - but it's always irresistible

By YANA STANKOVA / Photography iSTOCK

Fresh, fluffy and light, ice cream is one of the greatest pleasures of summer.

Hippocrates also spoke about it, advising to eat frozen cream, which supported the good condition of the body and spirit. Today, scientists place ice cream next to chocolate as a "food of happiness" because of its ability to stimulate the release of serotonin - the hormone of happiness in the body, lifting the mood and reducing stress.

There are many contradictory stories about the origin of ice cream. But while Venice and Paris fight for the honour of being the first discoverers, it is an undeniable fact that America was the first to start its mass production in 1786.

WITHOUT A DOUBT THE COUNTRY most famous for its excellent ice cream is Italy. Gelato, as it is called here, is famous all over the world for its thick, creamy consistency, rich flavour, and hundreds of varieties that leave no one indifferent. In honour of ice cream, celebrations and fairs are organised all over Italy, the most famous of which is in Turin - Gelato Marathon, or "the marathon that will surely appeal to even the least sporty natures".

Italian "gelaterias" are open all year round and are bustling with life both day and night (you will recognise the real ones by the lids that cover the containers with ice cream. If the ice cream is open and left in contact with the air, you are most likely in front of a tourist trap).

According to a recent study, in the summer in Italy, per capita consumes an average of 3.5 ice creams per week. Spread over the year, its consumption is equivalent to 8-9 kg per person. Stefano Albini is the owner of Il Negoziotto del Gelato ("the ice cream shop") in Milan and a master of Italian gelato. He says that on hot weekends, his customers exceed a thousand.

"THE DIFFERENCE BETWEEN FOREIGNERS and Italians is that foreigners taste gelato knowing that they are tasting something extraordinary, something that will leave them speechless and will remain in their memory for a long time, while for Italians it is a passion, a way of life - and in their almost religious devotion. They are not satisfied until they have the best gelato possible," explains Stefano.

Although more than 150 products are needed to make gelato, the decisive factors for its taste are whole milk, cream and the flavouring ingredient that gives the main flavour. Italian producers agree that to obtain the rich taste of gelato, the products must be natural and carefully selected. According to Stefano, people are increasingly interested in the origin of ingredients, possible preservatives and care for the environment in the production process. "It's good that all these things matter to customers, because this guarantees high quality," he says.

THERE ARE HUNDREDS OF TYPES of ice cream in Italy today. Some border on the extravagant - with wasabi, Fanta, curry, tuna, even meat flavours. The most preferred, of course, remain the classic flavours such as chocolate, vanilla, cream, hazelnut and fruit (melon, strawberry, lemon). But ice cream lovers still like to experiment. "We introduce a few new flavours every year," says Stefano. "But we don't forget those that many of us associate with our childhood 20-30 years ago - like Malaga, for example." People come to Master Albini with all kinds of ideas for gelato - from salty to ones with the flavours of popular products such as Coca-Cola, for example. "The strangest ice cream I've ever made was basil-flavoured, as a dessert for a wedding ceremony," Stefano recalls. "As strange as it may sound, everyone really liked it."

True gelato connoisseurs believe that even a person's character can be determined by their taste in ice cream. People who like sour and salty ice creams are distinguished by more energy and independence, while fans of sweet flavours are considered calmer, more caring, and restrained in their behaviour. If you find yourself in a gelateria, it is quite common for the people there to help you find "your taste" - because they sincerely believe that everyone has their own ice cream and it is important to discover it. ■

Bulgaria - Sofia

Two restaurants serving traditional national dishes.
Live folklore music. Summer Gardens.

Travel through time without even leaving the capital. In one restaurant you will see four restored Renaissance houses called Kashti, and in the other an ancient cellar called Izbi. Two restaurants in the heart of Sofia function as museums, with original exhibits donated by old Bulgarian families.

HADJIDRAGANOVITE KASHTI

tel.: + 359 899 917 837 | www.kashtite.com
N75, Kozloduy str., near Lion's bridge

HADJIDRAGANOVITE IZBI

tel.: + 359 898 775 936 | www.izbite.com
N18, Hristo Belchev str., close to Vitoshka str.

Hadjidragan's Restaurants: A Culinary Journey in the Heart of Sofia

When searching for restaurants in Sofia, authenticity is the key - and that is exactly where Hadjidragan's Restaurants shine.

Step inside to savor the true, unaltered flavors of Bulgaria, where every single dish is proudly prepared on-site, from scratch.

● **To Start: The Ultimate Bulgarian Ritual** - Bulgarians typically begin their meal with a fresh salad paired with rakia (traditional fruit brandy). Because we believe in freshness, our vegetables are chopped and our dips are whipped right before they hit your table. The Perfect Introduction: Try the '*Balgare*' Salad, which pairs a classic Shopska salad with our house-made traditional spreads. The *Rakia Match*: Complement your starter with a premium Muskat (grape) or rich plum rakia.

● **From the Hearth: Slow-Cooked Masterpieces** - We don't take shortcuts; our meats are grilled over real charcoal or slow-cooked for hours to achieve melt-in-your-mouth perfection. *Charcoal-Grilled Lamb Chops*: Freshly prepared over open charcoal for that unmistakable smoky aroma. *Pork Knuckle "Mehandjiski"*: Slow-cooked to perfection and lightly finished over charcoal smoke. Feast like a *Voevoda*: Hosting a big group? The massive *Voevodska Platter* serves 6-10 people (two versions in size), a spectacular variety of our freshly prepared specialties.

● **Handpicked Bulgarian Wines & Homemade Finishes** - Reds: Mavrud, Rubin, and Shiroka Melnishka Loza. Whites: Misket, Traminer, or Muskat. Don't leave without dessert! Every single dessert on our menu is homemade, crafted on-site by our pastry chefs. Pair it with our amazing house-made *cherry liqueur (Vishnovka)* for the perfect finale.

Select one of our two welcoming restaurants, unwind, and enjoy your meal and Bulgarian wines.

Salad Bulgare

Charcoal-grilled lamb chops

Pork knuckle - Mehandjiski

НОВИНИТЕ ON AIR

следете всеки ден

централна
емисия

18:30

късна
емисия

21:30

ON AIR
БЪЛГАРИЯ

bgonair.bg

БЕЗГРИЖНИ ПОЛЕТИ ЗА МАЛКИ МЕЧТАТЕЛИ

- С „България Еър“ самостоятелното пътуване на Вашето дете протича комфортно и безгрижно. Служител го придружава от check-in гишето до предаването му на посрещача.
- Услугата е приложима за лица на възраст от 3 до 18 години.
- Необходима е предварителна заявка минимум 14 дни преди полет.

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За пълни подробности и условия посетете www.air.bg

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Еър“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона. Броят, теглото и размерите на позволения регистриран багаж за всеки пътник зависи от избраната класа на пътуване - бизнес или икономична, както и тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Еър“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Еър“ спазва системата PIECE CONCEPT, базирана на броя, теглото и размерите на регистрирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатно: Икономична класа - 1 бр. ръчен багаж до 10 кг. и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 бр. лична вещ (дамска чанта или лаптоп) с размери 40x30x15 см. Максимално общо тегло на двата багажа е 12 кг. При надвишаване на допустимата норма ръчният багаж ще бъде поставен в багажното отделение на самолета и ще бъдат приложени такси за свръхбагаж.

*Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Атина и Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg.

ТАКСИ ЗА БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:
> Предварително заявяване: 50 EUR / 97,79 BGN за международни линии; 30 EUR / 58,67 BGN за вътрешни
> Заявяване на летище: 70 EUR / 136,90 BGN за международни линии; 50 EUR / 97,79 BGN за вътрешни
> В случай на по-тежък, по-обемен или допълнителен регистриран багаж се прилагат стандартните условия на България Еър.
> Регистриран багаж може да бъде заявен онлайн в процеса на резервация на полет, онлайн след издаване на билет чрез функцията "Проверка на резервацията" през сайта или мобилното приложение, чрез Центъра за обслужване на клиенти на callfb@air.bg, чрез офисите на Авиокомпанията в страната и в чужбина или чрез агента, издател на билета.
> Сумата, доплатена за регистриран багаж за билети, издадени по тарифа без включен такъв, не подлежи на възстановяване.
> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен регистриран багаж, когато билета е издаден по тарифа без включен такъв.

*Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.
За пътуване от Лондон посочените такси се преваљутират в GBP, от Цюрих в CHF, от Тел Авив в USD спрямо курса на валутата в деня на заплащане.
При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Атина и Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажното отделение на самолета безплатен багаж, както следва:

ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – БИЗНЕС КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг. (размери 55x40x23см всеки) и 1 бр. лична вещ (дамска чанта или лаптоп) с размери 40x30x15 см, 2 броя регистриран багаж до 32кг и до 158 см* всеки

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – ИКОНОМИЧНА КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг с размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 бр. лична вещ (дамска чанта или лаптоп) с размери 40x30x15 см. Максималното общо тегло на двата багажа е 12кг., 1 брой регистриран до 23 кг и до 158 см*

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen fare. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the fare on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

BAGGAGE POLICY ON FLIGHTS OPERATED BY BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

FARES WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fare that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service – Economy class
Allowance for free of charge baggage - 1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag.

Fees for checked baggage carriage:

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

Fee 30 EUR - Tel Aviv (30 USD), London (30 GBP), Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Barcelona, Lisbon, Amsterdam, Brussels, Paris (Charles de Gaulle), Moscow (Shermetievo)
Fee 20 EUR - Frankfurt, Berlin, Zurich (20 CHF), Prague, Vienna, Rome-Fiumicino, Milan, Larnaca, Rhodes, Heraklion, Corfu, Athens
Fee 15 EUR - Varna, Burgas

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> The amount paid for checked baggage for tickets issued at a fare without checked baggage is non-refundable.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

*The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/.

For travel originating from London, the applicable charges will be converted into GBP; for departures from Zurich – into CHF; and for departures from Tel Aviv – into USD, based on the exchange rate on the day of payment.

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

FARES WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fares that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

INTERNATIONAL AND DOMESTIC FLIGHTS

CLASS OF SERVICE - BUSINESS CLASS

2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag, 2 pieces checked baggage, up to 32kg and 158 cm* each.

CLASS OF SERVICE - ECONOMY CLASS

1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag, 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

*The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/.

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Златна карта FLY MORE - 2 броя по 23 кг и го 158 см* Всеку**

За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ - 2 броя по 23 кг и го 158 см* Всеку**

За билети заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ - 2 броя по 23 кг и го 158 см* Всеку**

За членове на програмата „CCB Club“ - 2 броя по 23 кг и го 158 см* Всеку**

Моряци - 2 броя по 23 кг и го 158 см* Всеку***

Бебета от 0-2 години - В случай, че тарифата, по която е издаден билета на възрастния, придружаващ бебето, позволява 1 брой регистриран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой регистриран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортниране по багажните ленти в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

***Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.**

**** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на е-мейл callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя регистриран багаж.**

***** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци е необходимо билета да бъде издаден по специална моряшка тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на е-мейл callfb@air.bg, офисите на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.**

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен регистриран багаж по тарифа без багаж. Правото на два броя багаж за притежател на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ, както и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Еър.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг:

Предварително заявен - 80 EUR / 156,46 BGN

Заявен на летище - 100 EUR / 195,58 BGN

За големина на багажа между 155 см и 203 см:

Предварително заявен - 80 EUR / 156,46 BGN

Заявен на летище - 100 EUR / 195,58 BGN

За големина на багажа между 203 см и 280 см:

Предварително заявен - 120 EUR / 234,69 BGN

Заявен на летище: 120 EUR / 234,69 BGN

Втори регистриран багаж до 23 кг и 158 см:

Заявен предварително: 70 EUR / 136,90 BGN

На летище: 100 EUR / 195,58 BGN

Трети регистриран багаж до 23 кг и 158 см:

Заявен предварително - 120 EUR / 234,69 BGN

Заявен на летище - 150 EUR / 293,37 BGN

***За пътуване от Лондон посочените такси се превалутират в GBP, от Цюрих в CHF, от Тел Авив в USD спрямо курса на валутата в деня на заплащане.**

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Атина и Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 и 32 кг:

Предварително заявен - 50 EUR / 97,79 BGN

Заявен на летище - 70 EUR / 136,90 BGN

За големина на багажа между 158 см и 203 см:

Предварително заявен - 50 EUR / 97,79 BGN

Заявен на летище - 70 EUR / 136,90 BGN

За големина на багажа между 203 см и 280 см:

Предварително заявен - 70 EUR / 136,90 BGN

Заявен на летище - 100 EUR / 195,58 BGN

Втори регистриран багаж:

Заявен предварително - 50 EUR / 97,79 BGN

Заявен на летище - 70 EUR / 136,90 BGN

Трети регистриран багаж:

Заявен предварително - 70 EUR / 136,90 BGN

Заявен на летище - 100 EUR / 195,58 BGN

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

За повече информация относно всички видове специален багаж, моля посетете интернет страницата на България Еър www.air.bg.

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

EXCEPTIONS

Gold card FLY MORE - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage - 2 pieces of 23 kg.

Third piece is charged as third excess baggage**

Seamen - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each***

Infants 0-2 years of age - If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.

The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

*** The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

**** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.**

***** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.**

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

EXCESS BAGGAGE FEES – INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60.

For luggage sizes between 158** cm and 203 cm** - 70 EUR

For the following destinations: Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 80

For baggage size between 203**cm and 280 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm** - 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60

Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

*** For travel originating from London, the applicable charges will be converted into GBP; for departures from Zurich – into CHF; and for departures from Tel Aviv – into USD, based on the exchange rate on the day of payment.**

****The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

EXCESS BAGGAGE FEES – DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 15 euros

Baggage dimensions between 158 cm* and 203 cm* – 40 euros

Baggage dimensions between 203 cm* and 280 cm* – 60 euros

Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm* – 30 euros

Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm* – 60 euros

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

In case the ticket entitles a free carriage of 2 pieces of checked baggage and the passenger carries 3 pieces of checked baggage - the third luggage is in the category " Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm**.

***The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

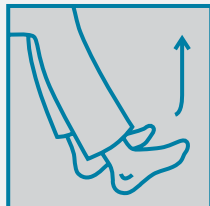
For more information please check Bulgaria Air's website www.air.bg.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме Ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

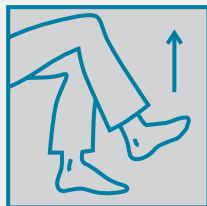
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

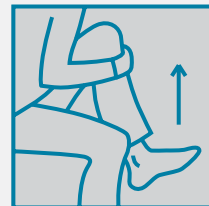
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стезнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задържайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Еър“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Еър“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за Вас.

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и изтощен, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставяйте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Еър“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВЕНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Еър“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Еър“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажните си етикети, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, аримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пена за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изрочки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане / пожарозащитни / електрошокери уреди / брадви, секири, сатъри, томахакиви / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кърпи за лег / всички видове спортни стикове, бухалки, шекли и тояги / всички видове оборудване за бойни спортове / амунizioni, дрзанами, миши, военни експлозиви / детонатори / газ и азоти контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, сълзотворен газ / терпентин, разредител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers, machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина / PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 см. За услугата се заплаща 80 EUR / 156,46 BGN на посока за международни линии и 50 EUR / 97,79 BGN за вътрешни при предварително заявяване. При заявяване на летище, максимално са съответно 90 EUR / 176,02 BGN за международни линии и 60 EUR / 117,34 BGN за

вътрешни. За пътуване от Лондон посочените такси се превалят в GBP, от Цюрих в CHF, от Тел Авив в USD спрямо курса на валутата в деня на заплащане.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 см. Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиакомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено до и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиокомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на чек-ин документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортът трябва да е отоварен на общоприетия международен образец.

За повече информация и размер на таксите за услугата, моля посетете официалния сайт на Авиакомпанията www.air.bg

Because we know that they are part of your family – take advantage of our pet transportation services!

In the passenger cabin (PETC), the maximum permitted weight of the animal is 8 kg, and the cage dimensions are 48 x 35 x 22 cm. Services fees:

EUR 80 / BGN 156,46 per direction for international routes (prior request)

EUR 50/ BGN 97,79 per direction for domestic routes (prior request) If requested at the airport:

EUR 90 / BGN 176,02 per direction for international routes

EUR 60/ BGN 117,34 per direction for domestic routes

For departures from London, the above fees are converted into GBP; from Zurich – into CHF; from Tel Aviv – into USD, according to the exchange rate on the day of payment. In the cargo hold (AVIH) there is no weight limitation for the pet, and the cage dimensions are 110 x 65 x 70 cm.

Pet transportation is subject to mandatory confirmation by the airline.

Only dogs are accepted for transport. The service is not

available to and from the UK. Fighting and dangerous breeds are accepted only in the cargo hold.

Passengers travelling with a pet (dog or cat) must familiarize themselves in advance with the airline's pet transportation instructions at www.air.bg and comply with all requirements of Regulation (EU) No 576/2013, which is mandatory for all EU Member States. At check-in, the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the internationally accepted standard format.

For more information and detailed fees, please visit the airline's official website: www.air.bg

Upgrade до бизнес класа, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade до бизнес класа.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства като приоритетна регистрация за полет и отвеждане към самолета, допълнителен

регистриран багаж, достъп до бизнес салон на отпратното летище, 4 - степенно меню и повече точки в програмата за лоялност FLY MORE. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 3 часа преди планирания час на излитане от София, за да гарантираме, че ще се насладите на 4-степенното меню като част от изживяването Ви на борда. Таксата за услугата Upgrade е 80 EUR / 156,46 BGN на посока за вътрешни линии и 150 EUR / 293,37 BGN за международни.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на e-mail на callfb@air.bg,

както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета.

**За пътуване от Лондон посочените такси се превалят в GBP, от Цюрих в CHF, от Тел Авив в USD спрямо курса на валутата в деня на заплащане.*

Upgrade to business class for the perfect trip

Bulgaria Air gives you the opportunity to upgrade the comfort of your flight with its Business Class Upgrade service.

Upgrades can be purchased between 24 hours and 40 minutes before departure, subject to availability. In addition to convenience and comfort, the service offers several other benefits, such as priority check-in and boarding, additional checked baggage, access to the business

lounge at the departure airport, a 4-course menu, and more points in the FLY MORE loyalty program.

We advise you to request an UPGRADE at least 3 hours before the scheduled departure time from Sofia to ensure that you enjoy the 4-course menu as part of your onboard experience.

The fee for the Upgrade service is EUR 80 / BGN 156.46 per direction for domestic flights and EUR 150 / BGN 293.37 for international flights.

You can purchase the upgrade through the Customer Service

Center via email at callfb@air.bg, at Bulgaria Air offices, or through the ticket-issuing agent.

** For travel from London, the stated fees are converted into GBP; from Zurich into CHF; and from Tel Aviv into USD, according to the exchange rate on the day of payment.*

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

До прозорец или до пътека? С повече пространство за краката или до Вашите близки? Чрез услугата "Избор на място" гарантирате предпочитано място за борда за Вас и Вашето семейство.

Услугата е налична за всички директни полети, оперирани от Авиакомпанията. Можете да заявите и заплатите своето място в

процеса на резервация на сайта или чрез мобилното приложение, след издаване на билета чрез функцията "Проверка на резервацията" на сайта, чрез Центъра за обслужване на клиенти на callfb@air.bg, офисите на Авиакомпанията в България и чужбина или чрез агента, издал на билета. Препоръчително е предварителното заявяване на услугата, за да се гарантира наличността. Пътниците са задължени да

се информират за условията и мерките за безопасност, предвидени при настъпване на аварийен изход.

** За повече информация и такси за услугата, моля посетете официалната страница на Авиакомпанията www.air.bg.*

Add more comfort to your journey!

Window or aisle? Extra legroom or seats next to your loved ones? With the Seat Selection service, you can guarantee your preferred seat on board for you and your family.

The service is available on all direct flights operated by the airline.

You can request and pay for your seat during the booking process on the website or via

the mobile app, after ticket issuance through the "Manage Booking" function on the website, via the Customer Service Center at callfb@air.bg, at the airline's offices in Bulgaria and abroad, or through the ticket-issuing agent.

Advance seat selection is recommended to guarantee availability.

Passengers are required to familiarize themselves with the conditions and safety measures applicable to seating at

emergency exits.

** For more information and service fees, please visit the official airline website: www.air.bg.*

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отпратното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс UM такса в размер на 70 EUR / 136,90 BGN на отсечка за международни полети и 40 EUR / 78,23 BGN за вътрешни полети. За пътуване от Лондон

посочените такси се превалят в GBP, от Цюрих в CHF, от Тел Авив в USD спрямо курса на валутата в деня на заплащане.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата срещу заплащане на UM таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползват от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Пълните условия можете да намерите на официалния сайт на авиакомпанията www.air.bg

Unaccompanied minors flying

Trust Bulgaria Air's service for transporting unaccompanied minors and rest assured about your child during the flight!

• For children between 5 and 11 years of age, an employee will meet the child at the departure airport and hand them over to the person meeting them upon arrival. The child is charged the full fare without a child discount, plus a UM fee of EUR 70 / BGN 136.90 per leg for international flights and EUR 40 / BGN 78.23 for domestic flights. For travel from London, the above fees are converted into GBP, from Zurich into CHF, and from Tel Aviv into USD at

the exchange rate on the day of payment.

• At the parents' request, children aged 12 to 18 can also use the service upon payment of the UM fee. They are provided with the same service as children between 5 and 11 years of age. To take advantage of the service, you must submit your request at least 2 weeks before the flight to callfb@air.bg.

The full terms and conditions can be found on the airline's official website www.air.bg

THE FACE OF

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Airbus A320-214
fleet of 6

Airbus A220-300
fleet of 5

Airbus A220-100
fleet of 2

Embraer 190-100
fleet of 4

CODESHARE PARTNERS

Bulgaria Air's codeshare partnerships give our customers greater flexibility, more flight options, and access to a wider range of destinations. By working with leading international airlines, we make travel easier, more convenient, and seamlessly connected – all with the comfort and reliability of Bulgaria Air.

SOFIA - MADRID/BARCELONA
MADRID - LAS PALMAS/TENERIFE

VARNA/BURGAS/SOFIA - DOHA

A STAR ALLIANCE MEMBER

VARNA/BURGAS/SOFIA - ATHENS
ATHENS - BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN /
NICE / TBILISI / LARNACA

VARNA/BURGAS/SOFIA - BELGRADE / TEL AVIV
BELGRADE - GENEVA AND MORE
BELGRADE - GENEVA

VARNA/SOFIA - PARIS
VARNA - PARIS
PARIS - LYON

SOFIA - AMSTERDAM

VARNA/BURAS/SOFIA - ROME/MILAN
ROME - MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES /
PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA / CATANIA /
BARI / PALERMO / LAMECIA TERME / BRINDIZI / REGGIO
CALABRIA / MADRID / BARCELONA / AMSTERDAM /
LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE / GENEVA /
MALTA

VARNA/BURGAS / SOFIA - BUCHAREST

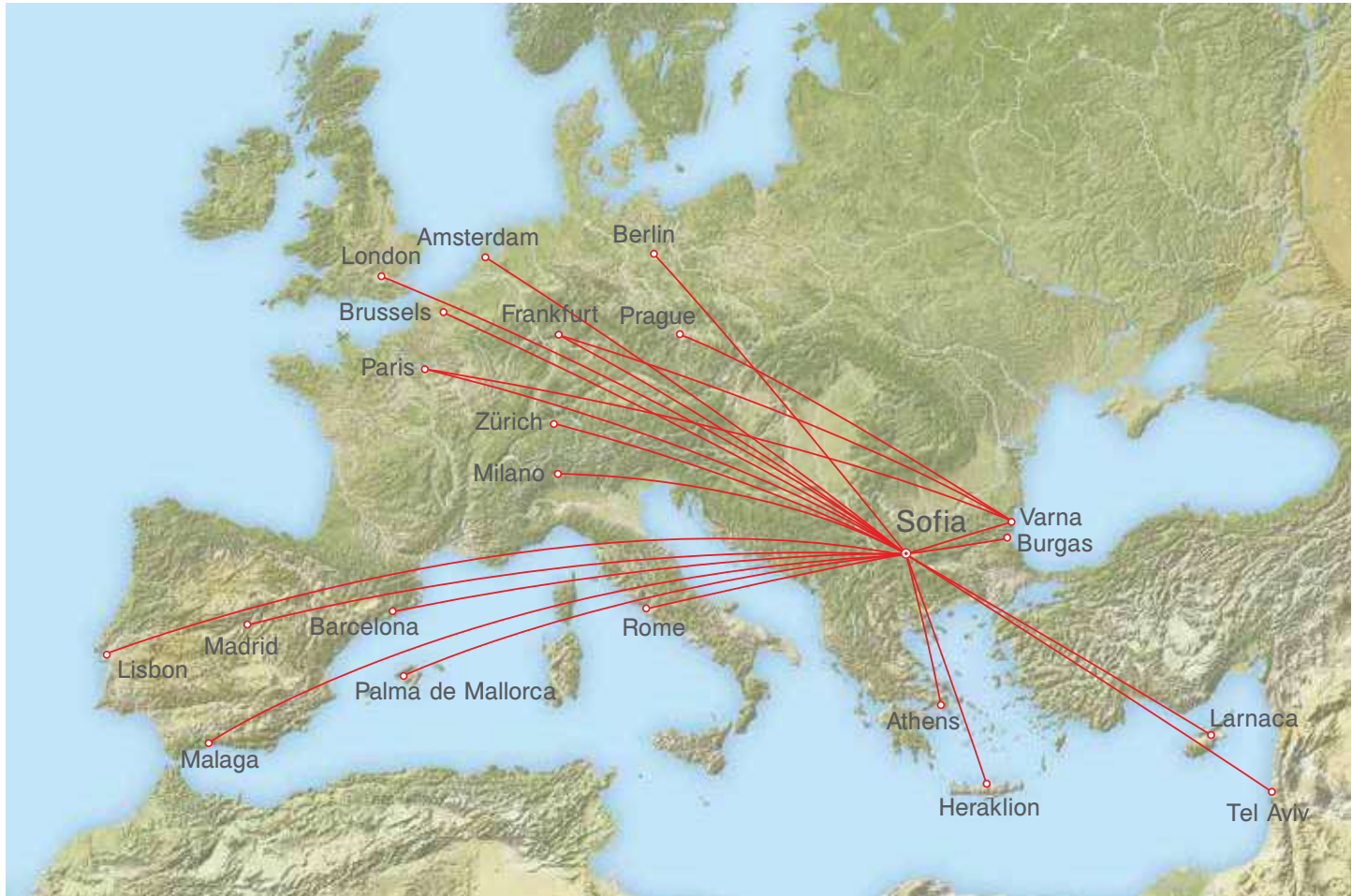

VARNA/BURGAS/SOFIA - RIGA
SOFIA - AMSTERDAM - RIGA
RIGA - STOCKHOLM/OSLO/HELSINKI/COPENHAGEN

SOFIA - BAKU

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

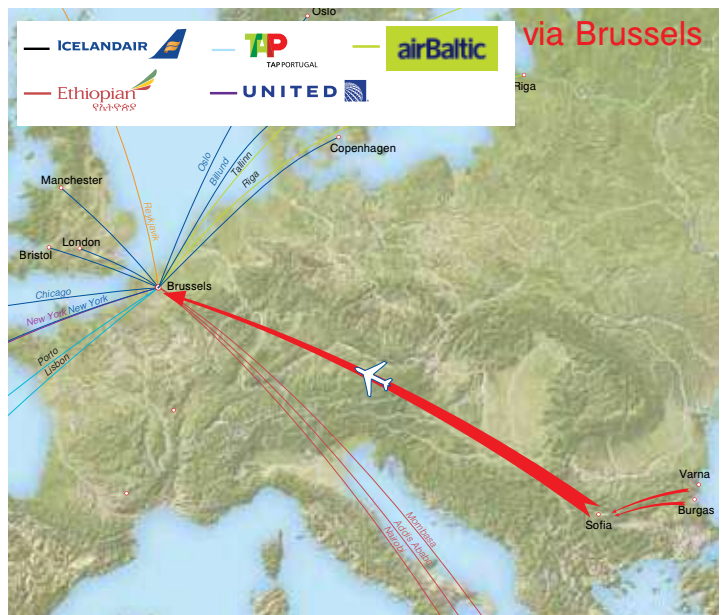
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

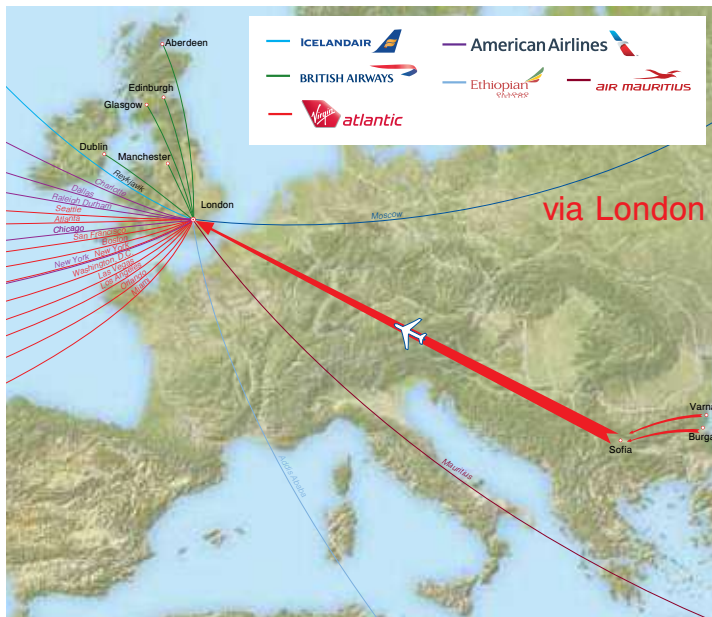
The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

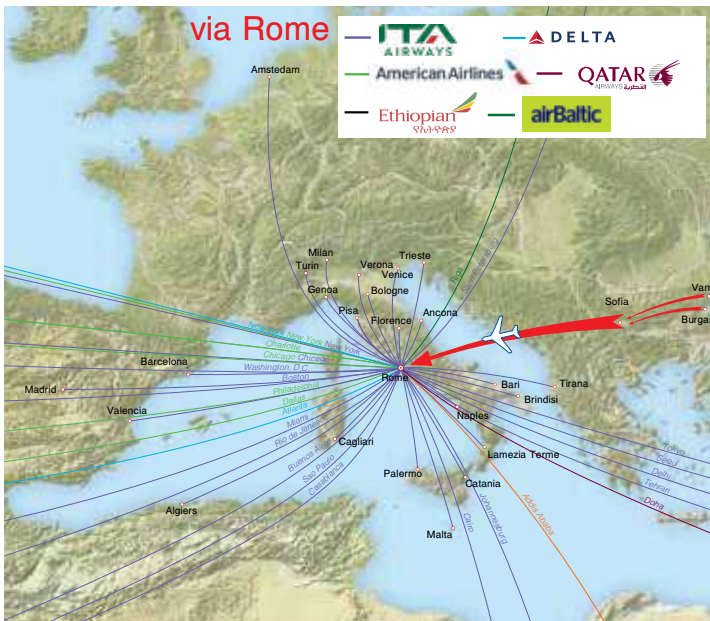
Летете до Всяка точка на света с България Еър и партньори. Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде га ни намериме?

BULGARIA AIR: Where to find us?

<p>SOF BOJ VAR</p> 	<p>Customer Service Center</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-20:00 Local Time</i></p>	<p>phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Head office</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i></p>	<p>fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Sofia City Office</p> <p>2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:30 Local time</i></p>	<p>phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg</p>
	<p>FLY MORE Office</p> <p>1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Every day: 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (lunch break - 12:00 p.m. to 1:00 p.m.)</p>	<p>+359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Varna Airport Office</p> <p>Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours: Opens 2 hours prior</i> <i>to scheduled departure</i></p>	<p>phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Varna City Office</p> <p>55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:00 Local time</i> <i>(lunch break: 12:30 p.m. - 1:30 p.m.)</i></p>	<p>phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg</p>
	<p>Shumen City office</p> <p><i>Shumen, Patleyna 10 str.</i> <i>Monday-Friday: 09:00-17:00</i></p>	<p>phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg</p>
<p>BER</p> 	<p>Germany, Berlin</p> <p>Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i></p>	<p>phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg</p>

<p>LON</p> 	<p>United Kingdom, London</p> <p>Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i></p>	<p>phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg</p>
<p>TLV</p> 	<p>Israel - Tel Aviv</p> <p>Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i></p>	<p>phone: +972 379 51 355 Viber & WhatsApp: +972 54 5066020 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg</p>
<p>USA</p> 	<p>Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i></p>	<p>phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg</p>
<p>VIE</p> 	<p>Austria, Vienna</p> <p>Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i></p>	<p>phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg</p>

Забравете света и открийте своя...

Начин да забавите времето.

За повече информация и резервации:

+359 888 77 33 44

office@campinggradina.com

reservations@campinggradina.com

www.campinggradina.com

Виж повече на:

Out of love
for you!

VIEW CATALOG

FOLLOW US

The Lacrima children's series